

közben tartott forgó pisztolyából támadójára lőtt, mire Barna Péter térdre esett és a közben mondá: «köszönd, kutyá, hogy hamarabb lőttél mint én», aztán arcra bukott és néhány poroznyi lövés után kiadta lelkét. A esendő golyója jól talált, összezúzta az orgyilkos állkapcsát, átvágta a nyak ütőreit és így a lövés feltétlenül halálos volt.

Hogy mily elvetemedett egyén volt az ily módon véget ért gonosztévő, az kitűnt feleségének nyilatkozataiból is; nevezetesen midőn Gát Ferencz esendő a lövés után a lakóházba belépett, az asszony mindjárt azt kérdezte, «mit csinált megint az akasztó-füsváló?» és midőn a esendő elmondotta férjének gyilkossági szándékát és hogy ő miatt lővetett ugyan, azt felelte, «jobb, hogy így történt, a mit kerestél, megkaptad», a különben még csak meglekintésre sem érdemeltette férje hulláját.

Ha meggondoljuk, hogy ezen elvetemedett gonosztévő, ki elég vakmerő volt egyedül, bár az éjszétájának leple alatt és leshél, oroszva, két jól fel-fegyverzett esendő ellen támadást intézni, és hogy egy ily elasztik vakmerő egyén kezében egy élesre töltött 6 lövető forgópisztoly mily fegyver, határozottan állíthatjuk, miszerint nem rajta múlt, hogy mindkét esendőt életétől nem fosztotta meg.

Legyen tehát az itt elmondott rövid esemény intő, de egyszerűs mind követendő példa arra nézve, hogy soha sem elbizakodottság, sem bármí biztonsági érzet a esendőt az elővigyázat és óvatosság útjáról le ne terelje, hanem igonis szilárdítsa meg a testület minden egyes tagjában azon meggyőződést, miszerint az elővigyázat és óvatosság — épen úgy mint a beállítottság és igazság szeretet — minden egyes esendőnek nélkülözhetlen kelléke.

Rabszökevények illdözése.

Az 1889. évi ápril havában Csorba Nikulás és Dogariu Györgye Torontálmegye kün-szöllői lakosok, mindkettő hírhedt vezéres és rettegett gonosz-

tavó, lólopás alapos gyarmaja miatt, és pedig előbbi Agg Márton a Nagy János nagy-komlósi őrabeli, utóbbi pedig nagy-kikindai őrabeli esendőkrök által letartóztatva, az új-aradi kir. járásbíróasághoz — miután a lólopást azon bíróság területén követték el — bekiértették és átadták.

Ugyancsak 1889. évi május hó 22-én az új-aradi őrsparancsnokság táviratilag értesítette a nagy-komlósi őrabel, miszerint Csorba Nikulás és Dogariu Györgye az új-aradi kir. járásbíróaság börtönéből május 22-én megszöktek, tehát sürgősen nyomozandók és lehetőleg elfogandók.

A sürgöny vételét után a nagy-komlósi őrs részéről a legszorgosabb nyomozás és az egész éjszakákon való tartatás eredmény nélkül maradt, míg végre május hó 25-én délután 1 órakor Agg Márton esendő őrsparancsnok helyettes azon biztos értesítést vette, miszerint az illdözött rabszökevények Kün-Szöllőn két egymás mellett lévő, határozottan megjelölt, házak valamelyikében tartózkodnak.

Az értesítést után Agg Márton és Bene József esendőkrök azonnal felazerttek — a minthogy az őrsparancsnok és az őrs többi legényasége mind különböző helyeken állottak, csak ketten indultak el a két hulangos és vezéres rabszökevény elfogására.

Kün-Szöllő közaség egyetlen házú és azéles utcájából áll, ha tehát esendő járőr a községbe belép, az mindenki által azonnal észrevételek; nehogy tehát a kerestett gonosztavók vagy azok szinkonai a járőrt idő előtt észre vegyék, a járőr óvatossági szempontból, a legnagyobb elővigyázattal a kertek mögöl közelítette meg ama bizonyos házakat, melyek a szökevények tartózkodási helyeül voltak megjelölve.

Agg Márton esendő mint járőrvezető az egyik ház megfigyelését illetve megközelítését Bene József esendőre bízta, ő pedig azon ház megközelítését tartotta fenn magának, melyben a gonosztavók tartózkodása valószínűbb volt. Az írtat, hogy bizonyos

jelre vagy lövésre egymás segítségére sietni tartoznak, már jó eleve — még útközben — megegyeztek és tisztában voltak.

Kiki feladata megoldásához látott tehát. Agg Márton csendőrt azonban — ki a kijelölt házhoz a kert felől közledett — a házi ebek észrevéve, megugatták, mire a ház asszonya, ki épen az udvaron künn volt, figyelmessé lön, a közeledő csendőrt észrevette s erre a házban lévőeknek az udvarra nyíló ablakon át kézintésekkel jelt adott, mely jeladásokat Agg csendőr — ki mindenfelé kellő figyelmet fordított — észrevén, sulyba vett fegyverrel az udvaron keresztül az utcára futott, s oda megérkezve látta, hogy a keresett Csorba Nikolae az utca ellenkező oldalán 80—90 lépésnyi távolságban a tőle telhető gyorsasággal Nákófalva felé iramodott. — Agg csendőr egy gyors körülnézés után a helyzettel és viszonyokkal tisztában volt; látta a ház asszonyának kézintéseit, látta azt, hogy az utca felőli ablak nyitva volt és látva az üldözött futását, ebből igen helyesen azt következtette, hogy a szökevény tartózkodása iránt jól volt értesülve, és hogy annak mostani menekülését czinkosai segítették elő.

Az üldöző csendőr a helyzettel, kötelességével és jogával szintén tisztában lévén, pillanatig sem habozott; a futamodóra reá kiáltott és a «törvény nevében» megállásra szólította fel, minthogy azonban eme felszólításra meg nem állott, lött, de nem talált. A lövés zajára Bene csendőr a szomszédház udvarán keresztül azonnal társához futott, Agg csendőr éppen azon pillanatban újból tüzelni akart, de az agyafurt szökevény az utca bal oldala irányában két gyermeket pillantván meg, futását azok felé irányzta, a gyermekek egyikét karjába kapta és azzal együtt folytatta futását; minthogy tehát a gyermek életének veszélyeztetése nélkül a csendőrök tovább nem tüzelhettek, a szökevény után futottak. Midőn ez a paizsul használt gyermeket magától eldobva egy ház kapuján, annak udvarába menekült; az üldözők ösztön-

szerűleg két részre oszolva folytatták az üldözést. A szökevény ekkor már mintegy 200 lépésnyi előnyt nyerve, a kerteken keresztül, kerítéseken átugrálva folytatta kétségbeesett futását, miközben Agg csendőr még két lövést tett utána, de szintén eredménytelenül. E közben Agg csendőr a szökevényt eltévesztette szem elől, és míg utána fürkészett, lövést hallott ezután pedig Bene csendőr hívó hangját és újból egy lövést, és mialatt Agg Márton Benéhez sietett, újra megpillantotta az üldözöttet a mint az a kertekből egy udvarba s onnan az utcára, az utcán eleinte Nagy-Komlós felé, végre az utcát átszelve egy háznak udvarába bemenekült. A csendőrök mindenütt nyomában voltak, míg végre az utóbb jelzett udvarban végkép elvesztették szem elől. Megjegyeztetik, miszerint az utcán most már a csendőrök lőfegyverüket nem használhatták, mivel a kapukban — a hajsza és lövések következtében — mindenfelé, férfiakból álló, kisebb-nagyobb csoportok képződtek, kik daczára a járőr ismételt felhívásának, a futó gonosztevőt feltartóztatni — állítólag a tőle való félelem miatt — nem merték, de valószínűleg nem is akarták.

A nyomozást illetve üldözést tovább folytatva, miután a lakosság részéről semmi tekintetben sem támogattattak, a kerteket eredménytelenül kutatták át, s a kertek mögötti rozsvetés - táblákban is folytatták kutatásukat, melyben a talált nyomokon két irányban haladva előre, délután 7—8 óra között Bene csendőr a vetésben ekkor már együtt rejtőzködő mindkét gonosztevőre rábukkant. Ezek a csendőrt szintén észrevén, tőle mintegy 60—80 lépésnyi távolban az embernyi magasságú gabonavetésben meghajolva és bukdácsolva, egymástól elválva két irányban futni kezdettek és minthogy a rákiáltásra meg nem állottak, Bene csendőr reájuk 2 lövést tett, Agg csendőr, ki e közben szintén a szökevények felé iramodott és lőtávolba került, ugyancsak lőfegyverét használván, kétszer lött a futamodókra, mely lövések

után Csorba Nikolae végre összerogyott, Dugariu azonban a magas vetésben eltűnt.

Az üldöző csendörök a sebesültet azonnal ápolás alá vevén, az első segélyt nyújtották, egy előfogatot Nagy-Komlósra orvosért küldöttek, a sebesültet pedig Kún-Szöllös községhez szállították, hol azonban, dacára a rögtöni orvosi segélynek, ugyan az nap este 1/210 órakor kapott sebeiben meghalt.

A hulla orvos rendőrileg felbonczoltatván, rajta következő sebesülések állapították meg:

1. A bal hónalj alatt a mellkas falán egy lövés halálos sérüléssel;

2. a bal alsó kar 1 lövéstől összezúzva;

3. a jobb alsó kar 1 lövés által összezúzva;

4. a hason két lövéstől eredő négy nyílás, mindkét lövés feltétlenül halálos. És ezen emberily sérülésekkel órákon át futott, míg a haslövések egyike végkép leterítette; mennyi szívósság és állati erő rejlett e rettegett gonosztevőben?!

Dugariu Gyorgye — ki után a járőr eredménytelenül tovább nyomozott — megrettenve a tapasztaltak fölött, Új-Aradra azonnal vissza bujdokolt és ott a kir. járásbiróságnál önként jelentkezvén, fogóságba visszahelyeztetett.

Méltatva a két derék csendör észszerű, erélyes, határozott és minden tekintetben igen dicséretes magaviseletét, azon egy észrevételt mégis kifejezésre kell juttatni, hogy helyes célzás és nyugodt lövések mellett Dugariu Gyorgye sem maradhatott és menekülhetett volna sértetlenül a csendörök üldözése elől. A tanulság ebből tehát ismét csak az, hogy a csendörnek fegyverét alaposan ismerni, és a fegyver kezelését minden tekintetben a legalaposabban elsajátítani okvetlen és elkerülhetlenül szükséges, mert kényes helyzetekben a fegyvernek ügyes és biztos kezelése gyakran azon egyetlen eszköz, mi a sikert biztosítja.

A hajózásról és folyamrendészetéről.

(A szolgálati utasítás 22. §-ának 13. és 14. pontjaihoz.)

A hajózást az 1869. évi április hó 21-én a közmunka- és közlekedésügyi miniszterium által kiadott ideiglenes utasítás szabályozza, melynek a csendőrségi szolgálatot érdeklő részeit a következőkben kívánjuk ismertetni.

A magyar korona területén közönséges, nem gőzerővel járó hajóval vagy tutajjal önálló üzlet gyakorlására az engedélyt azon első folyamodású közigazgatási hatóság (a közig. bizottság) adja meg, melynek területén az üzlet székhelye leendő. A gőzerővel járó hajózás engedélyezése a közmunka- és közlekedésügyi miniszteriumot illeti. Valamennyi belső vizeknek a lajthántúli tartományok lakói részéről hajók- vagy talpakkal leendő használatát illetőleg az 1858. évi január 29-én (B. t. l. 1868. 21. sz.) kelt miniszteri rendeletben megjelölt lajthántúli hatóságok részéről kiadott engedélyek az 1865/67. évi XVI. t.-cikk III. cz. értelmében, Magyarország területén is érvényesek. Ezenfelül a Dunán mindazok is gyakorolhatják a hajózást, kik a parti államok részéről az 1857. évi november 7-én kelt dunahajózási okmány értelmében arra engedélyt nyertek.

A magyarországi hatóságok részéről a hajózási engedély elnyerése ahhoz van kötve:

a) hogy az üzletvezetés székhelye a magyar korona területén legyen;

b) hogy a folyamodók kijelöljék: minemű és hány hajót vagy tutajt, minő célra s mely vonalon kívánják járatni.

A hajózási engedélyen kívül minden hajóhoz külön hajólevél kívántatik. Ennek kiállítását a folyamodó azon első folyamodású közigazgatási hatóságnál (a közigazg. bizottságnál) kérheti, melynek területén üzlete székhelye fekszik. Hajólevél nélkül csak azon gőzerő nélküli hajók és kisebb vízi járművek közlekedhetnek, melyek:

- a) csak egy vízmenti útra készültek;
 b) a vidék természetményeit a közel eső vásárookra viszik;
 c) a közel parti összeköttetést fentartják vagy átjárókul szolgálnak; végre
 d) a tutajok.

Minden hajólevéllel ellátott hajó, úgyszintén a tutajok csak okleveles hajósok (tutajos, kormányos, gőzhajóvezető és kapitány) vezetése alatt járhatnak. Mindennemű hajós-oklevél (tutajos-, kormányos-, gőzhajóvezető-, kapitány-oklevél) csak három évi gyakorlat kimutatása s szabályszerű vizsgálat után adható ki. (Kiadja a közigazg. bizottság.) — Kielégítő vizsgálat alapján a hajós-oklevelet gőzhajók vezetésére a magyar királyi közmunka- és közlekedésügyi miniszterium, egyéb járművekre az illető első-folyamodású közigazgatási hatóság adja ki. (A közig. bizottság az Ut. 34. §-a alapján.)

Gőzerővel járó hajókon a hajóvezetőn vagy kapitányon kívül mulhatatlanul egy gépvezető is megkívántatik, ki csak szabályszerű vizsgálat alapján kiadott bizonyítvánnyal ellátott egyén lehet.

Minden okirat a hajózás gyakorlatának egész ideje alatt az illető hajón tartandó, s a gépen a szelentyű, valamint az emeltyük — ha léteznek — bélyeggel láthatólag s világosan jelölendők meg.

Minden, a magyar kormány engedélye mellett járó hajó személyzetének legalább kétharmada magyar alattvaló legyen s oly hajót, mely hajólevéllel ellátandó, valamint az átjáró naszádokat (hidat, kompot, révladikot) egyedül 21 évet betöltött egyének vezethetnek. Kisebb szolgálatokra 12, hajóslegényi vagy ezzel egyenlő minőségben alkalmazásra 18 évet betöltött életkor kívántatik.

Minden hajóslegény vagy vele egyenlő minőségben alkalmazott, tartozik magát egy hatósági szolgálati könyvvel ellátni, mely az illetőnek egyuttal igazolásul szolgáland.

Minden gőzhajónak a hajó-bejegyzési könyvbe ik-

tatott neve vagy száma; egyéb hajónak, naszádnak, hajó-malomnak és minden uszó építmények külső oklalaín ezenkívül még a tulajdonos neve is, távolról elég olvashatólag felírva legyen.

A hajókat egyedül a meder és vízállás viszonyainak megfelelőleg s legfőlebb a köbözési bizonyítványban megjelölt terhelhetőségek mértékéig — melynek a hajó oldalán megjelölve kell lennie — szabad megmegrakni, mindenkor szabadon hagyván a hajó szivattyuit, vízhányó helyét s a hombárok (raktárak) ajtait; és a gőzök után csak géperejüknek megfelelő egy vagy több hajót (uszályt) szabad akasztani.

Minden vezető tartozik magát — hajója terhét illetőleg — a hajóba rakott áruk teljes kimutatásával igazolni.

A személyszállító hajók peremzete s oly nyílás, mely a fedélzetről a hajó belsejébe vezet, köröskörül karfákkal szegélyzendő, illetőleg elzárandó; úgyszintén elzárandó minden oly tárgy, mely az utasok biztonságát veszélyeztetné.

A menetrend, vitelár s a személy- és árúforgalomra vonatkozó mindennemű határozmány, minden állomáson és minden hajón köztudomás végett kifüggesztendő.

Az ittasokat s mindazokat, kik az illem megsértése által a velök utazókat megbántják, a hajószemélyzet utasításainak, melyeket az a biztonság érdekében hozzájuk intézett, nem engedelmeskednek vagy valamely nehéz betegségben szenvedni látszanak, avagy oly állapotban vannak, hogy a többi utasokra nézve kétségkívül alkalmatlanok — mit az illető hajóvezetőnek és ügynöknek kötelessége megítélni — előre is, hogy a hajóra se léphessenek, s magáról a hajóról a vállalat útközben a legközelebb eső állomáson is kiutasíthatja.

A legutóbb nevezett két tekintet alá eső egyéneket azonban elkülönítve külön szobában s szükség esetén felvigyázó kísérettel ellátva, jogában áll a vállalatnak elfogadni.

Töltött fegyvert a hajóra vinni vagy szállítani nem

szabad. A hajóvezetőnek jogában áll a hajóra hozott vagy feladott lőfegyvereket megvizsgálni vagy megvizsgáltatni. Katonák és lőfegyverrel ellátott biztonsági közegek, ha egyéb utasokkal egy és ugyanazon hajón szállítatnak, tartoznak — mielőtt a hajóra szállnak — a hajóvezetőnek aziránt megnyugvást szerezni, hogy fegyvereikben töltény nincs. Nagyobb katonaszállítmányoknál a lőfegyverek közelebb megvizsgálása elmaradhat s a közbiztonsági kezesség az illető katonai parancsnokra hagyandó.

A tűzveszélyes anyagot szállító hajók az előárbocz csúcsán vagy az őrfá felső végén egy háromszögű fekete zászlót hordani s magukat egyéb hajóktól lehetőleg távol tartani s éjjel más hajóktól elkülönítve megállni tartoznak.

Hajókon ebeket csak szájkosúrral ellátva és megkötve vagy elzárva szabad szállítani.

A vontató útakat, hajózási jelzőket, karókat, vízmértéket, csúsztató fúkat, a partkövezetet, magát a partot s általában mindent, mi a hajózáshoz s mindennemű vízi építkezéshez s építményhez tartozik, megrongálni vagy megváltoztatni mindenkinek tilos.

A hajójáratban sekélyes helyeken s különösen kikötőben semmi — a víz medrének ártalmas-anyagot, követ, kőszénsalakot stb. hányni nem szabad.

A vontató utak a part hosszában szélétől be legalább 4 ölnyire szabadon tartandók. A vontató lovakkal a vontató útról letérni, a vetéseken, réteken legeltetni, s általában a vontató út mellékén bármi kárt tenni tilos. A vontató utak aljában eső fürdőházak és hajómalmok csúsztató fúkkal ellátandók.

A felnyitható hidak tulajdonosai és bérlői tartoznak a hidat, a hajók és talpak átbocsátására, naponként kétszer kinyitni.

Menés közben napfeljöttétől napnyugtáig, állás közben pedig minden ünnep- és vasárnapon reggeli 8 órától naplementig minden hajó tartozik nemzeti lobogóját a zászlótartó rudon állandóan felhúzva tartani.

Veszélyben kivétel nélkül minden hajós, révész tartozik egymáson kölcsönösen segíteni.

Minden hajós, révész, tutajos, molnár tartozik a veszélyben levő usza vezetőjének a legnagyobb kár elkerülését intéző utasításait követni, s utasítására saját hajóját, malmát, tutaját stb. a veszedelem útjából eltávolítani. Montésnél első kötelessége a vezénylőnek az utasok s általában a személyzet s másodvonalban a teher biztonságáról lehetőleg gondoskodni.

A hajózási vállalatok állomásain és személyszállító hajóin egy-egy panaszkönyv tartandó, mely rendszeren lapszámozva s a vállalat pecsétjével ellátva legyen, melybe az utasok s egyéb üzleti felek után előforduló panaszait nevök, állásuk és lakhelyök megnevezése mellett, bejegyezhessek.

Éjjel (naplementétől napfeljöttéig) minden úszó tárgy s minden a hajók járásába eső építmény, hajózási vagy nem hajózási eszköz, megvilágítandó.

Kikötőn kívül soha sem szabad a parthoz egy szélteben több mint három hajót egymás mellé kötni.

A hajójárásban, sebes vízfolyásban, átjárók útjában s állomások közvetlen közelében hajónak vagy egyéb uszának megállani vagy kikötni, a szabad hajózást bármely módon akadályozni, a gőzhajók kikötő hídjá elé vagy mögé valamit állítani nem szabad.

A partról vontatott hajók szabadon vonhatják át köteleiket a partnál álló hajókon és hajók fölött.

A partnál álló hajók tartoznak a vontatókötél szabad járásához segítyt nyújtani és rajtuk át a parttal a közlekedést a mellettük álló hajókról megengedni.

A fedélzet nélküli (nyitott) hajókon, melyeknek oldala rendes rakodás mellett a víz felett legalább 1 lábnyi magasságra ki nem emelkedik, úgy állás mint menés közben egy láb magas habdeszkák alkalmazandók.

A hajóvezetők hajózás közben a következőkre tartoznak ügyelni:

I. Indulásakor, akár menés közben más induló vagy

menő hajó útjába menni vagy azt útjában zavarni nem szabad.

2. A különböző hajójárásban (útvonalban) mozgó hajók akár azon egy, akár ellenkező irányban haladjanak, külön útvonalakat megtartani kötelesek.

3. Ha bármely hajó vagy naszád egyik parttól a másikhoz átvágat, s ekkép valamely egyes vagy vontatógőzös útvonalába esik, tartozik a felfelé menő gőzös elejétől folyvást legalább 150, s az alá menőétől legalább 300 ölre távol maradni.

Erős kanyarulókban tartozik minden gőzös az egész kanyaruló hosszán a lehetőségig jobb oldalt tartani, ezenfelül az alámenő gép erejét meglasztítani, s közeledését a kanyaruló felett hosszan tartó erős gőzfüttyel jelezni.

A gőzösek s egyéb hajók, talpak versenyzése s egymás mellett járása általában szigorúan tiltatik. Könnyű hajók tartoznak a terhelt vagy vontató és sérült hajóknak minden lehető előnyt nyújtani s erős háttól kimélni.

Átjáróknál (réveknél), hol a két partot egy vagy több révkötél köti össze, a révkötél minden hajó és tutaj előtt azonnal leeresztendő.

Az egy és ugyanazon hajójárásban közlekedő hajóknak — akár azon egy-, akár ellenkező irányban mozogjanak — csak ott szabad egymást elkerülniök, hol a kitérésre elég hely van. Az elég tágasságú helyen szemben találkozó gőzösek jobbra térjenek ki egymásnak, azok közül pedig, melyek egy irányban haladnak, az előlmenő saját jobbát kövesse, hogy a bal felé az azt utólérő szabadon előre mehessen.

A szűk helyen való kitérésnél is általános szabály ugyan a jobbra kitérés, de a vízzel alámenő szabad járásáról a felfelé menő hajó vezetője tartozik gondoskodni.

Midőn a gőzösek valamely hajóhídon mennek át, tartoznak sebességüket annyira mérsékelni, mennyire ezt a hajó vezetésének biztossága megengedi.

Ha két ellenkező irányban haladó hajó ugyanazon

időben ér valamely híd közelébe, a felfelé menő hajó tartozik az alámenőnek előnyt adni, hogy azon az utóbbi mehessen át előbb.

Ott, hol valamely hajó vagy tutaj felült vagy elsülyedt, a gőzösek tartoznak erejüket mérsékelni, s ha szükséges volna, gépüket meg is állítani. A valamely elsülyedt tárgyhoz tartozó személyzetből senkinek sem szabad az elsülyedt tárgy közeléből eltávoloznia, míg a szerencsétlenség okai hivatalosan fel nem vétettek. Minden vezető tartozik a reá bízott s elsülyedt tárgyat nappal valamely szembetűnő jeggyel, éjjel pedig fehér fényű lámpával megjelölni.

A vontató-gőzöseknek s egyéb terhes hajóknak alkonyatkor az éj beálltával csak addig szabad útjokat folytatni, míg mindkét partot jól láthatni. Könnyű, uszály nélkül járó gőzösek azonban ekkor is mindaddig járhatnak, míg legalább az egyik partot láthatni. Gőzerejű és egyéb átjáró hajók s naszádok (révbeli hidasok, kompok, dereglyék, ladikok) ezen határozmányok alá nem tartoznak.

A hajózási csatornáknak minden hajó-, tutaj-, naszád-vezető tartozik az illető csatornára vonatkozó külön utasításokhoz alkalmazkodni.

Pozsony és Ásvány, Moldova és O-Orsova, Sziszek és Gradiska, Vásáros-Námény és Tokaj között éjjel semminemű hajónak a víz folyása irányában közlekedni nem szabad.

A ladikokat és dereglyéket csak annyira szabad terhelni, hogy felső részök a vízből mindenkor legalább egy lábnyira szabadon kiálljon. Kik a ladikon vitetik magukat, a padon ülve maradni s a vezető azon utasításaihoz, melyeket a biztosság követel, készségesen alkalmazkodni tartoznak.

Bármely gőzerő nélküli úsza, menés közben éjen át egy fehér fényű lámpával világítandó meg. Minden, a víz folyása ellen menő gőzös előárboczán vagy kéményén 2 s a víz folyásával menően 3 egymás felett függélyesen álló fehér fényű lámpa égjen, mely közönséges tiszta időben legalább 1500 öl távolra

világítson. A lámpák oly ernyővel látandók el, hogy általa a világítás fénye a hajó hosszvonalától jobbra, mint balra legalább 80 és 80 (összesen 160), s legfeljebb 105 és 105 (összesen 210) fokú szöglet alatt világítson előre. Ezenkívül minden magánjáró gőzös és vontató gőzösök leghátul vontatott hajója hátsó végpontján egy kék fényű lámpa égjen. A hajójárásba vagy ennek közelébe vetett horgonyok ezölöpei éjjel egy-egy fehér fényű lámpával megvilágítandók.

A mely gőzös az előtte egy irányban haladó gőzöst el akarja kerülni, figyelmeztesse azt ötszörös gőzfütytyel vagy csöndítéssel, mire az jobbra fog kitérni. A hátul menőnek azonban az előmenőt két hajó hosszányinál (70—80) ölnél jobban megközelíteni nem szabad, míg az elébe kerülésre hosszas harsány gőzfütytyel jelt nem adott.

Ha egy irányban haladó két gőzös közül az előmenő rendszeren (jobbra) ki nem térhetne, akár a helyszíne, akár egyéb oknál fogva, tartozik — mintán az utána jövő által ötszörös gőzfütytyel vagy csöndítéssel figyelmeztetve volt — jobb oldala legmagasabb pontjáról nappal egy kék zászlót csóváltatni, éjjel egy vörös lámpát kitűzni s azonnal balra tartani, mire az utána jövő hajó hasonló jelt adva, jobb oldalt tér ki.

Ködös időben, hózivatarban minden gőzös mérsékelt sebességgel járjon s menése közben csöngessen, s 5—5 percenként a gőzfütytyülővel fütyüljön. Egyéb hajók, tutajok kürtölés, kiáltás vagy üszökcsoválással adjanak jelt. A gőzösök ilyenkor megállván, 5—5 percenként csöngessenek, az időnkénti gőzfütytyölést félbenhagyatván. A gőzösök, a meg nem világított hajók, malmok s egyéb — a vízen álló vagy mozgó — eszközök figyelmeztetésére időnként harsány gőzfütytyüléssel adjanak jelt.

Ha valamely hajó vagy bármi vízen járó eszköz, megfeneklett vagy elsüllyedt volna, ennek vezetője tartozik az esemény helyén legalább egy negyed mérfölddel felül, vagy ha közelében valamely más

hajózható víz betorkolása volna, külön ennél is egy őrt felállítani, ki az alámenőket az eseményről értesítse. Az őrt, illetőleg örök mindaddig helyt álljanak, míg a megfeneklett vagy elsüllyedt tárgy eltávolítva nincs. A megfeneklett vagy elsüllyedt hajó, tutaj (talp, lóp) s egyéb tárgy éjjelre mindenkor egy minden oldalról látható tiszta fehér fényű lámpával megvilágítandó s a teljesen víz alá süllyedt tárgy ezenkívül nappalra is valamely, már távolról szembetűnő ezölöppel vagy uszánynyal megjelölendő. Ez utóbbi jelzés a sekélyes helyeken vetett horgonyoknál se hiányozzék.

Az alsó Dunán a Groben, Tochtália és Izlús zúgóknál a hajók találkozásából származható veszélyek lehető megelőzése végett Groben alatt a pozsecki őrtanya (csárdák) néven ismeretes határőri állomásnál mint jelző, egy póznán fel- s alászállítható fehér és vörös kettős gömb van felállítva. Ezen kettős gömböt az őrt, ha valamely fölfelé menő hajó még jóval a zúgók alatt öt gőzfütytyel vagy csöngetéssel figyelmeztette, s a zúgókon semmi hajó nincs, felhúzza, s a fölfelé menő hajóknak csak ezen adott jelzés után szabad a zúgók közé menniök; a felülről alá menő hajóknak pedig csak akkor szabad a zúgók közé menniök, ha a kettős gömb le van eresztve.

Azaz a fölfelé menő hajókra nézve akkor szabad a zúgókon való átjárás, ha a kettős gömb fel van húzva; alámenőkre nézve pedig akkor, ha le van eresztve.

Révoknél, hol az átjárás könnyítésére kötél van a vízen keresztül húzva, a közeledő gőzös gőzfütytyel vagy csöngetéssel, egyéb hajók és tutajok hangos kiáltással figyelmeztessék a révészeket; s a révészek tartoznak a kötelet azonnal leereszteni, és ha a komp (hidas, repülő híd) épen útban volna, azonnal azon parthoz sietni, melynél a hajó vagy tutaj útjából mielőbb kitérhet.

A mely hajónak más segítségére vagy kimólatére (p. sőrültség esetében) szüksége van, nappal egy,

az ország czimere nélkül álló nemzeti lobogót, éjjel egy zöld fényű lámpát tüzzön árbocza (illetőleg őrfája) félmagasságára, e mellett csöngetéssel vagy hangos kiáltással is jelezzen.

A kikötőkön, réveken kívül álló minden hajó — a gőzösök kivételével — malom s egyéb vizi eszköz, naplementétől napkeltéig egy fehér, minden oldalról legalább 500 ölre ellátszó tiszta fényű lámpával, a gőzösök pedig egy, az árbocra vagy kéményre vont zöld lámpával legyenek megvilágítva.

A csoportosan horgonyzó hajók és a révekben egymás mellett álló hajómalmok közül, egy-egy fehér lámpával, csak a hajózáshoz legközelebb eső első s utolsó, és azon malmok világítandók meg, melyeket a malomszabályozó bizottság az elsön s utolsón kívül még megvilágítandónak kijelöl.

A vörös lámpák a hajózható vizekről és partjaikról — a gőzhajókat és a valamely két partot összekötő kinyitható hidat nem számítva — mindenünnen eltávolítandók.

A gőzhajózási vállalatok, valamint ezek hajóvezetői s egyéb közegei tartoznak minden eseményt, a bal esetet, akár valamely a vállalathoz tartozó vagy nem tartozó egyén testi sérülésével járt, akár nem, avagy mihelyt az eset olyan, hogy az a közlekedő közönség figyelmét magára vonhatja, — azonnal a legközelebbi helyhatóságnak a végett bejelenteni, hogy az esemény felvétessék s a bajon a lehetőségig segítve legyen; egyszersmind, ha lehet, távirtda útján, de mindenestre írásban is a m. kir. közmunka- és közlekedésügyi miniszterium, illetőleg a vasúti és hajózási felügyelőségnek körülményesen bejelenteni.

Az egyéb hajózási vállalatok s vállalkozók és ezek hajóvezetői, szintén tartoznak hasonló eseteket első sorban a legközelebbi helyhatóságnak bejelenteni, egyúttal a folyamfelügyeleti közeget azonnal tudósítani, mely azokat a m. kir. közmunka- és közlekedésügyi miniszterium, illetőleg a vasúti és hajózási főfelügyelőség elé terjesztendő.

A gőzhajózási vállalatok minden külön osztálybeli hivatalnoka és szolgálja egy-egy utasítással s szolgálati szabályzattal látandó el. Ezen utasítások egy-egy példánya minden felvételi helyiségben és minden közlekedő hajón nyilvántartandó.

A hajózási hivatalnokok jogosítvák mindazokat, kik a hajózási rendszabályokra vonatkozó utasításokra figyelmeztetés után sem ügyelnének, vagy olyasmit cselekedtek volna, mi az üzlet biztonságát megzavarja vagy épen veszélyezteteti, közigazgatási és birói hatóságok közel nem létében letartóztatni s a legközelebb eső közigazgatási vagy birói hatóságnak átszolgáltatni.

A vállalatoknak megeskettetett hivatalnokai és szolgálói szolgálatuk teljesítésében a törvény oltalmát élvezik ép úgy, mint az állam tisztviselői.

Ki a hajókon valamely, a jövedék-hivatali eljárás alá eső tárgyat akar szállíttatni, tartozik ezt a jövedék-hivatali eljárásnak kellően alávetni.

A vállalatok kötelessége a hajóvezetőket, a gépeseket, kormányost attól, hogy a szolgálattételeik közben idejöket a közönséggel töltsék, eltiltani.

Kik valamely hajózási vállalat hajóin utazni vagy valamit szállítani akarnak, tartoznak a vállalat által megállapított és közzétett szállítási feltételekhez alkalmazkodni, a hajózási rendtartás által előirt — a rendre, szabályszerűsége és biztosságra vonatkozó — szabályokat pontosan megtartani s azon utasításoknak, melyeket a hajós és felvigyázó személyzet adni netán szükségesnek tart, készséggel eleget tenni.

A hajózási vállalat szolgálati vagy munkás személyzetéhez nem tartozó egyéneknek különös engedelem nélkül a kikötő-hídkra s hídhajókra lépni nem szabad, kivéve a be- és kijárást, a fel- és leszállást, s a szállítmányok feladására és átvételére meghatározott helyeket.

A tutajok (talpak, szálak) 8 ölnél szélesebbek és 36 ölnél hosszabbak nem lehetnek.

Ezen hosszúságba az elől és hátul kiálló kormánylapátok is beszámítandók.

A tutajok kellő biztossággal legyenek összeállítva s a kötőgerendáknak nem szabad a szálfákon kívül állaniok. Minden tutajon, mihelyt az 10 ölnél hosszabb, legalább három s ha 20 ölnél hosszabb, legalább négy erős evező egyén alkalmazandó. A tutajok menés közben legalább 60—70 ölnyi távolságban járjanak egymásután, s a hátulsó lehetőleg az előtte járó útvonalát tartsa. Két tutajnak egymás mellett, annál kevésbbé egymáshoz kötve járni nem szabad.

Átvágásokba (úsásokba), hol a tilalomtáblák ki vannak tűzve, a tutajnak bemenni nem szabad. A tutajoknak sem éjjel (napnyugta után s napfelkölte előtt) sem ködben, sem hózivatarban, sem mihelyt a víz a part színét meghaladta, járniok nem szabad.

A tutajok éjjel őrüzekkel világítandók meg. Állásuk közben úgy helyezkedjenek, hogy egyik a másikat csak fele hosszában fődje s megállaniok sem ásások nyílásainál, sem kanyarulókban, sem szűk helyeken, kivált pedig egymással szemben eső mindkét partra megoszolva, hol a hajók útjában állanak, nem szabad.

A hajózási üzlet rendessége, szabályszerűsége és biztossága felett az állami felügyeletet, az ellenörködést a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőség gyakorolja, melynek hatáskörét utasítás határozza meg. Ezen főfelügyelőség a m. kir. közmunka- és közlekedésügyi miniszterium alatt áll.

A községi előljárók, közbiztonsági közegek és általában a közigazgatási hatóságok kötelesek a fentebbi szabályok szigorú megtartása felett örködni, a felügyelettel megbízott hajózási személyzetnek e tekintetben különösen szerencsétlenség eseteiben a leghatósab segélyt nyújtani, az áthágókat, a körülmények szerint őrizet alá venni és az illető hatóságnak megbüntetés végett átadni.

A hajózási és folyamrendészeti szabályok egy-egy példányával minden hajó- és tutajvezető el legyen látva, s ha az e feletti vizsgálatnál megbízott egyének kívánnák, tartoznak azt mindenkor előmutatni, Szom-

széd vagy idegen tartományokból a magyar korona területére érkező idegen lobogójú hajók ezen szabályokkal a határon átlépéskor ellátandók.

Ezen szabályok kötelező ereje nemcsak a hazai, hanem minden egyéb, — a hazai hajózható vizeken bármely lobogó alatt járó — hajóra, azok vezetőire, valamint összes személyzetére kiterjed.

*

A fennebbi határozmányok ellen vétők — a kihágás természetete szerint — 1 forinttól 500 forintig terjedhető pénzbírsággal büntettetnek azon közigazgatási hatóság által, melynek körletében a mulasztás vagy a határozmány ellen való cselekvés történt.

Egy zendülés elnyomása.

1889. évi május hó 9-én a nagybecskereki főszolgabíró az ugyanottani őrsöt felhívta, hogy másnap vagyis május 10-én d. e. hét órára egy négy főből álló járőrt vezényeljen ki Elisenhein torontálmegyei községbe, — mely segély járőr Bakalovics Ágoston főszolgabíró és Szabó Péter kincstári alügyészt a kincstári bérleti földek ki nem osztása miatt lázongó lakosság lecsilapítása és megnyugtataása körüli hivatalos működésében lesz hivatta támogatni.

A járőr, mely Zillich Ferencz őrsvezető czimz. őrmester vezetése alatt Szentpétery János, Udvary Ferencz és Faur János csendőrökből állott, május 10-én reggel hét órakor Elisenheinba megérkezve a további rendelkezést a község házában várta be, a hova a fentebb megnevezett főszolgabíró és kir. kincstári alügyész délelőtt 10 órakor szintén megérkeztek.

Bakalovics főszolgabíró és Szabó kincstári alügyész megérkezése alkalmával a község háza előtt már mintegy 200 főnyi, botokkal, kő- és tégladarabokkal felfegyverkezett és felizgatott népcsoport volt együtt, kik csak igen nehezen nyugodtak meg a főszolgabíró azon ígéretében, hogy a földek szétosztása iránt még

a nap folyamán határozott értesülést és biztosítást fognak nyerni.

Bakalovics főszolgabíró látva a nép felette elkeseredett és izgatott hangulatát, Szabó Péter kir. kincstári alügyészt Perlászra küldötte, egy részt hogy az ottani kir. járásbírósnál per alatt lévő s a telepesek által kiosztani követelt kincstári földek iránti ítélet meghozatalát sürgesse, másrészt pedig hogy a perlászi örsnek átadandó felhívása által minden eshetőségre négy főnyi csendőrből álló erősítést vonjon magához.

A nevezett alügyész által kézbesített felhívás folytán László János örsvezető, Csáki Mihály csendőrrel kocsira ülven, útközben felvett egy Draskovics Flórián és Bodnár Jakab csendőrökből állott járőrt is s azzal és az alügyésszel az nap délután egy órakor Elisenheinra érkezett, a hol a község házában egybe gyűlve volt mintegy 200 főnyi folyton szaporodó nép őket gúnyos megjegyzésekkel fogadta.

Bakalovics főszolgabíró, Szabó kir. kincstári alügyésszel délután két óra tájban a község házához jöven, a már mintegy 400 főre felszaporodott s csekély részben nőkből is állott zajongó tömeg közé mentek, mialatt a nyolcz főnyi segélyszolgálati járőr a tömeg előtt — közvetlen a főszolgabíró háta megett — foglalt állást; a szolgabíró kihirdette a népnek a perlászi kir. járásbíró azon üzenetét, hogy nyolcz nap alatt a követelt földek iránt folyó perben ítélet fog hozatni — s egyuttal a két tisztviselő minden módon iparkodott a népet megnyugtanni s szétoszlásra bírni, figyelmeztetve azt többszörösen az erőszakoskodások következményeire s a csendőrség részéről netán szükségessé válendő fegyverhasználat veszélyeire. Ezen ígéret és figyelmeztetésre a nép egy része lecsendesedni s megnyugodni látszott, legnagyobb része azonban Pényov Sztányó ottani telepes által izgatva, zajongva hangoztatta, hogy nem vár, mert éhen halni nem akar, mire a főszolgabíró a főizgatót, Pényov Sztányót, letartóztatottnak nyilvánította

s Zillich őrmestert bekísérése végett felhívta. Zillich őrmester Udvary Ferencz csendőrrel azt foganatba is vette, de a letartóztatott segélyül hívta fel a népet, mire az bős ordításba tört ki s a főszolgabírót valamint a csendőröket agyonütéssel fenyegetve egyidejűleg tégladarabokkal dobálni kezdette s felemelt botokkal megrohanta úgy, hogy a járőr nehogy bekeríttessék, szuronyszegezve a község háza kapujához visszavonult, miközben a támadó tömeget felszólította a támadás abba hagyására s figyelmeztette, ha a támadással fel nem hagyna, a bekövetkezendő fegyverhasználatra.

A neki bősült tömeg azonban a csendőrök figyelmeztetésére mit sem adva, rájuk rohant s Szentpétery csendőr szuronyát megragadva a lefegyverezést megkísérelte, ugyan ezen pillanatban László örsvezető roham-sziját és arcját egy feléje dobott tégladarab surolta, Csáky csendőrt egy tégladarab mellben találta, Draskovics csendőr fegyveréről pedig az egész irányzék-szerkezet leüttetett egy tégladarab dobás által s bal keze is megsebesített, mire László örsvezető tüzelt, tüzet vezényelt s vezényszavára Draskovics és Csáky csendőrök szintén lőttek, Szentpétery csendőr pedig a szuronyát megragadott egyének közül kettőt szuronydöfésekkel megsebesített.

A lövések eldördültével a lázadó tömeg három halott és egy súlyos sebesült hátrahagyásával minden irányban szét futott. A Szentpétery csendőr által megsebesített egyének azonban szintén elmenekültek.

A tömeg szétoszlása után 12 főzinkos tartóztatott le.

Itt meg kell jegyezni, miszerint Zillich Ferencz őrmester, Udvary Ferencz csendőr a letartóztatottnak nyilvánított Pényov Sztányó letartóztatásával illetve elkíséréssel voltak elfoglalva, Bodnár Jakab és Faur János csendőrök a szorongatott főszolgabíró és kincstári alügyész menekülését fedezték, Szentpétery csendőr pedig szuronyharcot vivott, miáltal a tüzelésben szintén akadályozva volt és így csak a megemlített

örsvezető és két csendőr volt a válságos pillanatban tüzelésre készen.

Ezen — végeredményében különben jól sikerült — fegyverhasználat méltatásánál nem lehet felemlítés nélkül hagyni a következő tekinteteket:

1. semmi esetre sem lett volna szabad a dolgot oda engedni, hogy a lázadó tömeg a csendőröket annyira megközelítse, hogy a csendőr kezében lévő fegyvert megragadhassák;

2. Pényov Sztányó letartóztatására egy csendőrt kellett volna utasítani, mint azt az ellenszegülési esetekről szóló vezérfonal 14 §-a előírja;

3. a néptömeg elé lépő főszolgabíró és kir. kincstári alügyész akként lett volna fedezendő, hogy a csendőrök a tömeget készen tartott fegyverrel féken tartják;

4. hiba volt az összes csendőröket a néptömegbe bevinni és őket az által a körülkerítés és lefegyverzés veszélyének kitenni.

Az 1. és 4. pontok alatt felsorolt hibás intézkedéssel a járőr indokolatlanul a szégyenteljes lefegyverzés és leveretés veszélyének lett kitéve;

2. pont alatti helytelen eljárás folytán, miután a parancsnok egy alárendelt, mellékes körülménnyel — egy egyénnek letartóztatásával — foglalkozott, a járőr, parancsnok nélkül maradván, nem használt fel a veszély pillanatában kellő erélylyel, nyomatékkal és határozottsággal úgy a mint azt a többször említett vezérfonal 14 §. előírja, és végre ugyancsak a 2. és 3. pontok alatt kiemelt eljárással a járőr ereje teljesen szétforgácsolódván, a szükség pillanatában 8 csendőr közül mindössze is hárman voltak tüzelésre készek és képesek, — a kik különben ezen kötelességüknek derekasan meg is feleltek s így övék és a szuronyharcot vivott Szentpétery csendőré az érdem, hogy míg egyrésztől általok a felette veszélyesen fejlődött zendülés sikeresen elnyomva lett, másrésztől bátor, vitéz és higgadt magatartásuk által a fegyverbecsületnek oly módon tettek eleget, a mint az ily kiváló testület tagjaitól el is várható.

Levonva ezen esetből a következtetéseket, megállapíthatni véljük, hogy legtöbb esetben, midőn a csendőrt ellenszegülő vagy lázadó tömeg részéről baj éri, a szerencsétlenség oka vagy a hibás vezetésben vagy a járőr nem megfelelő magatartásában, illetve az óvrendszabályok nem kellő szem előtt tartásában és a válságos pillanatban nem elegendő erély és határozottság kifejtésében rejlik.

Minden járőrvezető vagy összpontosított segédlet parancsnokának kötelessége az, hogy osztagát parancsnok nélkül ne hagyja s legénységének vezetését pillanatra sem engedje ki kezeiből; intézkedjék, rendelkezék, parancsoljon, de önmagát osztaga éléről el ne vonja, sem pedig magát bárki által is onnan elvonni ne engedje.

A tábori csendőrség illetményei.

Mint általánosságban ismeretes, mozgósítás esetén a hadra kelt sereg tábori csendőrsége számára a tisztek és a gyalog legénység a cs. kir. osztrák és a magy. kir. (horv.-szlav.) csendőrség, valamint a boszniai és hercegovinai csendőr csapat létszámából vétetnek, illetve állíttatnak ki.

Miután az idevonatkozólag kiadott szabályzatokban az illetmények, melyekre a csendőr tiszteknek és legénységnek hadjárat esetén igénye van, csak általánosságban érintetnek, egyebekben pedig a cs. és kir. közös hadsereg illeték-szabályzatára történik utalás, ennél fogva czélszerűnek mutatkozik azokat itt ismertetni.

A) A tisztek illetményei.

A hópénz és csendőrségi pótdíj tekintetében a csendőrségi szervezeti utasítás, illetve a csendőrségi illetmény-szabályok határozványai érvényesek. Mindenemű egyéb pénz és természetbeni járandóságok a tábori csendőrtiszteknek azon mérvben és módoza-

tok szerint járnak ki, a mint azok a hason rendfokozatok után a cs. és kir. közös hadsereg illeték szabályzatának a mozgósítási viszonyokra vonatkozó II. részében a gyalogsági fegyvernem után meg vannak állapítva.

Ezen járandóságok a következők:

1. *A szállásilleték.*

Átvonulási szállás, mint ideiglenes beszállásolás alkalmával, a törzstiszt részére 2, a főtiszt részére 1 szoba, de csak akkor, ha a beszállásolás eszközölhető és a csapatok nem kényszerítvék táborozni.

2. *A tábori lótapilleték.*

A lótapváltás csak tulajdon lovak után számítható fel, de csak azon esetben, ha kevesebb lónak tartása, mint a mennyi lótapilleték jár, a szolgálat hátránya nélkül történhetik.

A tábori csendőrségnél a törzstisztnek 3 lótap adag jár tulajdon lovak után. Miután a «Dienstvorschrift für die Feld-Gendarmerie» 72. l. szerint csak két tulajdon lovat köteles magával hozni, ennél fogva a harmadik lótapadagot, ha azt a magával hozott két ló jobb tartására nem akarja fordítani, váltásághatja. A lótapváltás havonta utólag fizettetik ki.

A főtisztnek egy lótapadag jár és pedig egy szolgálati ló után.

A lótapilleték az első mozgósítási nappal kezdődik és 15 nappal a mozgósítás beszüntetése után végződik.

Azon kívül minden ló után havi 3 frt 50 kr. lóátalány jár a lóvasalás és lószerelevény fentartására.

3. *A tábori felszerelési járulék.*

a) Az egyszerű tábori felszerelési járulék, mely a felszerelés beszerzésére van szánva, egy ezredes részére 400 frtban, egy alezredes vagy őrnagy részére 250 frtban, egy százados részére 150 frtban, egy alantastiszt részére 80 frtban van megállapítva;

b) a különös tábori felszerelési járulék a törzstisztek részére, lovak beszerzésére és pedig minden ló után 180 frt, azonkívül a teljes tábori felszerelési járulékhoz egy további, 100 frtból álló pótlék lószerelevények beszerzésére.

c) a különös tábori felszerelési járulék a főtisztek részére, századostól lefelé, kiknek egy nyergeletlen szolgálati ló adatik rendelkezésre és pedig 45 frt a lószerelevény beszerzésére.

Ezen járulékok az első mozgósítási nappal válnak illetékesekké; hosszabb tartamú hadjáratnál minden egyes újabb hadi évre csak az egyszerű tábori felszerelési járulék engedélyeztetik.

4. *A szolga és lóápoló illeték.*

Minden tábori csendőrtisztnek egy tiszt szolgára van igénye, a törzstisztnek azonkívül egy lóápolóra is, és ha két lónál tényleg többet tart két lóápolóra van igénye.

A tiszt szolga és lóápoló az első mozgósítási napon a kincstár által állíttatik ki, a kincstár által élelmeztetik, ruháztatik és elszállásoltatik.

A főtiszteknek, századostól lefelé, lóápoló nem jár, de lovuk ápolására egy lovasított törzs lovas rendeltetik ki, kinek lovát is kiegészítésként használhatják.

5. *A készütségi és a hadi pótdíj.*

A készütségi és a hadi pótdíj napi illetéket képeznek s a következő kiszabatban járnak ki:

ezredes részére 2 frt k. p. — 6 frt h. p.
alezredes v. őrnagy részére 1 frt 75 kr. k. p. — 4 frt h. p.
százados részére 1 frt k. p. — 3 frt h. p.
alantostiszt részére 75 kr. k. p. — 1 frt 50 kr. h. p.

6. *Élelem-, kenyér- és dohányilleték.*

A készütségi, valamint egyéb különös viszonyok alatt, mint pl. midőn az élelem csak a hadvezetőség útján szerezhető be és midőn a legénység a hadtáp

élvezetében áll, a tisztek jogosítvák egy hadtáp-, egy kenyér- és egy dohányadagot, az ezért megállapított váltság megtérítése mellett, felvenni.

Háborúban a tiszteknek egy hadi élelemadagnak (kenyér, hadtáp és dohány) a kincstári készletekből ingyen való felvételére van igényük. Ezen illetékeknek váltságolása rendszerint meg van engedve; a váltság naponta körülbelül 40—70 krt teszen ki.

A tisztek továbbá jogosítvák a kincstári készletekből szivarokat, de fejenként naponta legfeljebb 10 darabot a teljes díjszabásszerű ár megtérítése mellett felvenni; — a monarchia határainak átlépése után szivarok mérsékelt ár mellett adatként át; harácsolts vagy zsákmányul ejtett szivarok, naponta 5 drb, ingyen szolgáltatathatók ki.

7. Különleges illetékek.

Bizonyos esetekben és különös viszonyok alatt, mint pl. erősített helyeken, a hadi események folytán bekövetkező nagyobb csapat- és beteg-szállításoknál stb. a tiszteknek hasonlóan, mint a legénységnek az ingyen hadtáp élvezetére, illetve a váltságra van igényük.

A hadra kelt seregnél vagy a hadszerűen felszerelt erősített helyekben levő és megbetegedett, illetve megsebesült tiszteknek ingyen ápolásra és akkor, ha a hadseregnél (az erősített helyen) maradnak, a gyógyszerekre is ingyen van igényük.

B) A legénység illetményei.

1. A tábori csendőrök zsold, szolgálati pótdíj és tömeg átalánya tekintetében a csendőrségi szervezeti utasítás, illetve a csendőrségi illetmény-szabályok határozványai érvényesek.

2. Készültségi pótdíj fejében:

a csendőr és őrsvezető részére naponta 20 kr., az őrmester részére naponta 25 kr. jár;

hadi pótdíj fejében pedig:

a csendőr és őrsvezető részére naponta 40 kr., az őrmester részére naponta 50 kr.;

tömeg pótlék:

fejenként és naponta 12 kr.

A többi illetékeket a tábori csendőrlegénység a cs. és kir. közös hadsereg számára kiadott illeték-szabályzat II. részében a gyalog fegyvernem hason rendfokozatai részére megállapított mérvben kapja. Ezen illetékek a következők:

3. Élelem, kenyér- és dohányilleték.

A készültség, valamint egyéb különös viszonyok alatt a hadra kelt sereg zsoldot húzó személyei élelem-illetékének neme (közétkezés, átvonuló élelmezés, teljes vagy korlátozott hadtáp-élelem) a közös hadügy-miniszter által esetről-esetre határoztatik meg, ugyanerre az élelem-illetékre akkor a tábori csendőrséghez beosztott legénységnek is igénye van.

Háborúban a hadi élelem-adag jár, mely az egy embert naponta megillető összes tápszereket és élvezeti czikkeket foglalja magában és a kenyér-, hadtáps- és dohány-adagra oszlik fel.

A természetben meg nem kapott élelem váltságoltatik és a kenyér-, a hadtáp- és a dohány-váltságra oszlik fel, a hadtáp-váltság pedig a rántott leves-, a hús-, a főzelék-, a kávé vagy téa- és az ital-váltságra oszlik. A váltságoknak esetleges szükségét a hadosztály (hadtestoszlop) parancsnokság határozza meg.

4. Átalány-illetékek.

Írószer és világítás költségeire havonként:

a) Minden egyes tábori csendőr osztály parancsnokának a hadosztálynál ... 2 frt — kr.

b) Minden tábori csendőr számára ... — « 50 «

Kísérő levelek, kézbesítő iverk s több efféle nyomtatványok költségei az írószer-átalányt nem terhelik, hanem minden tábori csendőrosztály parancsnokának, a szükséghez képest azon fő- vagy törzs hadi szállás

vezérkari osztálya által szolgáltatandók ki, melyhez a tábori csendőrösztag tartozik.

5. *Az aprólékos kézi szerek kiegészítésére* minden csendőrnek 50 krnyi. pótlék jár.

C) **Az illetékek elszámolása és kiszolgáltatása.**

A hadra kelt sereghez tábori csendőrökül kirendelt tisztek és legénység a csendőrkerületi parancsnokságok részéről összes csendőrségi illetményeikkel azon hó végeig ellátva, melyben a menet parancsot kapták, azon fő- vagy törzshadi szállás törzs-csapatosztag élelmezésébe adatnak át, mely hadiszálláshoz beosztásukat nyerik.

A rendeltetési helyen való megérkezés napjával úgy a tisztek mint a legénység az illető hó hátralevő napjaira az előbbiekben felsorolt *kiilönleges* illetékek élvezetébe lépnek.

E szerint a tábori csendőrlegénység a fő-, illetve törzs hadi szálláson való megérkezés napjával a közétkezés, kenyér és menet-pótlék élvezetébe lép és e naptól fogva élelmezéséről — a közétkezés készítését is ide értve — a törzs-csapatosztagnak kell gondoskodnia.

A menetparancs kiadására közvetlenül következő hó 1-vel kezdődik a m. kir. csendőrségből kikerült tábori csendőrtisztek és legénység összes illetékeinek elszámolása és kiszolgáltatása a cs. és kir. közös hadseregnél általánosságban megállapított elvek szerint, de tekintetbe véve a «Dienstvorschrift» 47. és 48. §§-aiban elősorolt illetékeiket.

D) **A családok illetékei mozgósítás alatt.**

1. *Tisztek családjai.*

A hadra kelt sereghez bevonult m. kir. csendőrtisztek és legénység családjainak a cs. és kir. közös hadsereg számára kiadott illetékszabályzat I. részének 7. fejezetében, illetve a csendőrségi illetmény-

szabályok 60. §-ában rendszeresített illetékekre van igényük.

E szerint vagy megmaradhatnak a családfők által birt természetbeni lakásban, avagy tekintet nélkül a választott lakhelyre, a családfő legutóbbi állomáshelye után a cs. és kir. közös hadsereg részére kiszabott lak- és butorbért (a tiszti szolgálta butorbér nélkül) kapják.

Ha a feleség már nem él, akkor a visszamaradt gyermekeknek van a fennebbi illetékre igényük.

A lakbér-illeték azon időponttól kezdődik, midőn a családfő a mozgósítás folytán az állandó beszállásolás élvezetéből kilép.

Az ellenséges hadi fogságba került személyek családjainak a hadi fogság tartamára a szabványszerű özvegyi nyugdíj összegének megfelelő tartásdíj jár; ha a feleség már nem él, akkor az átszáll az atyai gondviselés alatt álló gyermekekre.

Ha a hadrakelés esetén vagy más alkalommal a családoknak, a családfő állomásáról a monarchia belsejébe, a hadművelet területén kívül levő vidékre való visszaküldése elrendeltetik, akkor e családokat a választott lakhelyig kijáró uti költségek megtérítése illeti meg; azon családoknak azonban, melyek a családfő kiindulásakor tartózkodási helyüket önként elhagyják, az utazási költségek nem térítetnek meg.

Ha a mozgósítási viszonynak megszűntével a családoknak a családfővel való egyesülés megengedett, a családoknak feltétlenül igényük van az uti költségek megtérítésére.

2. *A legénység családjai.*

A tábori csendőrséghez kivonult legénység családjainak a családfőt megillető szállás-illetékre van igényük.

Ha ezeknek a választott tartózkodási helyen rendelkezésre álló természetbeni szállás ki nem utalható: akkor részükre a megszabott lakbér, butorbérrel együtt, a családfő legutóbbi állomáshelye utáni, a cs. és kir.

közös hadsereg részére megállapított kiszabatban jár ki; ha ezen hely az ötödik bérosztályon aluli nem volt, különben pedig az ötödik bérosztályszerű kiszabatban (140 frt évente, majdnem 12 frt havonta).

Ezen családoknak naponkint egy közétkező-pénz-adag jár, továbbá a feleséget egy és minden gyermeket egy fél kenyér-adag vagy ennek váltsága illeti meg.

Bizonyos körülmények között ezen családoknak az uti költségek megtérítésére is van igényük, megbetegedés esetén ingyen kórházi ápolásra, a kórházon kívül való orvosi gyógykezelésnél pedig a gyógyszerek ingyen kiszolgáltatását igényelhetik.

A közártalmú egyének ellenőrzése.

Mindazok, kik a közbiztonság zavartalan fentartására tudatosan káros befolyást gyakorolnak, röviden «közártalmú» egyéneknek neveztetnek.

Ezen közártalmuak folytonos és rendszeres ellenőrzése azért annyira fontos feladata a csendőrségnek, mert csak is ez által lehet őket féken tartani s a közbiztonságot gaztetteiktől megóvni.

Ellenőrzésük azonban koránt sem áll csak abból, hogy a csendőrök úgy mondvá gépiesen meggyőződnék ezen egyének magaviseletéről s arról, hogy akkor midőn községükön átportyáznak, hon vannak-e? hanem ezen ellenőrzésnek folytonosnak, alaposnak és minden irányban behatónak kell lennie.

Az ellenőrző csendőrnek, ha feladatának értelmeseen meg akar felelni, mind azon adatokra van szüksége, melyek az ellenőrzendő egyén személyi és vagyoni viszonyairól nem különben összeköttetései, működése és viseletéről tiszta és teljes képet nyújtani képesek.

Ezen adatok beszerzése huzamos és észszerű megfigyelést igényel, sokszor — különösen ravasz és óvatos gazemberek megfigyelése — míg t. i. a szükséges adatok mind beszerezettek és melyek alapján azután az illetők megközelíthetők és leálczázhatók; hosszabb

ideig esetleg évekig is eltarthat — de e körülmény ne csügeszsze el az ellenőrző csendőrt, hanem annál nagyobb buzgalommal, fáradtságot nem ismerő kedvvel és szorgalommal lásson a szükséges adatok gyűjtéséhez, s fáradsága bizonyára előbb-utóbb sikerre fog vezetni, míg ha ezen adatokat össze nem gyűjti, egy közártalmú egyént sem ellenőrizhet eredménnyel, működése tehát meddő marad.

Itt felemlítettük, miszerint igen téves azon nézet, hogy a csendőr egy-két évi ugyanazon helyen való működése után örskörlete minden viszonyairól már teljesen tájékozott; ellenkezőleg a tapasztalat azt igazolja, hogy két-három évig egy helyen való működés után — ha t. i. a csendőr fáradhatatlan szorgalommal törekedik örskörletét megismerni — csakis a nagyjából való tájékozást sajátítja el magának és csakis öt-hat évig tartó szorgalom és tevékenység s adatok gyűjtése és helyes megfigyelés mellett szerzi meg azon nélkülözhetlen jártasságot, a melylyel örskörletében eredménnyel működhet.

Alábbiakban megadni véljük azon irányelveket, a melyek szerint a közártalmuak ellenőrzése eszközendő.

Mint említettett, az ellenőrzés főkélléke a személyi és vagyoni viszonyok teljes ismerete (lásd ált. szolg. hat. 115. pont utolsó bekezdése), de mert ezen ismeretek oly sok adatból állanak, hogy azokat fejben senki sem tarthatja meg s mert azok időközönként változást is szenvednek, ez okból minden ellenőrzendő közártalmú részére az előjegyzési könyvbe megfelelő hely nyitandó, hová ezen adatok, — hogy a sok írás elkerültessék — lehető tömören bevezetendők.

Ezen adatok a következők: 1. az illető ellenőrzendő neve, lakása és tüzetes személyleírása; 2. családi viszonyai; 3. vagyoni állása; 4. összeköttetései; 5. hajlamai és egyéb magatartása.

Az előjegyzési könyvben tehát az illető ellenőrzendő közártalmú részére szánt helyen feljegyzendő:

1. Neve N. N. lakik X. községben a fő-utczában
--- szám alatt saját házában, vagy ha a ház nem az

öv, ki házában, esetleg kinél albérletben? Ezután következik az illető személyleírása. — Itt megjegyzetik, hogy a személyleírásnak a legpontosabbnak kell lennie, nem pedig oly általánosnak, milyen rendszeren a körözvényekben olvasható, hogy t. i. haja fekete, szeme fekete, orra rendes, szája rendes, egy szóval minden rendes, mert ezen leírásból valakit felismerni lehetetlen.

Ily felületes leírás mellett, minden fekete hajú és szemű egyént, kinek kora és testalkata a körözöttéhez hasonló, bátran lehet azzal azonosnak tartani. A személyleírás legyen beható. Felveendő tehát kora, magassága, testalkata t. i. sovány-e vagy kövér? izmos-e vagy gyenge? azután hajának, szakállának s bajuszának színe, azok viselési módja, szemének színe és alakja, milyen az orra, szája, álla és arczsabása? stb. Nyelvismeretei hasonlólag feljegyzendők nem különben, hogy az egyes nyelveket miként bírja, esetleg milyen a beszéd modora?

Végül a mi a legbiztosabb a személyleírásoknál s minek alapján tulajdonképen egyedül lehet biztosan indulni felmerülő kétséges esetekben, az a különös ismertető jelek megállapítása.

Ezért tehát, mivel a helyes személyleírásnak a különös ismertető jelek képezik a sarkpontját, e rovatba minden észlelhető és el nem enyészhető jelek felveendő. Ilyenek: minden testi fogyatkozások, szemölcsök, heggedések, a test bármely részébe tűzdel (tetovirozott) és szúrt jelek, pislogás, dadogás stb. stb. Nagyobb fogyatkozások csak általában irandók le, pl. bal lábára sánta, pupos, jobb keze könyökben merev. bal szemére kancsal stb. kisebb jelek fekvése és alakja is leirandó, pl. jobb szeme alatt egy lencse nagyságú veres folt, bal keze mutató ujján a második ízben a tenyér oldalán két cmt. hosszú hegg, jobb alkarján egy gyermektenyér nagyságú szívalakban M. P. betűk kék festéssel betetovirozva stb. Ily részletes leírás mellett, ha az illető esetleg egy bűntény elkövetése után megszökik, azonnal körözhető és azonossága

meg is állapítható. Nyomozása tehát meg van könnyítve, míg ha személyleírása hiányzik, egyéb nem marad hátra, minthogy az szökése után fejből, esetleg kérdezősködés után állíttassék össze, — természetesen a részletekre nem emlékezve, a leírás egy felületes, értéknélküli és csak a nyomozó közegeket tévútra vezető leend.

2. A családi viszonyok rovatába névszerint neje, gyermekei és mindazon rokonok veendő fel, a kik azon gyanuban állanak, hogy vele összeköttetésben állanak vagy neki segédkeznek, esetleg maguk is közártalmú hirében vannak. Ha közártalmúak, magától értetik, hogy ép úgy figyelendők meg, mint a únős.főb

A sikerre vezető ellenőrzéshez határozottan szükséges, hogy ezen egyéneket a csendőr ép úgy ismerje mint a közártalmút, mert ha ezeket nem ismeri, legtöbb nyomozása tapogatózásnál nem egyéb, mely csak véletlen esetekben, így legritkábban vezet eredményhez, tehát a közártalmúak által kijátszhatik, sőt ki is gúnyoltatik.

Ezen családtagok alapos személyleírása — hacsak nem közártalmúak — a sok irás elkerülése szempontjából, az előjegyzési könyvekbe fel nem veendő.

Hogy a közártalmú családtagjai adandó bűncselekmények keresztül vitelében mennyire nyújthatnak segédkezet, szolgáljon tanuságul a következő példa:

Egy közártalmú estefelé a mezőről rendes munkájából hazafelé halad, történetesen lovakat lát őrizetlenül legelni, az alkalom kedvező s azt meg is ragadja és tegyük fel, két lovat elhajt. Magától értetik, hogy ha a lovakat esetleg a szomszéd községben lakó, vele szövetségben álló rokonához vagy ismerőséhez vinné, távolléte feltünne s a lovak ellopása is őt terhelné. Ezt nem teszi, hanem a lovakat egy fedett helyen (rezulában, gabona vagy kukoriczában) leköti s maga mintha semmi sem történt volna, a rendes időben haza jön. Haza érve első dolga, hogy fiának, ha már arra való, meghagyja, miszerint menjen — de gyors

san — N. N. ismerőséhez X. községbe s mondja meg neki, hogy ott és ott két ló van. Ez már tudja, mi tevő legyen. A gyermek elfut, ő pedig hogy a csendörököt tévútra vezesse és hogy mindenki lássa, miszerint otthon van, a szomszédokkal való beszélgetés után még a korcsmába is megy s ott, hacsak szerét teheti, társaságban jól mulat s esetleg jól leittasodva késő éjjel haza is kísérteti magát. Másnap kora reggel a gondatlan gazda keresi lovait, természetesen hiába. A gyanú a mi emberünkre mint lótolvaj hírében állóra esik, de ő kézzel foghatólag s kellő számú tanúkkal bebizonyítja, hogy nap nyugta óta, a midőn a munkából haza jött, a községből ki nem mozdult s mert ez való, még neki áll feljebb s ő szidja legjobban a káros gondatlanságát és hogy őt gyanúsítani meri. A káros arra, hogy lovait mindjárt a kicsapás után még kora este elhajtották, nem is gondol, s mert a gyanúsított bebizonyítja tanúkkal, hogy a tolvaj nem ő volt, más irányban puhatol, s míg esetleg nyomára jön lovainak, azok már a harmadik megye területén biztos helyen vannak. Pedig ha szemügyre veszi az illető kis fiát, észrevehette volna rajta esetleg a fáradságot és álmatlanságot s ha ennek okát is fürkészi, talán lovai még az nap megkerültek volna. A családtagok ily esetekben tehát szorosán megfigyelendők.

3. Közártalmú egyén ellenőrzése vagyoni állásának biztos ismerete nélkül nem képzelhető, mert ha a csendör az illető vagyonának minden hullámozásáról, annak okáról és hogy úgy mondjuk, forrásáról tudomással nem bír, soha sem fogja bebizonyíthatni azt, hogy az illető esetleges jólétét, gyarapodását vagy megélhetését nem a tisztességes munkának, hanem a lopásnak köszönheti. De nem ismervén vagyoni állását, azt se tudja, vajjon ezen egyén javul-e vagy megmarad-e a bűn útján? és ha ítéletet is mond fölötte, azt nem a saját meggyőződése, hanem pusztán más emberek besugása folytán teszi, mely téves eljárás számtalan esetben azt eredményezi, hogy már

teljesen megjavult ily egyének mindig közártalmuaknak tartatnak és folyton gyanúsítatnak, míg a valódi gazemberek minden ellenőrzés nélkül maradnak.

A csendör mindenkor első sorban saját tapasztalatai és észleletei után induljon és csak akkor, ha bizonyos irányban kibontakozni nem tud, forduljon bizalmas emberéhez. Ne vegye azt folyton s minden csekélység miatt igénybe, mert könnyen megeshetik, hogy ez megunja a sok zaklatást vagy felmondja a szolgálatot, vagy pedig az ügygyel nem törődve, felületesen végzi a reá bizott feladatot s a valóságnak nem megfelelő adatokat hoz a csendör tudomására. Ily eljárás a csendört csak tévútra vezeti s azonfelül tekintélyét mélyen csorbítja, tehát kerülendő.

Az elősoroltak eléggé igazolják, hogy ellenőrzés szempontjából mennyire célszerű volna, ha a csendör minden közártalmú vagyoni állásáról a legalaposabb ismeretekkel és jegyzetekkel birna, de mert ezek részletes leírása és nyilvántartása felette sok időt és írást követel, ez okból az előjegyzési könyvekbe csak a legszükségesebb adatok veendőek fel.

A vagyoni állás ellenőrzésénél figyelemmel kísérendő a közártalmú minden ingó és ingatlan vagyona. A marha állománya számszerint felveendő — t. i. előjegyzendő — hány lova, ökre, sertése stb. van.

Az ellenőrző csendörnek tisztában kell lennie továbbá, hogy a közártalmú mivel foglalkozik, ha van üzlete, ellátja-e azt? nem-e csak színleg tartja fel? évi jövedelmét, tekintve vagyoni állását, különösen ingatlanait, körülbelül ki kell számítani, kiadásaiival össze hasonlítani, tehát meg kell győződnie, vajjon a rendes úton szerzett bevételei kiadásaiival összhangban állanak-e?

Ezen adatokból a fontosakat — hogy azokat el ne felejtse — jegyezze fel a csendör. Csak is akkor, ha a csendör ezen adatoknak birtokában van, képes a közártalmú ellenőrzését megkezdeni.

Tegyük fel, hogy az illető közártalmú, dacára hogy tiszta jövedelme oly csekély, miszerint néhány forint-

nál többet félre nem tehet, mégis gazdagodik; — hol egy darab földet, hol meg szőlőt vagy házat vesz, vagy pedig folyton dorbézol, családja pedig jól él stb. Mi sem természetesebb, minthogy vagyonosodását vagy pedig gondtalan helyzetét nem a tisztességes keresetnek köszönheti. A csendőrnek tehát ez esetben az illető ezen keresetforrását a legnagyobb szorgalommal és utánjárással ki kell puhatolnia illetve az illetőt éjjel-nappal megfigyelnie, s így megtudni, mit tesz, hol jár, kivel érintkezik, nem-e távozik el hazuról? stb. Ilyenkor már helyén van megtudni, vajjon otthon tartózkodik-e vagy sem? mert házából való távozása azon gyanut kelti, nem-e bűnös cselekményei után jár?

Ha már most a csendőr a közártalmunak jövedelmével összhangzásban nem álló költségeit észleli, kérdezze ki, hogy a túlkadásokra fordított pénzt miúton-módon szerezte, állítsa szembe jövedelmével rendes kiadásait s mutasson reá a csekély maradványra, s így bizonyítsa be neki, hogy e fennmaradt pár forintból sem házat vagy földet venni, tehát meggazdagodni, sem pedig folyton dorbézolni nem lehet s az illető a feléje vetett hálóból kibontakozni nem lesz képes.

Ezen adatok szolgálnak bizonyítékul, hogy az illető az őt terhelő gaz üzelmekben csakugyan alaposan gyanus, tehát a csendőr addig ne nyugodjon, míg teljesen le nem leplezi és az igazságszolgáltatásnak át nem adja.

Azon esetben, ha a csendőr észleli, hogy az illető megfelelő viselet mellett, pusztán tisztességes keresetéből, tehát rendes jövedelméből, takarékosan több éven át a nélkül, hogy gaz üzelmek miatt gyanuba keveredne él, — e szerint, javulása állandó; akkor a közártalmunak sorából törölhető lesz.

A közártalmunak megfigyelése, mint már az elősoroltakból is kivehető, nemcsak tartózkodási helyekre vagy lakhelyiségükre szorítkozik, hanem az illetők, ha a csendőr által bárhol, tehát úton útfélen, erdőben, vásár

vagy bucsúban stb. találtatnak, mindig a legbehatóbban szemmel kísérendők. s ha látszólag céltalan kószálásuk bebizonyul vagy ha náluk hármimű gyanus tárgy vagy állat találtatik, esetleg ellentik nem tisztességes keresetmódjukra vonatkozólag csak a legcsokélyebb gyanú is felmerül, irányukban azonnal vagy közvetlen a csendőr által, vagy pedig — halasztható esetekben — a közigazgatás útján befolyás gyakorlandó.

Kóborlásuk semmi szín alatt sem türendő, hanem az a közigazgatási hatóságok közbejöttével megakadályozandó; — mert e látszólag céltalan csavargás alatt vagy czinkostársaikkal lépnek érintkezésbe s a végrehajtandó büntényeket megbeszélnek, vagy pedig egy véghez viendő büntény helyi viszonyait szimatolják, esetleg búv helyeket vagy menekülésre legbiztosabb utakat szemelnek ki, stb. stb. egy szóval fejöket jóban nem török.

Hasonlólag mint a főbűnös, állandóan megfigyelendők annak családtagjai és vele összeköttetésben levő czimborái is, mert ha az ellenőrzött közártalmun csak sejti is azt, hogy a csendőrök személyét és mindennemű magatartását figyolommal kísérik, a maga részéről, hogy úgy mondjuk, várakozó, illetve figyelő állásba helyezkedik, s az általa szöött bűncselekményeket az említett családtagok vagy czimborák által hajtattja végre.

Ily esetekben lakhelyét, csak akkor, ha magát teljesen biztosan érzi, hagyja el rövid időre, hogy czimboráival, ha esetleg hozzá egy arra alkalmas időben nem jöhetnek, a további teendőket megbeszélje esetleg egy bűncselekményt velök végre is hajtson.

A csendőrnek, hogy a közártalmun egyént bármikor otthonában is lehetőleg észrevétlenül meglophosso, annak házáat részletesen ismernie kell.

Ezen ismeret azért is szükséges, hogy a csendőr adandó alkalommal e házban magát minden irányban tájékozhasssa, abba minden akadály nélkül behatolhasson s esetleg ha egy ily egyén házának

megrohanása válik szükségessé, a csendőr ez iránybani eljárásával már előre tisztában legyen.

4. Tolvaj orgazda nélkül s viszont orgazda tolvaj nélkül nem létezhet; kivételt csakis azok képeznek, kik a kényszernek vagy kínálkozó alkalomnak ellent állani nem képesek és élelmi czikkeket vagy kisebb tárgyakat lopnak el, s azokat maguk el is használják. Ily alkalmi kisebb tolvajoknak sem közvetítőkre, sem pedig orgazdákra szükségük nincsen, tehát nem is állanak összeköttetésben senkivel, ezek, hogy úgy mondjuk, saját kezökre dolgoznak.

De nem így a valódi tolvajok! A nagyvárosokban élő úgynevezett «gaunereknek» ép úgy mint a vidéken lakó tolvajoknak megvan a maguk összeköttetése azon eltéréssel, hogy a gaunerek egymás között külön társadalmat képeznek, míg a vidéki különösen a ló- s más állattolvajok közös szövetkezetben nem élnek, hanem minden ily tolvaj összeköttetése kizárólag csak a vele szövetkezett társakra szorítkozik, mely banda tagjai azután a lopott jószágot kézről-kézre adva, biztos helyre esetleg az orgazdához szállítják.

Ily összeköttetések azonban távoli vidékre is kiterjednek, igen gyakori eset, hogy például Somogy-megyében ellopott lovak Torontál- vagy Biharmegyébe egyik kézből a másikba szállíttatnak és viszont, míg végre az összeköttetés végpontján — az orgazda által — értékesíttetnek, tehát a banda tagjai egymástól külön kisebb-nagyobb távolságra laknak. Az összes tagok egymást nem is ismerik, hanem csak a szomszédos összeköttetés által tartják fenn egymás között az érintkezést.

Ezen lánczolatos összeköttetést kifürkészni minden csendőrnek büszkesége legyen, mert csak is akkor, ha ily tolvajbanda útjai ismereteselek előtte, működhet a közbiztonság terén sikerrel. Magától értetik, hogy az őrsparancsnokságoknak ily szövetkezetek kiderítésénél egymást támogatva s karöltve kell eljárniok. Minden őrs a saját területén lakó közártalmú egyének leg-

közelebbi társait kifürkészi, ezután pedig ezek legközelebbi összeköttetését puhatolja ki és így tovább, míg ezen összeköttetés a szomszédos örskörletre át nem megy; — ha ezen eset beáll, megkeresi az illető őrsparancsnokságot, hogy folytassa tovább a puhatolást; — ez is, ha a fonál más őrs területére visz — hason eljárás végett az illető őrsparancsnokságot megkeresi és így tovább, míg egy őrsparancsnokság e fonál végét, t. i. az orgazdát felfedezi. Ezen egymással összeköttetésben álló egyének nevei — az egész vonalon a kiindulási ponttól végeig — minden érdekelt őrsparancsnokságnál a csendőrök előjegyzési könyvébe, rövid jellemzéssel és lakhelyük feltüntetése mellett bejegyzendő. k Magától értetődik, hogy minden őrsparancsnokság a saját területén lakó ily egyén ellenőrzéséhez szükséges adatokat beszerezni tartozik.

Mint hogy a tolvajok nem csak egy, de több irányban is tartanak fel ily összeköttetést, természetesen ezek is ép úgy, mint leiratott, kifürkészendők.

Meglévén így az illetőnek összes társai s ezek további összeköttetése állapítva, a csendőrségnek a nyomozásnál igen könnyű munkája lesz; — mert ha bármely vonalon is egy lopás történik, az illető őrs a melynek területén a lopás előfordult, e tolvajút által érintett összes örsöket a lopásról haladéktalanul értesíti, mely értesítés után minden őrs a saját emberét azonnal a legszigorubb felügyelet alá veszi, járőrökkel minden mozdulatát figyelemmel kíséri, házánál megfordult minden idegent szemmel tart házának azon pontjánál a hol az észrevétlenül megközelíthető, lest tart, és ha esetleg a járőr megérkeztéig lakását már elhagyta volna, a járőr kocsira kap s a legközelebbi czinkostársához hajtat stb. Így a siker el nem maradhat s a lopott jószág, még mielőtt értékesíthető lett volna, megkerül. Ezen megfigyelésnek azonban nem egy pár órán, hanem sokszor napokon át is kell tartani.

Tájékozássul szolgáljon, hogy például a lótolvaj vagy alkalmilag, vagy pedig kiszámított, tervvel esetleg

megrendelésre lop. Az alkalmi lopásról volt már szó, megrendelt lopásnak pedig az neveztetik, ha vagy az orgazda, ki rendesen lókereskedő neve alatt működő úgynevezett lócsiszár, vagy pedig a banda egy tagja egy bizonyos színű és nagyságú lovat rendel czinkostársainál. Ily esetek nem ritkák és sokkal jövedelmezőbbek mint alkalmi lopások folytán szállított lovak, mert a megrendelő birtokában lévén a megrendelt lóra illő járlatnak, a lopott lovon minden veszély nélkül mielőbb túl ad, míg az alkalmilag lopott lovakhoz még különböző csalárd úton lólevelet is kell szereznie. Akár alkalmilag akár pedig megrendelésre történt a lopás, a lopott jószág a tolvaj által ritkán szállítatik tovább, mint szomszédos barátjához, ez pedig szintén a szomszédjához és így tovább, míg vagy útközben a banda egyik tagja által el nem adatik vagy pedig az orgazdának át nem szolgáltatik. A megrendelt lopásnál a lopott lovak természetesen ahoz szállítatnak, a ki megrendelte azokat. Tervezett lopásnál rendesen többen működnek közre. A tolvaj, a ki a helyi viszonyokkal ismerős, vezeti az egész műveletet s a mint a lovak ellopattak, azok tovaszállítását kéznél levő czinkostársaira bizza, maga pedig, hogy távolléte gyanút ne keltsen, otthon marad. A lopott jószág szállításánál a tolvajok nagy elővigyázattal járnak el, s azon a vidéken, hol a lopás történt, a lopott jószágot ritkán állítják be az istállóba, hanem ha a terepen megfelelő buvóhelyek vannak, oda viszik azokat, nyáron pedig rendesen egy arra alkalmas helyre a szabadban lekötik s társukat csak értesítik, ki tovább szállításukat hasonló elővigyázat mellett folytatja. Ha a lopott ló messziről hozatott ily közártalmuhoz s az biztosan érzi magát, akkor, de csak rövid időre, istállójába is befogadja. Ugyan azon az úton, a melyen a lopott ló továbbított, jön vissza az elárusításából nyert összeg kézről-kézre azon banda tagjához, a ki a lopást elkövette, — természetes, hogy minden közvetítő fáradságáért bizonyos részt a keresetből levon. Ily művelet sokszor hónapokig el-

tart, de azért egyik bűntárs a másikban bizik, s ritka is azon eset, hogy egymást megcsalnák. Mind-egyik csak attól követeli a számadást, a kinek a lopott jószágot átszolgáltatta, s így bár az összes tagok egymást nem ismerik, közvetve mégis szoros összefüggésben állanak egymással.

Nem ritka eset, hogy ha tolvajok megszoríttatnak, az ellopott s lekötött állatokat cserben hagyják. A csendőr ilyenkor, ha a nyomot teljesen elveszíti, az egész környéket alaposan kutassa át és sokszor a lekötött állatokat megtalálja, a közvetítőt pedig — s ennek útján a tolvajt is — lesállítás, megfigyelés és óvatos eljárás által kézrekerítheti. Nem kell azonban ilyenkor figyelmen kívül hagyni a közártalmuak lakhelyeit sem, mert ha a lopott jószágot nem is állítja be mindenkor az istállójába, de ha esetleg nála voltak s megszoríttatik, ideje nincs azok elhajtására, házának dugott helyeit felhasználja azok elrejtésére. Sokszor találtattak meg lovak, ökrök vagy sertések a pinczében, vagy egy a kamara alatt csinált oly szűk lyukban, hogy az állat ott alig mozdulhatott s a melybe ponyvák segélyével lett lebecsájtva, vagy egy kazalban, melybe egy tágas lyuk vájatott, a lyuk szája pedig gondosan elfedtetett. Ép azért kell a csendőrnek az illető közártalmú házat alaposan — annak minden zege-zugát — ismerni, hogy adandó alkalommal figyelmét semmi el ne kerülhesse.

5. A közártalmuak hajlamait, szokásait, egyáltalában minden irányú viselkedését szintén ismernie kell az ellenőrző csendőrnek.

Mindenki tudja, hogy a megszokottak csak nehezen hagyhatók fel, annál kevésbé egy oly ember által, ki a jövővel keveset törődve könnyelműen él. Minthogy a közártalmuak majdnem kivétel nélkül könnyelműek, megrögzött szokásaiknál még akkor is, ha érzik, hogy ezek vesztőket fogják okozni, rendesen megmaradnak, és mert minden közártalmú az általa üzött bűncselekményt úgy mondva bizonyos rendszer szerint hajtja végre, egy ügyes és tapasztalt

csendőr, ha a közártalmú szokásait jól ismeri, már a bűncselekmény végrehajtási módjából helyesen következtethet azon bandára, sok esetben a tettesre is, a ki által a tett végrehajtatott. A közártalmuak ez irányú szokásait kiismerni, magától értetik, sok tapasztalatra, helyes megfigyelő tehetségre, nem különben nagy jártasságra van szükség, mely tulajdonságokat a csendőr csak több évi szorgalmas utánjárás mellett sajátíthat el magának.

Egyéb szokásai vagy hajlamai a közártalmunak, például: dorbézolás, kártyázás, részegeskedés, jó élet iránti hajlam, fényűzés stb. szintén folytonos figyelemmel kísérendők a csendőr által.

Ha a közártalmú családtagjai vagy rokonai között egyesek hason hajlamokkal bírnak, ezek is megfigyelendők s kipuhatólandó, hogy ezek kielégítésére a pénzt honnan szerzik? nem-e az ellenőrzött közártalmú szolgáltatója a szükséges pénzösszeget?

E szokások és hajlamok mind pénzbeli áldozatot követelnek, így kiadásait csak fokozzák, tehát ezen kiadások tényleges jövedelmével való összehasonlításnál mindig számba veendőek.

*

Bár a cselédek nem sorolhatók a közártalmuak közé, mégis a közbiztonság zavartalan fentartása érdekében a társadalom ezen egyéneiről ez alkalommal szintén meg kell röviden emlékeznünk.

Minden a közbiztonsági szolgálatban tapasztalattal bíró egyén előtt ismeretes, hogy számtalan büntett egyik vagy másik szolgacseléd, bejáró stb. közbenjárása, útmutatása vagy segítése mellett hajtatik végre, sőt nem ritka eset, hogy a cselédek egyike saját gazdája kárára elkövetett büntettben mint bűnrészes vagy mint tettes is szerepel.

Ezen szomorú jelenségnek oka az, hogy a cselédség jelentékeny része erkölcstelen, kicsapongó életet folytat, azonkívül még a fényűzésnek is nagyban hódol, ily életmód és kedvtelések azonban sok pénzt igényelnek s mert a havibér e kicsapongó és fényűző élet

kiadásait nem fedezheti, mi sem természetesebb, hogy a jövővel mitsem törődő könnyelmű egyének bármi eszközt megragadnak, hogy a szükséges pénzhez jussanak; — semmitől, még a bünténytől sem, rettennek vissza, csakhogy könnyelmű életmódjukhoz a szükséges kellékeket megszerezzék.

Innen van, hogy a romlott cseléd gazdáját csalja, lopja a hol tudja, kirabolja, sőt meg is gyilkolja vagy pedig ezen büntényekre — tisztán hogy anyagi haszna legyen belőle — más gazembereknek segítségét nyújt. Fentieket részletesen igazolni fölösleges, elég ha csak Majláth György volt országbíró megrendítő végzetét említjük fel itt, mert mindenki előtt ismeretes, hogy ennek meggyilkolása s kirablása saját inasának segítségével hajtatott végre.

Éppen ezért okvetlen szükséges, hogy a csendőr a cselédek fölött szigorú felügyeletet gyakoroljon.

*

Az általános szolgálati határozványok 115. pontja felsorolja mindazon egyéneket, kik a közbiztonság zavartalan fentartására káros befolyást gyakorolnak, tehát mind ezen egyének ellenőrzésénél, ha gyanura okot szolgáltatnak, ép úgy járjon el a csendőr, mint az a közártalmuaknál el van rendelve.

Különösen kószálásuk, csavargásuk, lehetőleg megszorítandó; — s ha céltalanul, munka nélkül kószálva bárhol találatnak, kérdőre vonandók, szükség esetén haza is utasítandók, esetleg ha gyanusnak tűnnek fel, a közigazgatási hatóságnak elővezetendőek. A cselédek ezen életmódja pedig gazdájuknak tudomására is hozandó.

Különösen búcsúk, vásárok s egyéb népcsoportosulások alkalmával, hol legtöbb alkalom van a föltűnés nélküli összejövetelre és összebeszélésre, szigoruan ellenőrzendőek a közártalmuak mert tagadhatatlan, hogy ha ezek, illetve az általános határozványok említett pontjában felsorolt egyének szigoruan ellenőrzöttnek, a törvényes rend és biztonság schol komolyabban meg nem zavartatik.

Ha tehát a csendőrök a közbiztonsági szolgálat ezen legérdekesebb és talán leghálásabb ágát kellő buzgalommal felkarolják, az adatokat folytonosan és szorgalommal gyűjtik, azokat nyilván tartják, a közártalmuakat s ezekkel hason személyeket mindig éber figyelemmel kísérik, akkor nemcsak minden nap új meg új tanulságot szereznek maguknak és a nehéz, de szép szolgálatunk iránti kedvet és érzéket magukban felköltik, megfigyelő és helyesen következtető tehetségüket finomítják; hanem ezen ismeretekkel e gazemberek fortélyait kiismerik és leleplezik s így maguknak is a közbiztonság terén elévülhetlen érdemeket szereznek.

FÜGGELÉK

Katonai és polgári czímtár.

I. KATONAI CZIMTÁR.

Legfőbb hadúr:

Ő cs. és apost. kir. Felsége I. FERENCZ JÓZSEF.

Cs. és kir. közös hadsereg.

Főhadsegédek: gróf *Paar Ede* altábornagy, v. b. t. t.; *Bolfras Arthur* tbn., a katonai iroda főnöke.

Szárnysegédek: 6 törzstiszt.

Testőrség: a) Arcier testőrség; állománya 45 tiszt feláll. 1793. b) m. kir. testőrség; állománya 45 tiszt; feláll. 1760. c) Poroszló-testőrség; állománya 6 tiszt, 44 altiszt; feláll. 1767. d) Lovas testőr-század; állománya 7 tiszt, 72 altiszt; feláll. 1849. e) Gyalog testőr-század; állománya 6 tiszt, 248 altiszt; feláll. 1802.

A hadsereg főfelügyelője: Ő cs. és kir. Fensége *Albrecht* főherczeg, tábornagy.

Cs. és kir. hadügyminiszter: br. *Bauer Nándor* tábornoszernagy, v. b. t. t.

A hadügyminiszterium segédközegei: A vezérkar főnöke: br. *Beck Frigyes* tbsz. — Gyalogsági felügyelő: br. *König Gusztáv* tbsz. — Tüzérségi felügyelő: Ő cs. és kir. Fensége *Vilmos* főherczeg, tbsz. — Hadmérnöki felügyelő: br. *Sulis-Soglio Daniel* tbsz. — Lovassági felügyelő br. *Gemmingen-Guttenberg Ottó* tbrn. — Vonatfelügyelő: lovag *Ritschl Hugó* tbrn. — Pótlovazási felügyelő; gr. *Grünevitx Győző* altb. — Egészségügyi csapatparanos-

nok: *Venturini Sándor* ezredes. — Apostoli tábori püspöki helynök: *Gruscha Antal* püspök. — Hadi levéltári igazgató: *Wetzer Leander* ezrd. — Műszaki és közigazg. katonai bizottság. Elnök: *Kreutz Frigyes* tbsz. — Katonai egészségügyi bizottság. Elnök: dr. *Hoór Venzel*, vezértörzsorvos. — Katonai földrajzi intézet. Igazgató: lovag *Arbter Emil* tb. — Katonai legfőbb törvényszék. Főnök: báró *Knebel Albert* tbsz. — Katonai főtörvényszék. Főnök: br. *Döpfner József* tbsz. — Szakszámvezetőség főnöke: *Mayer Vincze* miniszteri tanácsos.

Hadtest-parancsnokságok.

1. *hadtest*: *Krakkóban*. Területe: Nyugati Galiczia, Szilézia és Ejszak-Morvaország; az 1., 13., 20., 54., 56., 57., 93. és 100. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: *Krieghammer Ödön* altb.

2. *hadtest*: *Bécsben*. Területe: Alsó-Ausztria és Dél-Morvaország; a 3., 4., 8., 49., 81., 84. és 99. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: br. *Schönfeld Antal* tbsz.

3. *hadtest*: *Grácban*. Területe: Stájerország, Karinthia, Krajna, Triest, Istria, Görz és Gradiska; a 7., 17., 27., 47., 87. és 97. gyalog ezred hadkieg. területe. Par.: herceg *Württemberg Vilmos* tbsz.

4. *hadtest*: *Budapestben*. Területe: Magyarország; a 6., 23., 32., 38., 44., 52., 68., 69. és 86. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: verőczei gr. *Pejacsevich Miklós* lov. táb.

5. *hadtest*: *Pozsonyban*. Területe: Magyarország; a 12., 19., 26., 48., 71., 72. és 76. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: Ő cs. és kir. Fensége *Frigyes* főherceg altb.

6. *hadtest*: *Kassán*. Területe: Magyarország; az 5., 25., 34., 60., 65., 66., 67. és 85. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: *Braumüller Tódor* altb.

7. *hadtest*: *Temesvárt*. Területe: Magyarország; a 29., 33., 37., 39., 43., 46., 61., 83. és 101. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: br. *Waldstätten János* tbsz.

8. *hadtest*: *Prágában*. Területe: Csehország; a 11., 28., 35., 73., 75., 88., 91. és 102. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: gr. *Grünne Fülöp* tbsz.

9. *hadtest*: *Josefstadtban*. Területe: Csehország; a 18., 21., 36., 42., 74., 92., 94. és 98. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: herceg *Croy Lipót* altb.

10. *hadtest*: *Przemyslben*. Területe: Közép-Galiczia; a 9., 10., 40., 45., 77., 89. és 90. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: br. *Reinländer Vilmos* tbsz.

11. *hadtest*: *Lembergben*. Területe: Keleti-Galiczia és Bukovina; a 15., 24., 30., 41., 55., 58., 80., és 95. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: herceg *Windisch-Graetz Lajos* lov. tb.

12. *hadtest*: *Nagy-Szebenben*. Területe: Erdély; a 2., 31., 50., 51., 62., 63., 64. és 82. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: br. *Szvetenay Antal* altb.

13. *hadtest*: *Zágrábban*. Területe: Horvát- és Szlavonország; a 16., 53., 70., 78., 79. és 96. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: *Reicher József* altb.

14. *hadtest*: *Innsbruckban*. Területe: Tirol és Vorarlberg, Felső-Ausztria és Salzburg; a 14. és 59. gyal. ezr. és a tiroli vadász-ezred hadkieg. területe. Par.: br. *Teuchert-Kaufmann Frigyes* tbsz.

15. *hadtest*: *Sarajevóban*. Területe: Bosznia és Hercegovina; az 1., 2., 3. és 4. sz. bosznia-hercegovinai zászlóalj hadkieg. területe. Par.: br. *Appel János* lov. tb.

Katonai hadparancsnokság Zárában. Területe: Dalmácia; a 22.sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: *Blažekovic Károly* altb.

Gyalog-hadosztály- és dandárparancsnokságok:

I. gy. hdoszt.: Sarajevo. 1. ddr: Plevja. 2. ddr: Sarajevo. 7. hegyi ddr: Sarajevo. 8. hegyi ddr: Foča.

II. gy. hdoszt.: Jaroslau. 3. ddr: Rzeszów. 4. ddr: Jaroslau.

III. gy. hdoszt.: Linz. 5 ddr: Linz. 6. ddr: Salzburg.

IV. gy. hdoszt.: Brünn. 7. ddr: Znaim. 8. ddr: Brünn.

V. gy. hadoszt.: Olmütz. 9. ddr: Olmütz, 10. ddr: Troppau.

VI. gy. hdoszt.: Grác. 11. ddr: Grác, 12. ddr: Klagenfurt.

VII. gy. hdoszt.: Eszék. 13. ddr: Eszék. 14. ddr: Pétervárad.

VIII. gy. hdoszt.: Innsbruck. 15. ddr: Innsbruck, 16. ddr: Trient.

IX. gy. hdoszt.: Prága. 17. ddr és 18. ddr: Prága.

X. gy. hadosztály: Josefstadt. 19. ddr: Josefstadt. 20. ddr: Königrätz.

XI. gy. hdoszt.: Lemberg. 21. ddr. és 22. ddr: Lemberg.

XII. gy. hdoszt.: Krakko. 23. ddr. és 24. ddr: Krakko.

XIII. gy. hdoszt.: Bécs. 25. ddr. és 26. ddr: Bécs.

XIV. gy. hdoszt.: Pozsony. 27. ddr: Pozsony. 28. ddr: Sopron.

XV. gy. hdoszt.: Miskolcz. 29. ddr: Ungvár. 30. ddr: Miskolcz.

XVI. gy. hdoszt.: N.-Szeben. 31. ddr: Brassó. 32. ddr: N.-Szeben.

XVII. gy. hdoszt.: N.-Várad. 33. ddr: N.-Várad. 34. ddr: Arad.

XVIII. gy. hdoszt.: Mostár. 1. hegyi ddr: Mostár. 2. hegyi ddr: Trebinje. 3. hegyi ddr: Novesinje, 4. hegyi ddr. Bilek.

XIX. gy. hdoszt.: Pilsen. 37. ddr: Pilsen. 38. ddr: Budweis.

XX. gy. hdoszt. (csak hadjárat alkalmával állítatik fel). 39. ddr: Dolni Tuzla (15. hadtestnél) 40. ddr: Banjaluka (15. hdt.).

XXI., XXII., XXIII. gy. hdoszt. (csak hadjárat alkalmával állítatnak fel).

XXIV. gy. hdoszt.: Przemysl. 47. ddr és 49. ddr: Przemysl.

XXV. gy. hdoszt.: Bécs. 49. ddr: és 50. ddr Bécs.

XXVI. gy. hdoszt. (csak hadjárat alkalmával áll. fel).

XXVII. gy. hdoszt.: Kassa. 53. ddr és 54. ddr: Kassa.

XXVIII. gy. hdoszt.: Laibach. 55. ddr: Trieszt. 56. ddr: Laibach.

XXIX. gy. hdoszt.: Theresienstadt. 57. ddr és 58. ddr: Theresienstadt.

XXX. gy. hdoszt.: Lemberg. 59. ddr: Czernovitz, 60. ddr: Lemberg.

XXXI. gy. hdoszt.: Budapest. 61. ddr és 62. ddr: Budapest.

XXXII. gy. hdoszt.: Budapest. 63. ddr és 64. ddr: Budapest.

XXXIII. gy. hdoszt.: Komárom. 65. ddr és 66. ddr: Komárom.

XXXIV. gy. hdoszt.: Temesvár. 67. ddr: Temesvár, 68. ddr: Fehértemplom.

XXXV. gy. hdoszt.: Kolozsvár. 69. ddr: Gyula-Fehérvár. 79. ddr: Kolozsvár.

XXXVI. gy. hdoszt.: Zágráb. 71. ddr: Fiume 72. ddr: Zágráb.

Hadosztály köteléken kívül 94. ddr: Cattaro.

Lovas hadosztályok.

1. lov. hadoszt.: Lemberg (11. hadtest), beosztva: 15 és 21. lovas dandár.

2. lov. hdoszt.: Krakko (1. hadtest), beosztva: 11. és 20. lovas dandár.

3. lov. hdoszt.: Bécs (2. hdt.), beosztva: 10. és 17. lov. dandár.

4. lov. hdoszt.: Jaroslau (10. hdt.), beosztva: 5. és 14. lov. dandár.

Lovas dandárok.

Törzsek: 1. és 2. (1. 19. ddr.) 3.; Marburg; 4. Budapest; 5. Jaroslau; 6. Kassa; 7. Temesvár; 8. Prága; 9. Pardubitz; 10. Bécs; 11. Tarnow; 12. N.-Szeben; 13. Zágráb; 14. Rzeszów; 15. Tarnopol; 16. Pozsony; 17. Bécs; 18. Budapest; 19. (csak hadjárat alkalmával állítatik fel); 20. Krakko és 21. Lemberg.

Gyalog ezredek.

(Csákó, sötétkék kabát sima gombokkal, világoskék pantalló, illetve magyar nadrág, kéksziürke köpeny.)

Folyó sz.	Az ezred tulajdonosának neve	Mely év ben állít- tatott fel	A törzs állomáshelye	A kieg. keret állomáshelye	A hajtóka színe	A gomb színe
1	I. Ferencz József	1761	Troppau	Troppau	sötétpiros	s.
2	I. Sándor, orosz czár	1741	Brassó	Brassó	császársárga	s.
3	Károly főherczeg	1715	Klosterbruck	Kremsir	égszinkék	f.
4	Hoch- und Deutschmeister (Vilmos főherczeg)	1696	Bécs	Bécs	égszinkék	s.
5	Vacat	1762	Miskolcz	Sz.-Németi	rózsaszín	s.
6	I. Károly, román király	1762	Budapest	Ujvidék	rózsaszín	f.
7	Khevenhüller L. And. grf. tbn.	1691	Klagenfurt	Klagenfurt	sötétbarna	f.
8	Vacat	1647	Brünn	Brünn	füzöld	s.
9	Clerfayt de Croix, K. Józ. tbn.	1725	Jaróslau	Stryj	almazöld	s.
10	II. Oszkár, svéd s norv. kir.	1715	Przemysl	Przemysl	papagájzöld	f.
11	György, szász herczeg	1629	Innsbruck	Pisek	hamuszín	s.
12	Vilmos főherczeg, tbsz.	1702	Bécs	Komárom	sötétbarna	s.
13	Starhemberg Guidobald, tbn.	1814	Krakkó	Krakkó	rózsaszín	s.
14	IV. Lajos, hesseni nagyhercz.	1733	Linz	Linz	fekete	s.
15	Adolf, nassau herczeg	1701	Lemberg	Tarnopol	buzérvörös	s.
16	(Varasdi) Giesl Henr. br., tbsz.	1703	Belovár	Belovár	kénsárga	s.
17	Kuhn Ferencz br., tbsz.	1674	Laibach	Laibach	vörösarna	f.
18	Konstantin, orosz nagyhercz.	1682	Königrätz	Königrätz	sötétvörös	f.

19	Vacat	1734	Komárom	Győr	égszinkék	f.
20	Henrik, porosz herczeg	1681	Krakkó	Új-Sandec	rákvörös	f.
21	Abensberg-Traun Otto Ferd. gr., tbn.	1733	Czaslau	Czaslau	tengerzöld	s.
22	Lacy Fer. Mór gr., tbn.	1709	Castelnuovo	Spalato	császársárga	f.
23	I. Lajos Vilmos, baden-badeni örgróf	1814	Plevlje	Zombor	cseresnyevörös	f.
24	Reinländer Vilmos br., tbsz.	1662	Przemysl	Kolomea	hamuszín	f.
25	Pürker Vincze br., tbsz.	1672	Losoncz	Losoncz	tengerzöld	f.
26	Mihály, orosz nagyherczeg	1717	Esztergom	Esztergom	fekete	s.
27	II. Lipót, belga király	1682	Grác	Grác	császársárga	s.
28	I. Humbert, olasz király	1698	Prága	Prága	fűzöld	f.
29	Loudon Ged. Ern. br. tbn.	1704	Temesvár	N.-Becskekerek	világoskék	f.
30	Ringelsheim József br., tbsz.	1725	Lemberg	Lemberg	csukaszín	s.
31	Frigyes Vilmos, meklenburg- strelitzi nagyherczeg	1741	N.-Szeben	N.-Szeben	császársárga	f.
32	Mária Terézia, császárné és királyné	1741	Budapest	Budapest	égszinkék	s.
33	II. Lipót császár	1741	Arad	Arad	hamuszín	f.
34	I. Vilmos, német császár és porosz király	1734	Lőcse	Kassa	buzérvörös	f.
35	Vacat	1683	Prága	Pilsen	rákvörös	s.
36	Browne Miks. Ulys. gr., tbn.	1683	Theresienstadt	Jungbunzlau	halványvörös	f.
37	József főherczeg, lov. táb.	1741	Nagyvárad	Nagyvárad	skarlátvörös	s.
38	Mollinary Antal br., tbsz.	1814	Budapest	Kecskemét	fekete	f.
39	Alexis, orosz nagyherczeg	1756	Debreczen	Debreczen	skarlátvörös	f.
40	Auersperg Gottfr. gr., tbsz.	1733	Rzeszów	Rzeszow	világoskék	s.

Polyó sz.	Az ezred tulajdonosának neve	Mely év- ben állit- tatott föl	A törzs állomáshelye	A kieg. keret állomáshelye	A hajtóka szine	A gomb szine
41	Vécsey József br., tbsz.	1701	Czernovitz	Czernovitz	kénsárga	f.
42	Ernő Agost, cumberlandi, braunsch. és l. neb. hg.	1685	Trient	Theresienstadt	naranessárga	f.
43	Grünne F. lőp gr., tbsz.	1814	Fehértemplom	Karánsebes	cseresnyevörös	s.
44	Albrecht főherczeg, tn.	1744	Budapest	Kaposvár	buzérvörös	s.
45	Zsigmond főherczeg, altb.	1816	Przemysl	Sanok	skarlátvörös	s.
46	Fejérváry Géza br., altb.	1762	Szeged	Szeged	papagájzöld	s.
47	Beck Frigyes br., tbsz.	1682	Grác	Marburg	acélzöld	f.
48	Ernő főherczeg, lov. tb.	1798	Komárom	N.-Kanizsa	acélzöld	s.
49	Hess Henrik br., tábornagy	1715	Bécs	St.-Pölten	csukaszin	f.
50	Frigyes Vilmos L., badeni nhg.	1762	Bécs	Gyulafehérvár	papagájzöld	f.
51	Henrik főherczeg, altb.	1702	Kolozsvár	Kolozsvár	hamuszin	s.
52	Frigyes főherczeg, tb.	1741	Pécs	Pécs	sötétvörös	s.
53	Lipót főhg, lov. táb.	1741	Zágráb	Zágráb	sötétvörös	f.
54	Starhemberg Ern. Rüdiger gr., tbn.	1661	Olmütz	Olmütz	almazöld	f.
55	Vacat	1799	Lemberg	Brzeżan	vörösbarna	s.
56	Daun Lip. Jos. Mária gr., thianoi herczeg, tbn.	1684	Krakkó	Wadovicze	acélzöld	s.
57	Frigyes Josias, szász-coburg- saalfeldi herczeg, tbn.	1689	Krakkó	Tarnow	halványvörös	s.
58	Lajos Salvator főherczeg, ezr.	1763	Stanislau	Stanislau	fekete	f.
59	Rainer főherczeg, tbsz.	1682	Salzburg	Salzburg	narancessárga	s.

60	Appel János br., lov. tb.	1798	Eger	Eger	aczéizöld	f.
61	III. Sándor, orosz czár	1798	Pétervárad	Temesvár	fűzöld	s.
62	Lajos, bajor herczeg	1798	Gyulafehérvár	M.-Vásárhely	fűzöld	f.
63	III. Vilmos, németalf. király	1860	Besztercze	Besztercze	narancssárga	f.
64	Károly Sándor, szász-weimar-eisenachi nagyherczeg	1860	Szászváros	Szászváros	narancssárga	s.
65	Lajos Viktor főherczeg, tb.	1860	Kassa	Munkács	halványvörös	s.
66	IV. Ferdinand, tosk. nhg. altb.	1860	Ungvár	Ungvár	halványvörös	f.
67	Kray Pál br. tbsz.	1860	Eperjes	Eperjes	rákvörös	f.
68	Rodich Gábor br., tbsz.	1860	Budapest	Szolnok	vörösbarna	s.
69	Jelačić György gr., altb.	1860	Budapest	Székesfehérvár	csukaszin	f.
70	Philippović Ferencz br., tbsz.	1860	Pétervárad	Pétervárad	tengerzöld	s.
71	Moltke Helmúth gr. por. tbn.	1860	Trencsén	Trencsén	rákvörös	s.
72	Dormus József br., tbsz.	1860	Pozsony	Pozsony	világoskék	s.
73	Vilmos, württembergi herczeg	1860	Pilsen	Eger	cseresnyevörös	s.
74	Bouvard Frigyes br., altb.	1860	Theresienstadt	Jicin	buzérvörös	f.
75	IX. Keresztély, dán király	1860	Prága	Neuhaus	világoskék	f.
76	Knebel Alb. br., tbsz.	1860	Sopron	Sopron	csukaszin	s.
77	Károly Salvator főhg, altb.	1860	Przemysl	Sambor	cseresnyevörös	f.
78	Sokcević József br., tbsz.	1860	Eszék	Eszék	vörösbarna	f.
79	Jelačić J. gr., tbsz. (Otočáci)	1860	Finme	Otočac	almazöld	f.
80	Vilmos, schleswig-holsteinglücksburgi herczeg	1860	Lemberg	Zloczow	skarlátvörös	f.
81	Waldstätten János br., tbsz.	1883	Mostar	Iglau	karmazsinvör.	f.
82	Schönfeld Antal br., tbsz.	1883	Sarajevo	Sz.-Udvarhely	karmazsinvör.	f.
83	Degenfeld-Schomburg Ker.gr., altb.	1883	Bécs	Fehértemplom	sötétbarna	f.

Folyó sz.	Az ezred tulajdonosának neve	Mely év- ben állít- tatott fel	A törzs állomáshelye	A kieg. keret állomáshelye	A hajtóka színe	A gomb színe
84	Bauer Nándor br., tbsz.	1883	Bécs	Bécsújhely	karmazsinvör.	s.
85	Kees György lovag, tbsz.	1883	Bécs	Márm.-Sziget	almazöld	s.
86	Vacat	1883	Bécs	Szabadka	amarantvörös	s.
87	Hohenlohe-Schillingfürst Const. herceg, lov. tb.	1883	Tieszt	Cilli	tengerzöld	f.
88	Teuchert-Kauffmann Frigyes br., tbsz.	1883	Prága	Beraun	bordóvörös	f.
89	Kaiffel Imre lov., altb.	1883	Jaroslau	Grodeck	bordóvörös	s.
90	Windisch-Graetz Lajos her- ceg, tbsz.	1883	Jaroslau	Jaroslau	amarantvörös	s.
91	Fröhlich Lajos, lvg. altb.	1883	Budweis	Budweis	papagájzöld	s.
92	König Gusztáv br., tbsz.	1883	Theresienstadt	Komotau	fehér	f.
93	Joelson Alf. br., altb.	1883	Olmütz	M.-Schönberg	sötétbarna	s.
94	Vacat	1883	Josefstadt	Turnau	fehér	s.
95	Rodakowsky József lov., altb.	1883	Lemberg	Czortkow	amarantvörös	f.
96	Ramberg Herm., lov. tb.	1883	Károlyváros	Károlyváros	amarantvörös	f.
97	I. Milán, szerb király	1883	Pola	Triest	rózsaszín	f.
98	Stránsky Ferencz, altb.	1883	Josefstadt	Hohenmauth	világosdrap	f.
99	I. György, görög király	1883	Iglau	Znaim	kénsárga	s.
100	Vacat	1883	Olmütz	Teschen	világosdrap	s.
101	Sergius Alexandrovitsch, orosz nagyherceg	1883	Zágráb	Békés-Csaba	kénsárga	f.
102	Catty Adolf br., tbsz.	1883	Prága	Beneschau	tengerfüzöld	s.

Vadászok.

(Kalap fekete tollbokkrétával, csukaszinű kabát és zubbony füzöld hajtókával, sárga gomb, és pedig a tiroli vadász ezrednél simán, a tábori vadász zászlóaljknál szűnözve, csukaszinű pantalló füzöld szegélylyel az oldalvarrásokon, kékszürke köpeny.)

a) Tiroli vadász ezred (1813).

Tulajdonos: I. Ferencz József.

Ezred-törzs és kieg. ker. állom.: Innsbruck.

1. zlj. Innsbruck,	5. zlj. Bozen,	8. zlj. Brixen,
2. « Pergine,	6. « Bregenz,	9. « Avtovac
3. « Trient,	7. « Cavalese,	10. « Roveredo.
4. « Riva		

b) Tábori vadász zászlóaljak.

Szám	Törzs állomáshelye	Kiegészítő keret	Szám	Törzs állomáshelye	Kiegészítő keret
1	Josefstadt	Theresienst.	17	Brünn	Brünn
2	Königrätz	Königrätz	18	Prachatitz	Pisek
3	Steyr	Linz	19	Görz	Laibach
4	Tarnow	Rzeszów	20	Görz	Cilli
5	M.-Hradisch	Kremsier	21	Bécs	Bécs
6	Prága	Pilsen	22	Livno	Eger
7	Tarvis	Laibach	23	N.-Szeben	M.-Vásárhely
8	Judenburg	Klagenfurt	24	Budapest	Budapest
9	Grác	Grác	25	Brünn	Brünn
10	Lajta-Bruck	St.-Pölten	26	Krems	Marburg
11	Győr	Győr	27	Villach	Marburg.
12	Königrätz	Jungbunzlau	28	Bjelina	N.-Szeben
13	Tarnow	Krakkó	29	Igló	Losonc
14	Bihac	Csaszlau	30	Brody	Stanislau
15	Bécs	Salzburg	31	Travnik	Otočac
16	Jägerndorf	Troppau	32	Késmárk	Eperjes

Bosznia-hercegovinai csapatok.

(Féz, világoskék kabát alizarinvörös hajtókával és sárga számozott gombokkal, világoskék pantalló, kékszürke köpeny.)

1. Zászlóalj: Sarajevo,	5. Zászlóalj: Travnik,
2. « Banjaluka,	6. « Banjaluka,
3. « Dolnja-Tuzla,	7. « Dobojs,
4. « Mostar,	8. « Domanovic.

Mindön zászlóalj 6 századból áll,

Lovas ezredek.

a) Dragonyos ezredek.

(Sisak, világoskék kabát sima gombokkal, buzérvörös czizma-nadrággal, sötétbarna köpeny.)

Folyó sz.	Az ezred tulajdonosának neve	Mely évben állítottatott fel	A törzs	A keret	A hajtóka színe	A gomb színe
			állomáshelye			
1	Ferencz császár	1768	Theresienstadt	Theresienstadt	sötétvörös	f.
2	Veröczei Pejacesvich Miklós gróf, lov. tb.	1672	Bécs-Ujhely	Bécs-Ujhely	fekete	f.
3	Albert, szász király	1768	Stockerau	Stockerau	sötétvörös	s.
4	Ferdinand császár	1672	Enns	Enns	füzöld	f.
5	I. Miklós, orosz czár	1721	Marburg	Marburg	császársárga	f.
6	Albrecht, porosz herceg	1701	Brünn	Brünn	fekete	s.
7	V. Károly Lipót, lotharingi és bari herceg	1663	Bécs	Bécs	kénsárga	f.
8	Montecuccoli Raimund gr. tbn.	1618	Pardubitz	Königrätz	skarlátvörös	s.
9	Piret de Bihain Jenő br., l. tb.	1682	Czernovitz	Czernovitz	füzöld	s.
10	Liechtenstein Ján. J. hg, tbn.	1640	Tarnopol	Stanislau	kénsárga	s.
11	I. Ferencz József	1688	Lemberg	Lemberg	skarlátvörös	f.
12	Neipperg Ervin gróf, lov. tb.	1798	Olmütz	Olmütz	császársárga	s.
13	Savoyeni Jenő hg, tábornagy	1682	Brandeis	Alt-Bunzlau	buzérvörös	f.
14	Windisch-Grätz Alfréd hg, tbn.	1725	Klattau	Klattau	buzérvörös	s.

b) Huszár ezredek.

(Csákó, attila, mente, sötétkék zubbony, buzérvörös magyar nadrág, sötétbarna köpeny).

Folyó sz.	Az ezred tulajdonosának neve	Mely évben állított fel	A törzs	A keret	Az attila	A csákó	A gomb színe
			állomáshelye		színe		
1	I. Ferencz József	1756	Fehértemplom		sötétkék	sötétkék	s.
2	Miklós, orosz nagyherceg	1743	Brassó	Brassó	világoskék	fehér	s.
3	Futaki Hadik András gr., tbn.	1702	N.-Szeben	N.-Szeben	s. k.	fehér	s.
4	Edelsheim-Gyulai Lipót báró, lov. tb.	1734	Szabadka	Szabadka	v. k.	buzérvörös	f.
5	Radetzi gr. Radetzky József, tb.	1798	Bécs	Bécs	s. k.	buzérvörös	f.
6	I. Károly, württembergi király	1734	Pozsony	Pozsony	v. k.	hamuszín	s.
7	II. Vilmos, német császár és porosz király	1798	Kecskemét	Kecskemét	v. k.	világoskék	f.
8	Koller Sándor báró, lov. tb.	1696	Ruma	Eszék	s. k.	buzérvörös	s.
9	Fogarasi Nádasdy Fer. Lipót gróf, tábornagy	1688	Sopron	Sopron	s. k.	fehér	f.
10	III. Frigyes Vilm., porosz kir.	1741	Pécs	Pécs	v. k.	világoskék	s.
11	Windisch-Grätz J. hg, altb.	1762	Szombath.	Szombath.	s. k.	hamuszín	f.
12	Albert Eduard, walesi herceg	1800	Gyöngyös	Gyöngyös	v. k.	fehér	f.
13	Vacat (Jász-Kun)	1859	Budapest	Budapest	s. k.	sötétkék	f.
14	Vladimir, orosz nagyherceg	1859	N.-Mihály	Kassa	v. k.	buzérvörös	s.
15	Pálffy ab Erdőd, Mór gr. altb.	1701	Debreczen	Debreczen	s. k.	hamuszín	s.
16	Clam Gallas E. gróf, lov. tb.	1798	Rzeszów	Nyiregyháza	v. k.	hamuszín	f.

c) **Dsidás ezredek.**

(Czapka, világoskék uhlanka és prémes uhlanka buzérvörös szegélyezéssel, buzérvörös csizma-nadrág, sötétbarna köpeny.)

Folyó sz.	Az ezred tulajdonosának neve	Mely évben állították fel	A törzs	A keret	A czapka színe	A gomb színe
			állomáshelye			
1	Vacat	1791	Krakkó	Krakkó	császársárga	s.
2	Schwarzenberg Kár. Fül. herczeg, tbnagy	1790	Tarnow	Tarnow	sötétzöld	s.
3	Károly főherczeg, tbnagy	1801	Lańcut	Lańcut	buzérvörös	s.
4	I. Ferencz József	1813	Stanislau	Lemberg	fehér	s.
5	Miklós, orosz trónörökös	1848	Varasd	Varasd	világoskék	s.
6	II. József császár	1688	Przemysl	Przemysl	császársárga	f.
7	Károly Lajos főherczeg, altb.	1758	Lemberg	Brzezan	sötétzöld	f.
8	Ramberg Győző br., altb.	1718	Jaroslau	Kolomea	buzérvörös	s.
9	} Fel lettek oszlatva.					
10						
11	II. Sándor, orosz czár	1814	Krakkó	Stryj	cseresnyevörös	f.
12	II. Ferencz, mindkét Siczilia királya	1854	Klagenfurt	Klagenfurt	sötétkék	s.
13	Nostitz-Rienek Armin gr., altb.	1860	Zloczow	Zloczow	sötétkék	f.

Tüzér dandárok.

1-től 14. számig a hasonaszámú hadtestparancsnokságok székhelyén, kivéve a 14. tüzér dandárt, mely békében a 2. számú hadtestparancsnokság alá van rendelve.

a) Hadtest tüzérezredek.

Csákó lószörforgóval, sötétbarna kabát skarlátvörös hajtókával, sárga számozott gombokkal, világoskék czizmanadrág, kékszürke köpeny.)

Az ezred sz.	Az ezred tulajdonosának neve	Mely évben állítatott fel	A törzs állomáshelye	Az ezred előbbi száma
1	Luitpold, bajor herceg	1854	Krakkó	7
2	Vacat	1854	Bécs	11
3	Vilmos főherceg, tbsz.	1854	Grác	6
4	Lenk br., tbsz.	1854	Budapest	5
5	Albrecht főherceg, tábornagy	1854	Komárom	3
6	Turnforti Tiller Károly, tbsz.	1854	Kassa	10
7	Lipót, bajor herceg	1872	Temesvár	13
8	I. Ferencz József	1854	Prága	1
9	Liechtenstein J. Wenzel herceg, tbn.	1854	Josefstadt	4
10	Vacat	1854	Olmütz	2
11	Bylandt-Rheidt Arthur gróf, tbsz.	1854	Lemberg	9
12	Kreutz Frigyes, tbsz.	1854	N.-Szeben	8
13	Vacat	1854	Károlyváros	12
14	Gerlichsburgi Gerlich Rezső, altb.	1885	Bécs	új

b) Önálló nehéz üteg-osztályok.

(Öltözék mint a hadtest tüzér ezredeknél.)

1. Wadowice ; 2. Przemysl ; 3. Jaroslau ; 4. Bécs ; 5. Laibach ; 6. Radkersburg ; 7. Budapest ; 8. Budapest ; 9. Somorja ; 10. Pozsony ; 11. Edelény ; 12. Rimaszombat ; 13. Nagyvárad ; 14. Lugos ; 15. Prága ; 16. Rokyčan ; 17. Josefstadt ; 18. Theresienstadt ; 19. Brünn ; 20. Olmütz ; 21. Lemberg ; 22. Staniszlau ; 23. Brassó ; 24. Kolozsvár ; 25. Görz ; 26. Eszék ; 27. Linz ; 28. Salzburg.

c) Vártüzér zászlóaljok.

(Öltözék mint a hadtest tüzér ezredeknél, de világoskék, széles skarlátvörös szegélyzetű pantalló.)

1. Budapest ; 2. Przemysl ; 3. Bécs ; 4. Bécs ; 5. Komárom ; 6. Krakkó ; 7. Krakkó ; 8. Przemysl ; 9. Trient ; 10. Cattaro ; 11. Pola ; 12. Eszék.

d) Műszaki tüzérség.

1. Tüzérségi szergyár és szertár, átvevő bizottság és műszaki tüzér század a bécsi arsenálban.

2. Tüzérségi szertárak : Bergstadt, Budapest, Bécs-Újhely mellett, Cattaro, Eszék, Gyulafehérvár, Grác, Innsbruck, Josefstadt, Károlyváros, Komárom, Krakkó, Lemberg, Linz, Mostár, Olmütz, Pétervárad, Pola, Prága, Przemysl, Ragusa, Sarajevo, Temesvár, Theresienstadtban.

3. Tüzérségi fiókszertárak : Arad, Bród, Castelnuovo, Franzenfest, Kassa, Kuffstein, Laibach, Nagy-Szeben, Ó-Gradiska, Spalato, Trient, Trieszt, Zárában.

4. Lőporgyár : Steinban.

Hadmérnöki ezredek. (1862.)

(Csákó ; világoskék kabát cseresnyevörös hajtókéval és számozott sárga gombokkal ; kékszürke pantalló cseresnyevörös szegélylyel, kékszürke köpeny.)

1. I. Ferencz József. Törzs : és keret : Olmütz.
Zászlóaljok : 1. Przemysl ; 2. Krakkó ; 3. Olmütz
4. Prága ; 5. Krakkó. 1. és 2. tart. század Theresienstadt.

2. Lipót fhg, lov. tb. Törzs és keret : Krems.
Zászlóaljok : 1. Bécs ; 2. Przemysl ; 3. Krems ; 4. Budapest ; 5. Budapest. 1. és 2. tart. század : Grác.

Utász ezred. (1805.)

(Csákó ; csukaszin kabát aczélzöld hajtókéval és fehér sima gombokkal ; csukaszin pantalló aczélzöld szegélylyel ; kékszürke köpeny.)

Törzs : Klosterneuburg. Zászlóaljok : 1. Pozsony ; 2. Linz ; 3. Prága ; 4. Pettau ; 5. Klosterneuburg.
Szertár : Klosterneuburg.

Vasuti és távirtda ezred. (1883.)

(Öltözék mint az utász ezredeknél, csak hogy a galléron a csillagok mögött egy villámtól átczikázott szárnyas kerék van felvarrva.)

Az ezred törzse : Korneuburg ; keret : Korneuburg.
1. zlj. : Korneuburg. ; 2. zlj. : Korneuburg.

Egészségügyi csapatok. (1849.)

(Csákó ; sötétzöld kabát buzérvörös hajtókéval és sárga sima gombokkal, kékszürke pantalló buzérvörös szegélylyel ; kékszürke köpeny.)

Minden helyőrségi kórháznál egy-egy osztág.

Vonat-csapatok. (1771.)

(Csákó ; sötétbarna kabát világoskék hajtókéval és fehér sima gombokkal, buzérvörös csizma-nadrág ; sötétbarna köpeny.)

I. ezred : Bécs. 2. osztály : Bécs, 3. osztály : Grác, 13. osztály : Zágráb, 14. osztály : Innsbruck, 15. osztály : Sarajevo.

II. ezred : Budapest. 4. osztály : Budapest, 5. osztály : Pozsony, 6. osztály : Kassa, 7. osztály : Temesvár, 8. osztály : Nagy-Szeben.

III. ezred : Prága. 1. osztály : Krakkó, 8. osztály : Prága, 9. osztály : Josefstadt, 10. osztály : Przemysl, 11. osztály : Lemberg.

Vonat-szertár: Klosterneuburg, vonatszertár-fiók Budapest és Sarajevo.

Katonai rendőrség.

(Csákó; sötétzöld kabát buzérvörös hajtókával és sárga gombokkal; kékszürke pantalló; kékszürke köpeny.)

Egy-egy osztag Krakóban és Lembergben.

Katonai őrcsapat a bécsi os. kir. polgári törvénytörvényésznél.

(Csákó; sötétzöld kabát violaszínű hajtókával és sárga gombokkal; kékszürke pantalló violaszínű szegélylyel; kékszürke köpeny.)

Lótenyésztő-intézetek.

a) Cs. kir. lótenyésztő-intézetek.

(Öltözék mint a vonat ezredeknél, de sárga gombokkal.)

Állami ménes: Radautzban.

Ménstelepek: Drohovicze, Grác, Klosterbruck, Prága és Stadlban.

b) M. kir. lótenyésztő-intézetek.

(Öltözék mint a huszároknál, de sötétbarna attila.)

Állami ménesek: Kisbér, Bábolna, Fogaras, Mezőhegyes.

Ménstelepek: Debreczen, N.-Kőrös, Székesfehérvár, S.-Szt-György, Zágráb.

Pót-lovazási bizottságok.

1. Budapest, 2. Szeged, 3. Lemberg.

Pót-lótelepek.

Billak, Piber és Nagy-Daád.

Katonai nevelő- és képző-intézetek.

1. Katonai árvaház: Fischau.

2. Hadapród iskolák: a) gyalogsági: Bécs, Budapest, Prága, Károlyváros, Karthaus, Lobczow, Nagy-Szeben, Triest, Liebenau, Pozsony, Innsbruck, Te-

mesvár; b) lovassági: Weisskirchen (Morva); c) hadmérnöki: Bécs; d) utász: Hainburg; e) tüzérségi: Bécs.

3. Katonai alreáliskolák: St.-Pölten, Kőszeg, Kis-Marton, Kassa.

4. Katonai főreáliskola: Weisskirchen (Morva).

5. Katonai akadémia: Bécs-Ujhely.

6. Műszaki katonai akadémia: Bécs.

7. Katonai vívó- és tornatanári tanfolyam: Bécs-Ujhely

8. Tiszti leánynevelő-intézet: Hornals és Sopron.

9. Legénységi leánynevelő-intézet: Erdberg és Szatmár-Németi.

10. Hadi iskola: Bécs.

11. Magasabb tüzérségi tanfolyam: Bécs.

12. Magasabb hadmérnöki tanfolyam: Bécs.

13. Tüzérségi törzstiszti tanfolyam: Bécs.

14. Általános törzstiszti tanfolyam: Bécs.

15. Hadbiztosi tanfolyam: Bécs.

16. Élelmezési hivatalnoki tanfolyam: Bécs.

17. Katonai orvosi tanfolyam: Bécs.

18. Katonai állatorvosi tanfolyam: Bécs.

Katonai földrajzi intézet.

Bécsben.

Helyőrségi kórházak.

1., 2. Bécs, 3. Przemysl, 4. Linz, 5. Brünn, 6. Olmütz, 7. Grác, 8. Laibach, 9. Triest, 10. Innsbruck, 11. Prága, 12. Josefstadt, 13. Theresienstadt, 14. Lemberg, 15. Krakó, 16., 17. Budapest, 18. Komárom, 19. Pozsony, 20. Kassa, 21. Temesvár, 22. N.-Szeben, 23. Zágráb, 24. Ragusa, 25. Sarajevo, 26. Mostár.

Ruházati raktárak.

1. Brünn, 2. Budapest (fiókok: Gyula-Fehérvár és Sarajevo), 3. Grác, 4. Kaiser-Ebersdorf.

Helyőrségi szállító-házak.

Bécs, Budapest, Brünn, Bród, Krakó, Lemberg, Olmütz, Prága, Przemysl, Sarajevo, Triest.

Katonai rokkantak háza.

(Csukaszin kabát skarlátvörös hajtókéval és sárga sima gornbokkal, világoskék pantalló, kékszürke köpeny.)

1. Bécs (fiók: Neulerchenfeld), 2. Prága, 3. Nagy-Szombat, 4. Lemberg.

Katonai fegyintézet.

Möllersdorf.

Várfogházak.

Arad, Eszék, Pétervárad, Theresienstadt.

Katonai élelmezési raktárak.

Arad, Budapest, Brünn, Bród (fiók: Ó-Gradiska), Gyulafehérvár (fiók: Kolozsvár), Cattaro (fiók: Castelnovo), Komárom (fiók: Győr), Czernovitz, Eszék, Pécs, Fiume, Franzensfeste (fiók: Bozen), Grác, Klagenfurt, N.-Várad (fiók: Debreczen), Görz, N.-Szeben, Innsbruck, Josefstadt (fiók: Königrätz), Kassa (fiók: Eger), Krakkó, Brassó, Laibach, Lemberg, Linz (fiók: Salzburg), Marburg, Munkács, Sopron, Olmütz, Pétervárad, Pola, Prága, Przemysl, Pilsen, Pozsony, Ragusa, Temesvár, Theresienstadt, Trient (fiók: Riva), Triest, Bécs (fiók: Bruck), Zágráb, Zára (fiók: Spalato).

Banja Luka, Bihać, Dolnja-Tuzla, Gorazda, Mostar, Plevlje, Travnik és Sarajevo; fiókok: Avtovac, Bilek, Foča, Livno, Nevesinje, Stolac, Trebinje, Visegrad.

Katonai ágyraktárak.

Bécs, Budapest, Podgorze (Krakkó mellett), Lemberg és Prága.

Katonai pénztárak.

Bécs, Budapest, Josefstadt, Sarajevo (fiók: Mostar).

Műszaki igazgatóságok.

Krakkó, Przemysl, Bécs, Linz, Grác, Klagenfurt, Triest, Pola, Budapest, Pécs, Pozsony, Komárom, Kassa, Miskolcz, Temesvár, Arad, Prága, Budweis, Josefstadt, Theresienstadt, Brünn, Olmütz, Lemberg, Czernovitz, N.-Szeben, Gyulafehérvár, Zágráb, Eszék.

Dolnja-Tuzla, Gorazda, Banjaluka, Mostar, Trebinje, Plevlje, Pétervárad, Innsbruck, Brixen-Franzensfeste, Trient, Zára, Ragusa, Cattaro, Sarajevo.

Cs. és kir. hadi tengerészet.

Tengerészeti parancsnok: a közös hadügyminiszterinn tengerészeti csoport főnöke: *Sternecki és ehrentsini Daubleczy Miksa br.*, tengernagy.

***

Cs. és kir. hajóhad.

I. Vértés hadihajók: Kronprinz Rudolf, Kronprinzessin Stefanie (toronyhajók), Tegetthoff, Custozza, Lissa, Erzherzog Albrecht, Kaiser, Don Juan d'Austria, Kaiser Max, Prinz Eugen (casematthajók), Habsburg (pánczél fregatt).

II. Állomási és kiküldetési hajók: Radetzky, Landon, Donau, Saída, Erzh. Friedrich, Fasana, Helgoland.

III. Robbantyu hajók: Panther, Leopard, Zára, Spalato, Sebenico, Lussin, Tiger, Meteor.

IV. A tengerpart védelmére szolgáló hajók: Zrinyi, Frundsberg, Aurora, Hum, Nautilus, Albatros, Kerka, Narenta, Sansego, Miramare, Fantasie, Andreas Hofer, Taurus, Kaiserin Elisabeth, Triest, Gargnano, Pola, Cyclop, Salamander.

V. Monitorok a Dunán: Maros, Laitha.

VI. Iskolahajók: Novara, Schwarzenberg, Minerva, Möve, Velebich.

VII. Jelzőhajók: Seehund, Grille, Gompse, Triton, Alnoch, Thurn und Taxis, Gorzkowsky, Artemisia, Camaleon, Bravo.

VIII. Torpedók: 12 torpedó ezirkálók; 23 I. oszt., 26 II. oszt., és 8 III. oszt. torpedónaszádok.

***

Magyar kir. honvédség.

Magyar királyi honvédelmi miniszter:

Komlós-keresztesi báró *Fejérváry Géza*, altábornagy stb.

Allamtitkár:

Vaiszkai és bogyáni *Gromon Dezső*, Sz. I. r. k. k.

***

M. k. honvéd-főparancsnokság Budapesten.

Főparancsnok: Ő császári és királyi Fensége *József* (Károly Lajos) főherczeg, lovassági tábornok.
Főparancsnoki adlat: liblói lovag *Graef Ede*, lovassági tábornok.

I. honvéd-kerület: Budapesten.

Parancsnok *Kubinyi János* altábornagy.

79. honvéd gyalogdandár: Budapesten.

1. féldandár: Budapesten. 1. és 2. zlj: Budapesten. 3. zlj.: Félegyházán. 4. zlj.: Budapesten.
2. féldandár: Békés-Gyulán. 1. és 2. zlj: Békés-Gyulán. 3. zlj: Jászberényben.

80. honvéd gyalogdandár: Debreczenben.

3. féldandár: Debreczenben. 1., 2. és 3. zlj. Debreczenben. 4. zlj: Zilahon.
4. féldandár: Nagy-Váradon. 1. és 2. zlj: Nagy-Váradon. 3. zlj: Boros-Jenőn.

II. honvéd-kerület: Szegeden.

Parancsnok: *Pacor Kálmán* tábornok.

45. honvéd gyalogdandár: Szegeden.

5. féldandár: Szegeden. 1. és 2. zlj: Szegeden. 3. zlj: Nagy-Becskereken. 4. zlj: Szegeden.
6. féldandár: Szabadkán. 1. zlj: Szabadkán. 2. zlj: Zomborban. 3. zlj: Ujvidéken.

46. honvéd gyalogdandár: Lugoson.

7. féldandár: Verseczen. 1. zlj: Verseczen. 2. zlj: Oraviczán. 3. zlj: Pancsován.
8. féldandár: Lugoson. 1. és 2. zlj: Lugoson. 3. zlj: Aradon. 4. zlj: Orsován.

III. honvéd-kerület: Kassán.

Parancsnok: *Paxy Károly* altábornagy

77. honvéd gyalogdandár: Kassán.

9. féldandár: Kassán. 1. és 2. zlj: Kassán. 3. zlj: Eperjesen. 4. zlj. Lőcsén.
10. féldandár: Miskolczon. 1. zlj: Miskolczon. 2. zlj: Egerben. 3. zlj: S.-A.-Ujhelyt.

78. honvéd gyalogdandár: Szatmár-Németiben.

11. féldandár: Munkácson. 1. és 2. zlj: Munkácson. 3. zlj: Ungvárt.
12. féldandár: Szatmár-Németiben. 1. zlj: Szatmár-Németiben. 2. zlj: Mármaros-Szigeten. 3. zlj: Nagy-Károlyban.

IV. honvéd-kerület: Pozsonyban.

Parancsnok: *Forinyák Gyula* altábornagy.

73. honvéd gyalogdandár: Pozsonyban.

13. féldandár: Pozsonyban. 1., 2. és 3. zlj: Pozsonyban. 4. zlj: Tatán.

15. féldandár: Trencsénben. 1. és 2. zlj: Trencsénben, 3. zlj: Rózsahegyen.

74. honv. gyalogdandár: Nyitrán.

14. féldandár: Nyitrán. 1. zlj: Nyitrán. 2. zlj: Léván. 3. zlj: Nyitrán.

16. féldandár: Besztercebányán. 1. zlj: Besztercebányán. 2. zlj: Balassa-Gyarmaton. 3. zlj: Jolsván

V. honvéd-kerület. Székesfehérvárt.

Parancsnok: *Jelentsik Vincze* altábornagy.

81. honvéd gyalogdandár: Székesfehérvárt.

17. féldandár: Székesfehérvárt. 1. és 2. zlj: Székesfehérvárt. 3. és 4. zlj: Veszprémben.

18. féldandár: Sopronban. 1. zlj: Sopronban. 2. zlj: Mosonban. 3. zlj: Kőszegen.

82. honvéd gyalogdandár: Pécsett.

19. féldandár: Pécsett. 1. és 2. zlj: Pécsett. 3. és 4. zlj: Kaposvárt.

20. féldandár: Nagy-Kanizsán. 1. és 2. zlj: Nagy-Kanizsán. 3. zlj: Körmenden.

VI. honvéd-kerület: Kolozsvárt.

Parancsnok: *Kovács György* altábornagy.

75. honvéd gyalogdandár: Kolozsvárt.

21. féldandár: Kolozsvárt. 1. zlj: Kolozsvárt. 2. és 3. zlj: Nagy-Enyeden. 4. zlj: Deésen.

22. féldandár: Maros-Vásárhelyt. 1. zlj: M.-Vásárhelyt. 2. és 3. zlj: Beszterczen.

76. honv. gyalogdandár: Nagy-Szebenben.

23. féldandár: Nagy-Szebenben. 1. zlj: N.-Szebenben. 2. zlj: Déván. 3. zlj: Erzsébetvárosban.

24. féldandár: Brassóban. 1. zlj: Brassóban. 2. zlj: Fogarason. 3. zlj: Kézdi-Vásárhelyt. 4. zlj: Csik-Szeredán.

VII. horv.-szlav. honv.-kerület: Zágrábban.

Parancsnok: *Musulin Emil* altábornagy.

83. honv. gyalogdandár: Zágrábban.

25. féldandár: Zágrábban. 1. zlj: Zágrábban. 2. zlj: Sziszekén. 3. zlj: Glinán.

26. féldandár: Szvarcsán. 1. zlj: Szvarcsán. 2. zlj: Ogulinban. 3. zlj: Goszpicsban.

84. honvéd gyalogdandár: Zágrábban.

27. féldandár: Belovárt. 1. zlj: Belovárt. 2. zlj: Varasdon. 3. zlj: Uj-Gradiskán.

28. féldandár: Vinkovczen. 1. és 2. zlj: Vinkovczen. 3. zlj: Mitroviczon.

Honv. lovassági felügyelő Budapesten.

Zoltán Elek lov. ezredes (ideigl.).

1. honvéd lovasdandár: Aradon.

2. huszár ezred: Debreczenben. I. osztály: Békés-Gyulán. II. osztály: Debreczenben.

3. huszár ezred: Aradon. I. oszt.: Aradon. II. oszt.: Csákován.

4. huszár ezred: Kecskeméten. I. oszt.: Kecskeméten. II. oszt.: Baján.

5. huszár ezred: Kassán. I. oszt.: Kassán. II. oszt.: Nyiregyházán.

9. huszár ezred: Maros-Vásárhelyt. I. oszt.: Maros-Vásárhelyt. II. oszt.: Segesvárt.

2. honvéd lovasdandár: Budapesten.

1. huszárezred: Budapesten. I. oszt.: Budapesten. II. oszt.: Jászberényben.

6. huszár ezred: Vácson. I. oszt.: Ó-Gyallán. II. oszt.: Vácson.

7. huszár ezred: Pápán. I. oszt.: Pápán. II. oszt.: Kőszegen.
 8. huszár ezred: Pécssett. I. oszt.: Pécssett. II. oszt.: Zala-Egerszeg.
 10. huszár ezred: Varasdon. I. osztály: Varasdon. II. oszt.: Verőczen.

M. kir. honvédségi intézetek.

Ideigl. m. kir. honvéd-főtörvényszék Budapesten.
M. kir. honv. főruharaktári bizottság Budapesten.
M. kir. honv. fegyverzeti bizottság Budapesten.
M. kir. honv. lőszer-bizottság Pozsonyban.
Budapesti m. kir. honv. tér-parancsnokság.
M. k. közp. honv. lovastishti tanfolyam Budapesten.
M. kir. honv. Ludovika-Akadémia Budapesten.
M. kir. honv. törzstishti tanfolyam Budapesten.

Cs. kir. Landwehr.

(Osztrák honvédség.)

Cs. kir. Landwehr-miniszter: gróf Welsersheimb Zenó altb.

Landwehr-főparancsnokság: Ö cs. és kir. Fensége Rainer főherczeg, tbsz. — Adlatus: . . . . .

Landwehr-parancsnokságok: (az illető hadtest-parancsnokságok).

Landwehr gyalogság.*

I. 1. Landwehr ezred: (1. Landwehr zlj. Bécs, 2. Korneuburg, 3. Bécs-Ujhely, 4. Krems); 2. (3. St-Pölten, 6. Linz, 7. Wels, 8. Salzburg); 3. (20. Cilli, 21. Marburg, 22. Grác); 4. (23. Leoben, 26. Klagenfurt, 27. Villach); 5. (24. Rudolfswerth, 25. Laibach, 72. Triest, 73. Mitterburg, 74. Görz); 6. (41. Éger, 50. Bischofteinitz, 51. Plan); 7. (34. Beraun, 35. Pilsen, 36. Klattau, 47. Pisek); 8. (28. Budweis, 33. Prága,

* A vastagabb nyomatú szám a zárjel előtt a Landwehr gyalogezred számát, a zárjel között vastagabb nyomatú helység neve az ezredtörzs állomáshelyét jelöli.

45. Neuhaus, 46. Tábor); 9. (39. Leitmeritz, 40. Brüz, 42. Komotau); 10. (37. Jungbunzlau, 38. Cseh-Laipa, 48. Kuttentberg, 49. Cseh-Bród); 11. (29. Königrätz, 43. Jicin, 44. Trautenau); 12. (30. Hohenmauth, 31. Csaszlau, 32. Német-Bród); 13. (12. Kremsier, 15. Olmütz, 16. Schönberg, 19. Morva-Trübau); 14. (13. Brünn, 14. Iglau, 18. Znaim); 15. (9. Toppau, 10. Teschen, 11. Jägerndorf, 17. Weisskirchen); 16. (52. Krakó, 54. Wadowice, 60. Uj-Sandec); 17. (53. Tarnow, 55. Rzeszów, 56. Kolbuszov, 57. Sanok); 18. (58. Jaroslau, 59. Przemysl, 61. Sambor); 19. (63. Lemberg, 65. Stryj, 68. Grodek); 20. (62. Stanislau, 66. Kolomea, 69. Czortkow, 70. Buczacz); 21. (64. Zolkiew, 67. Zloczów, 71. Tarnopol); 22. (75. Radautz, 76. Kotzmann, 77. Csernovitz, 78. Suczawa).

II. 79. Landwehr zlj: Zára; 80. Spalato; 81. Ragusa; 82. Cattaro.

Landwehr lovasság.

I. Landwehr dragonyos ezredek:

1. sz. keret: Stockerau, 2. sz. keret: Prossnitz,
 3. sz. " Wels.

II. Landwehr dzsidás ezredek:

1. sz. keret: Kolomea, 2. sz. keret: Hohenmauth,
 3. sz. keret: Sambor.

III. Lovasított Landwehr dalmát lövészek. Keret: Sinj.

*

Tirol és Vorarlberg honvédelmi főhatósága.

Elnök: Tirol és Vorarlberg helytartója.

Landwehr-parancsnokság Innsbruckban.

Parancsnok: a 14. sz. hadtest parancsnoka.

Országos lövész-zászlóalj: 1. Schwaz; 2. Innsbruck; 3. Imst; 4. Meran; 5. Bozen; 6. Bruneck;
 7. Mezzolombardo; 8. Trient; 9. Riva; 10. Bregenz.

Lovasított országos lövészek. Keret: Innsbruck,

II. POLGÁRI CZIMTÁR.

Közös miniszteriumok.**I. cs. és kir. közös külügyminiszterium.**

Miniszter: Köröspataki gróf *Kálnoky Gusztáv*, aranygyapjas vitéz, a Szt I. r. n. k., a L. r. lov. kamarás, v. b. t. t., altb. stb.

II. Cs. és kir. közös pénzügyminiszterium.

Miniszter: Nagy-kállói *Kállay Benjámín*, a L. r. n. k., a Szt I. r. lov., v. b. t. t., kamarás

III. Cs. és kir. közös hadügyminiszterium.

Miniszter: *Bauer Nándor*, br., I. o. v. k. r., v. b. t. t., táborszernagy.

Cs. és kir. közös legfőbb számszék.

Elnök: Zékelyi *Tóth Vilmos*, L. r. n. k., v. b. t. t.

***

Magyar kir. miniszterelnökség.

Miniszterelnök: Borosjenői *Tisza Kálmán*, Szt I. r. n. k., v. b. t. t. — Czimz. államtitkár: *Tarkovich József*.

Ő Felsége személye körüli m. kir. miniszterium.

Miniszter: Br. *Orczy Béla*, az I. o. v. k. r., a Szt I. r. k. k., v. b. t. t., kamarás. — Államtitkári helyettes: szigethi *Barthos János*.

Horv.-szlav.-dalm. kir. miniszterium.

Miniszter: *Josipovich Imre*.

M. kir. belügyminiszterium.

Miniszter: *Teleki Géza* gróf országgyűlési képviselő. — Államtitkárok: *Tibád Antal* országgyűlési képviselő; *Lukács György*, államtitkári címmel és ranggal felruházott miniszteri tanácsos, a Szent István-rend kiskeresztese.

I. Elnöki osztály. Osztályvezető: rajnai és körösladányi *Stesser József* miniszteri tanácsos.

II. Közjogi osztály. Osztályvezető: *Ribáry József* miniszteri tanácsos, a Szent István-rend kiskeresztese és a III. oszt. vaskorona-rend tulajdonosa stb.

III. Megyei osztály. Osztályvezető: magyarbéli *Peőcz Elek* miniszteri tanácsos.

IV. Városi és községi osztály. Osztályvezető: *Torkos László* miniszteri tanácsos, a III. oszt. vaskorona-rend tulajdonosa.

V. Közalapítványi, philantropiai és urbéri osztály. Osztályvezető: *Dr. Faschó-Moys Sándor* miniszteri tanácsos.

VI—VII. Közrendészeti, államrendőrségi és közbiztonsági osztály. Osztályvezető: jekel- és margitfalvi *Jekelfalussy Lajos* miniszteri tanácsos, a Szt Istv., L. és III. o. v. k. r. l., a pápai Szent-Gergely r. k. k., a II. o. szerb Takova-rend tulajd., szolg. kiv. honvéd-lovas alezredes stb. — Osztálytanácsosok: dr. *Szaborits Manó*, péchujfalusi *Péchy László*, *Liptai Lajos*, *Martinovich Elek*. — Titkárok: *Bory Kálmán*, *Szabó László* a Ferencz József-rend lovagja, *Madách László*. — Fogalmazók: *Jaloviczky Sándor*, dr. *Kégl Imre*, *Petróczy Lajos*. Segédfogalmazók: *Halász Sándor*, *Adorján Antal*, dr. *Wodiáner János* (czimz.) — Fogalm.-gyakornok: *Rupp János*.

VIII. Közegészségügyi osztály. Osztályvezető dr. *Grósz Lipót*, a III. o. v. k. r. l., osztálytanácsos.

IX. Árvaügyi osztály. Osztályvezető: *Kranz József* miniszteri tanácsos.

X. Közegészségügyi háztartási osztály. Osztályvezető: rajnai és körösladányi *Stesser József* miniszteri tanácsos.

A belügyminiszteri számvevőség. Igazgató: *Payer Béla*. — Számtanácsos: *Gogolák József*.

Országos levéltár: levéltárnok *Pauler Gyula*.

Országos közegészségügyi tanács: elnöke dr. *Lumnitzer Sándor*.

Fiumei magyar kir. tengerparti kormányzó: vásonkeői gróf *Zichy Ágost*.

Fővárosi állami rendőrség: főkapitánya *Török János* kir. tan.

***

Törvényhatóságok. *

a) Megyék.

Abauj-Torna megye: főisp. nagyréti *Darvas Imre*, alisp. Comáromi *László*, főj. *Karsa Tamás*. Fszb. *Csereháti j.*: *Géczy Gyula*. *Gönczi j.*: *Puk Bertalan*. *Füzéri j.*: *Bodnár Ernő*. *Kassai j.*: *Eckert János*. *Szikszói j.*: *Kelcz Jenő*.

Alsó-Fehér megye: főisp. br. *Kemény Kálmán*, alisp. *Csató János*, főj. *Török Bertalan*. Fszb. *Alvinczi j.*: *Teleki József*. *Balázsfalvi j.*: *Simonfy Alajos*. *Kisenyedi j.*: *Rácz Farkas*. *Magyar-igeni j.*: *Köblös Miklós*. *Maros-újvári j.*: *Imecs Domokos*. *Nagyenyedi j.*: *Szász József*. *Verespataki j.*: *Danió Vilmos*. *Rendezett tanácsú városok.* *Abrudbánya:* polgárm. *Rákosi István*. rendőr. . . . . *Gyulafehérvár:* polgárm. *Novák Ferencz*, rendőr. *Roska József*. *Nagy-Enyed:* polgárm. *Kovács Gyula*, rendőr. *Sebesi Ádám*. *Vizakna:* polgárm. *Szőcs József*, rendőr. *Herepei Károly*.

Arad megye: főisp. *Fábián László*, alisp. *Ormos*

* Rövidítések: főisp. = főispán, alisp. = alispán, főj. = főjegyző, fszb. = főszolgabíró, j. = járás, polgárm. = polgármester, rendőr. = rendőrkapitány.

Péter, főj. *Szatmáry Gyula*. Fszb. *Aradi j.*: báró *Bánhidny Antal*. *Pécskai j.*: *Köpfi György*. *Világosi j.*: *Sánka Lajos*. *Ternovai j.*: *Monti Alajos*. *Radnai j.*: *Csukay Sándor*. *Nagy-halmágyi j.*: *Ortutay Gyula*. *Boros-sebesi j.*: *Paradeyzer Lajos*. *Boros-jenői j.*: *Czárán Antal*. *Kis-jenői j.*: *Peczely Elek*. *Eleki j.*: *Szentes Károly*.

Árva megye: főisp. *Szmrecsányi György*, alisp. id. *Csillaghy József*, főj. *Schurina Károly*. Fszb. *Kubini j.*: *Zmeskal Aladár*. *Vári j.*: *abafalva és felső-lehotai Abbaffy Elek*. *Trsztenai j.*: *Mutnyánszky Jenő*. *Námesztói j.*: *Szmetanay János*.

Bács-Bodrog megye: főisp. *Sándor Béla*, alisp. *Schmausz Endre*, főj. *Karácsony Gyula*. Fszb. *Zombori j.*: *Popovics Dusán*. *Zentai j.*: *Matkovics Lajos*. *Almási j.*: *Deák Zsigmond*. *Ó-becsei j.*: *Gombos Béla*. *Topolyai j.*: *Császár Péter*. *Ujvidéki j.*: *Kolozsváry Sándor*. *Kulai j.*: dr. *Molnár Károly*. *Apátni j.*: *Ribiczey Béla*. *Palánkai j.*: *Csupor Gyula*. *Hódsági j.*: *Vissy József*. *Titeli j.*: dr. *Nagy Kálmán*. *Zsablyai j.*: *Raics Miklós*. *Bajai j.*: *Latinovits Gyula*. — *Zenta r. t. város:* polgárm. *Bornemisza János*, rendőr. *Rozsny Aurél*.

Baranya megye: főisp. *Kardos Kálmán*, alisp. *Jeszenszky Ferencz*, főj. *Bartossághy Imre*. Fszb. *Pécsi j.*: *Forray Iván*. *Baranyavári j.*: *Széh Károly*. *Mohácsi j.*: *Sey Lajos*. *Siklósi j.*: *Antal Pál*. *Pécsvárad j.*: *Kiss Aladár*. *Hegyháti j.*: *Radocsay Sándor*. *Szt-lőrinczi j.*: *Trixler Károly*.

Bars megye: főisp. *Kazy János*, alisp. *Máriássy István*, főj. dr. *Ruffy Pál*. Fszb.: *Bars-szent-keresztesi j.*: *Mácsay Károly*. *Lévai j.*: *Ordódy Endre*. *Aranyos-maróthi j.*: *Rajczy Rezső*. *Oszlányi j.*: *Lüle János*. *Verebélyi j.*: *Zongor János*. — *Rend. tan. városok.* *Körmöczbánya:* polgm. *Chabada József*, rendk. *Palkovits Emil*. *Léva:* polgm. *Mácsay Lukács*, rendk. *Konya József*. *Ujbánya:* polgm. *Thull Lipót*, rendk. *Volánszky Ferencz*.

Békés megye: főisp. *Terényi Lajos* alisp. *Jan-*

csovics Pál, főj. Fábri Sándor. Fszb. *Gyulai j.*: Kövér László. *Csabai j.*: Sztroka György. *Békési j.*: ifj. Jancsovits Pál. *Szarvasi j.*: Salacz Ferencz. *Szeghalmi j.*: Kovács Mihály. *Orosházi j.*: Eördögh Lajos. *Gyomai j.*: Rohoska Mihály. — *Rend. tan. város.* *Békés-Gyula*: polgm. Dutkay Béla, rendk. Wieland Károly.

Bereg megye: főisp. Lónyai Sándor, alisp. Jabszty Gyula, főj. Tajnál Ödön. Fszb.: *Tiszaháti j.*: Péchy Endre. *Kászonyi j.*: Horthy Gyula. *Felvidéki j.*: Pintér József. *Munkácsi j.*: Katona Sándor. *Szolyvai j.*: . . . . . — *Rend. tan. városok.* *Beregszász*: polgm. Buzáth Kamill, rendk. Ricsey Samu. *Munkács*: polgm. Merényi János, rendk. Hubert Lajos.

Besztercze-Naszód megye: főisp. báró Bánffy Dezső, alisp. Láni Godofréd, főj. Albisi Pánczél János. Fszb. *Naszódi j.*: . . . . . *Ó-radnai j.*: Issip János. *Jaádi j.*: Koalesz Godofréd. *Besenyői j.*: Schiffbaumer Samu. — *Rend. tan. város.* *Besztercze*: polgm. Pellion Márton, rendk. Kőszegvári Gyula.

Bihar megye: főisp. báró Döry József, alisp. Beöthy Andor, főj. Dobozi Miklós. Fszb. *Központi j.*: Kiss Elek. *Szalárdi j.*: Ercsey Jenő. *Élesdij.*: Csányi István. *Mező-keresztési j.*: Ercsey Dezső. *Berettyóújfalusi j.*: Szunyogh Loránd. *Tordai j.*: Vattay Géza. *Székelyhidi j.*: Draveczy Béla. *Derecskei j.*: Frater Gyula. *Margittai j.*: Morvay Tihamér. *Szalontai j.*: Balogh László. *Cséffai j.*: Bölöny György. *Tenkei j.*: Pálinkásy Imre. *Ér-mihályfalvi j.*: Frater Béla. *Beéli j.*: Szele Károly. *Magyar-csékei j.*: Géczy János. *Belényesi j.*: Beliczey Sándor. *Vaskohi j.*: Domsa György.

Borsod megye: főisp. báró Vay Béla, alisp. Melczer Gyula, főj. Lévai József. Fszb. *Miskolczi j.*: Szepesy Zsigmond. *Mező-csáthi j.*: Feyér Endre. *Egri j.*: Fekete László. *Szent-péteri j.*: Elek Kálmán. *Szendrei j.*: Zsóry Gusztáv. *Ózdi j.*: Csépanyi Ignác. *Rend. tan. vár.* *Miskolcz*: polgm. Soltész Nagy Kálmán, rendk. Pataky Sándor.

Brassó megye: főisp. gróf Bethlen András, alisp. Roll Gyula, főj. kis-Borosnyai Tompa Sándor. Fszb. *Hétfalusi j.*: Sepsi-Szentiványi Henter Gábor. *Felvidéki j.*: Kostend Vilmos. *Alvidéki j.*: Pildner Ferencz. — *Rend. tan. vár.* *Brassó*: polgm. Brennerberg Ferencz, rendk. Hiemesch Ferencz.

Csanád megye: főisp. Lonovics József, alisp. dr. Meskó Sándor, főj. Návay Imre. Fszb.: *Központi j.*: Kiss Lajos. *Nagylaki j.*: Dobrányi Ádám. *Batonyai j.*: Hervay Kálmán. *Kovácsházai j.*: Babó Lajos. — *Rend. tan. vár.* *Makó*: polgm. Major Miklós, rendk. Cseresnyési János.

Csík megye: főisp. Mikó Bálint, alisp. Becze Antal, főj. Madár Imre. Fszb. *Csík-szt-mártoni j.*: Nagy József. *Csík-szépvízi j.*: Mihály Ferencz. *Gy.-szt-miklósi j.*: Nagy Tamás. *Gy.-tölgyesi j.*: dr. Lázár János. — *Rend. tan. vár.* *Csík-Szereda*: polgm. Eröss Elek, rendk. Nagy Imre.

Csongrád megye: főisp. Zsilinszky Mihály, alisp. Stammer Sándor, főj. Tóth János. Fszb. *Tiszán-inneni j.*: Szalay Miklós. *Csongrádi j.*: Csemegi Antal. *Tiszántuli j.*: Vidovich Antal. — *Rend. tan. város* *Szentes*: polgm. Sarkadi Nagy Mihály, rendk. Aradi Kámán.

Esztergom megye: főisp. gróf Mailáth György, alisp. Kruplanitz Kálmán, főj. Andrássy János. Fszb. *Esztergomi j.*: Reviczky Győző. *Párkányi j.*: Mattyasovszky Vilmos. — *Rend. tan. vár.* *Esztergom*: polgm. dr. Helcz Antal, rendk. Sarlay Ede.

Fejér megye: főisp. gróf Cziráky Béla, alisp. Sárközy Aurél, főj. Szűts Arthur. Fszb.: *Székesfehérvári j.*: Huszár Agoston. *Moóri j.*: Kovács Sándor. *Sárbogárdi j.*: Nagy Kálmán. *Vaáli j.*: Szűts Jenő. *Adonyi j.*: . . . . .

Fogaras megye: főisp. Horváth Mihály, alisp. Gramoion Dániel, főj. Turku János. Fszb. *Sárkányi j.*: Belle Sándor. *Törösvári j.*: Poponics Jakab. *Fogarasi j.*: Herssényi Imre. *Árpási j.*: Metian Aldulea.

Gömör megye: főispán Fáy Gusztáv, alispán

Bornemisza László, főj. Ujházy Lajos. Fszb. *Rozsnyói j.*: Kubinyi Géza. *Nagy-röczei j.*: Maléter Ede. *Rimaszombati j.*: Kubinyi Gusztáv. *Rimaszécsi j.*: Sándor Béla. *Tornallyai j.*: Szontágh Zoltán. — *Rendezett tan. városok.* *Dobsina*: polgm. Gömör Pál, rendk. Lang Gusztáv. *Jolsva*: polgm. Remenyik Ede, rendk. Madarász József. *Nagy-Röcze*: polgm. Stefan-csok Károly, rendk. Pétermann Keresztély. *Rimaszombat*: polgm. Szabó György, rendk. Badini Badiny Gyula. *Rozsnyó*: polgm. Sthymmel Sámuel, rendk. Sulány Károly.

Győr megye: főisp. gróf Batthyány Lajos, alisp. gróf Lászlberg Rezső, főj. Lippay Géza. Fszb. *Tó-sziget-csillizközi j.*: Gyapay Pál, *Sokoróaljai j.*: Fischer Sándor. *Pusztai j.*: Németh Miklós.

Hajdu megye: főisp. gróf Schonberg-Degenfeld József, alisp. Rásó Gyula, főj. Fekete Sándor. Fszb. *Balmaz-ujvárosi j.*: Ferenczy Elek. *Nádudvari j.*: Nábráczky István. — *Rend. tan. vár.* *Hajdu-Böszörmény*: polgm. Paksy Károly, rendk. Czikó István. *Hajdu-Hadház*: polgm. Hadházy Endre, rendk. Szabó Zsigmond. *Hajdu-Nánás*: polgm. Csohany László, rendk. Csiha Márton. *Hajdu-Szoboszló*: polgm. Tury Albert, rendk. Prihisztál István.

Háromszék megye: főisp. Pótsa József, alisp. br. Apor Gábor, főj. Szentiványi Miklós. Fszb. *Sepsi j.*: Tompa Miklós. *Kézdi j.*: Gábor Péter. *Orbai j.*: Hollaki Attila. *Miklósvári j.*: Henter Béla. — *Rend. tan. vár.* *Kézdi-Vásárhely*: polgm. Szöcs József, rendk. ifj. Dobai János. *Sepsi-Szt-György*: polgm. id. Császár Bálint, rendk. E. Biró Béla.

Heves megye: főisp. gróf Keglevich Béla, alisp. Kaszap Bertalan, főj. Zalár József. Fszb. *Egri j.*: Maczky Emil. *Gyöngyösi j.*: Kövér Bertalan. *Hatvani j.*: Isaák Gyula. *Hevesi j.*: Hellebronth Béla. *Tisza-füredi j.*: Lipcsey Tamás. *Pétervásári j.*: Ivády Miklós. — *Rend. tan. városok.* *Eger*: polgm. hely. Gronay Sándor, rendk. hely. Gáal Béla. *Gyöngyös*: polgm. Csomor Kálmán, rendk. Nékám Ede.

Hont megye: főisp. báró Majthényi László, alisp. Pongrácz Lajos, főj. Lestyánszky Sándor. Fszb. *Ipolysági j.*: Laszkáry Pál. *Szobbi j.*: Nigrovich Bertalan. *Nagy-csalómiai j.*: Hódossy Imre. *Korponai j.*: Czibulya László. *Báti j.*: Udvardy Zsigmond. — *Rend. tan. vár.* *Bakabánya*: polgm. Holluby Vilmos, rendk. Krump János. *Korpona*: polgm. Bujkovszky Mihály, rendk. . . . .

Hunyad megye: főisp. Pogány György, alisp. Barcsay Kálmán, főj. Hollaky Arthur. Fszb. *Algyógyi j.*: Kenósi Sándor Lajos. *Brádi j.*: Krasznay Olivér. *Dévai j.*: Barcsay Béla. *Hátszegi j.*: Mara László. *Hunyadi j.*: Váradi Bertalan. *Körösbányai j.*: Márkosy László. *Maros-illyei j.*: Borha Sebő. *Petrozsényi j.*: Kapcza Gyula. *Puji j.*: Török Árpád. *Szászvárosi j.*: Orbonás József. — *Rend. tan. vár.* *Déva*: polgm. Issekutz Antal, rendk. Sulutin Sándor. *Hátszeg*: polgm. Berzán Ambrus, rendk. Lenkes József. *Szászváros*: polgm. dr. Klein Armin, rendk. Gönczy Endre. *Vajda-Hunyad*: polgm. Danila György, rendk. Czintai Albert.

Jász-Nagy-Kun-Szolnok megye: főispán Ujfalussy Sándor, alisp. Hajdu Sándor, főj. Bagosi Károly. Fszb. *Jászsági felső j.*: Koller Andor. *Jászsági alsó j.*: Hegedüs Ferencz. *Tiszai felső j.*: Szombathelyi Endre. *Tiszai közép j.*: Magyar-Kóssa Géza. *Tiszai alsó j.*: Benkő Albert. — *Rend. tan. vár.* *Jászberény*: polgm. Elefánty Sándor, rendk. Muhoray Sándor. *Karczag*: polgm. Medgyesi Zsigmond, rendk. Kiss János. *Kis-Ujszállás*: polgm. Pethe Gábor, rendk. Tóth János. *Kunhegyes*: polgm. Kolosy Antal, rendk. Polgár István. *Kun-Szt-Márton*: polgm. Tóth Károly, rendk. Fazekas László. *Mező-Tur*: polgm. Mészáros Endre, rendk. Czebe István. *Szolnok*: polgm. Hubay Ferencz, rendk. Hegedüs Béla. *Turkeve*: polgm. Nánássi János, rendk. Zsengeller József.

Kis-Küküllő megye: főisp. gr. Bethlen Gábor, alisp. Gál Domonkos, főj. Fekete György. Fszb. *Dicső-*

szent-mártoni j.: Frits Rezső. *Radnóthi j.*: Horváth Albert. *Hosszuaszói j.*: Gyárfás Károly. *Erzsébetvárosi j.*: Derzsi János. — *Rend. tan. város.* *Erzsébetváros*: polgm. Lengyel Márton, rendk. Vukovits Péter.

Kolozs megye: főisp. gr. Béldi Akos, alisp. Érsekújvári Gyarmathy Miklós, főj. Bónis István, Fszb. *Gyulai j.*: Pap Miklós. *Bánffy-hunyadi j.*: Kertész Sámuel. *Almási j.*: Gyarmathy Mózsza. *Nádasmenti j.*: Csiszár József. *Kolozsvári j.*: Hosszu Gyula. *Mócsi j.*: Mayr János. *Mezőörményesi j.*: Sándor Imre. *Tekei j.*: Dumbrava László. — *Rend. tan. vár.* *Kolozs*: polgm. Zabulik László, rendk. Zabulik Sándor.

Komárom megye: főisp. Zuber József, alisp. Szombathelyi Győző, főj. Kürthy Lajos. Fszb. *Tatai j.*: Balogh Lajos. *Gesztesi j.*: Pöcze János. *Csallóközi j.*: Losonczy Ernő. *Udvardi j.*: Ghyczy Vilmos.

Krassó-Szörény megye: főisp. Jakabffy Imre, alisp. Litsek Béla főj. Szögyényi László. Fszb. *Lugosi j.*: Podhrásky Kornél. *Temesi j.*: Szivós Lajos. *Bégai j.*: Hirsch Béla. *Facségi j.*: Schonenfeld László. *Marosi j.*: Popeszku Aurél. *Resiczai j.*: Gartner Zoltán. *Bogsányi j.*: Fábry János. *Oraviczai j.*: Motsidlovsky Ernő. *Jami j.*: Korkán Péter. *Moldovai j.*: Wörnle Gábor. *Karánsebesi j.*: Leitner Gyula. *Teregovai j.*: Darvas László. *Bozovicsi j.*: Vuja Péter. *Orsovai j.*: Paulovics Miklós. — *Rend. tan. város.* *Karánsebes*: polgm. Nemoián János, rendk. Zavoján Gábor.

Liptó megye: főisp. id. Szentiványi Márton, alisp. Andaházi Géza, főj. Palugyai Gyula. Fszb. *Liptóújvári j.*: Joób Marcell. *Liptó-szent-miklós j.*: Joób Gyula. *Olaszi j.*: Bobrovniczky Kálmán. *Rózsá-hegyi j.*: Mattyasovszky Gyula.

Mármaros megye: főisp. Lónyai János, alisp. Szaploneczay Miklós, főj. Kutka Kálmán. Fszb. *Visói j.*: Gyenge János. *Izavölgyi j.*: Vincz Gyula. *Szigeti j.*: Mihálka László. *Tiszavölgyi j.*: Szaploneczay Lajos. *Taracsvizi j.*: Szöllösy Balázs. *Técsői j.*: Pogány

Ödön. *Husztai j.*: Nyegre László. *Ökörmezői j.*: Vajna Dániel. — *Rend. tan. város.* *Mármaros-Sziget*: polgm. Mandics József, rendk. Halász Ferencz.

Maros-Torda megye: főisp. báró Bánffy Zoltán, alisp. Sándor László, főj. Makfalvi Dósa Elek. Fszb.: *Marosi felső j.*: Dósa Endre. *Marosi alsó j.*: Nagy Elemér. *Régeni alsó j.*: Körösy Albert. *Régeni felső j.*: Farkas Albert. *Nyárad-szeredai j.*: Zilahi Gyula. — *Rend. tan. vár.* *Szász-Régen*: polgm. Göllner Mihály, rendk. Grom Traugott.

Moson megye: főisp. Simon Gyula, alisp. Pataki Fábrián, főj. Tóth Imre. Fszb. *Magyar-óvári j.*: Koós Sándor. *Nezsideri j.*: Fiala Miklós. *Rajkai j.*: Fröhlich Tófor.

Nagy-Küküllő megye: főisp. gróf Bethlen Gábor, alisp. Szoboszlai Károly, főj. Somogyi István. Fszb. *Szentágotai j.*: Schaaser Frigyes. *Kőhalmi j.*: Balthes Frigyes. *Keresdi j.*: Szőkefalvi Fodor Lázár. *Bólya-berethalmi j.*: Lendvay Sándor. — *Rend. tan. városok.* *Medgyes*: polgm. Greskovitz Vilmos, rendk. Sachsenheimi Soterius Albert. *Segesvár*: polgm. Maetz Gyula, rendk. Fielk Henrik.

Nógrád megye: főisp. gr. Degenfeld-Schomburg Lajos, alisp. Scitovszky János, főj. Tihanyi Ferencz. Fszb. *B.-gyarmati j.*: Kacs Kovács Iván. *Nógrádi j.*: Balázs Ferencz. *Sziráki j.*: Veres János. *Szécsényi j.*: Baross Árpád. *Losonczi j.*: Csonka Zsigmond. *Hilleki j.*: Plachy József. *Gácsai j.*: Szakáll Antal. — *Rend. tan. város.* *Losoncz*: polgm. Pokorny Gusztáv, rendk. Wagner Sándor.

Nyitra megye: főisp. Szalavszky Gyula, alisp. Krausz István, főj. Rudnay Béla. Fszb. *Nyitrai j.*: dr. Janits Imre. *Vág-ujhelyi j.*: Rexa Sándor. *Galgóczi j.*: Balogh János. *Szeniczai j.*: Tóth Lajos. *Nagy-tapolcsányi j.*: Tomán Rezső. *Privigyeyi j.*: Modrányi János. *Érsek-újvári j.*: Turcsányi Ödön. *Miavai j.*: Sasko József. *Holicsai j.*: Csenkey Adolf. *Vág-sellyei j.*: Rudnay János. *Pöstyéni j.*: Fodor János. *Ny.-zsumbokréthi j.*: Bacskády Jenő. — *Rend.*

tan. vár. Érsekújvár: polgm. Paulus Ignác, rendk. Kukán Imre. *Nyitra*: polgm. Köstyál Pál, rendk. Rédéky Géza. *Szakolcza*: polgm. Sebesi József, rendörk. Oszvald János.

Pest-Pilis-Solt és Kis-Kún megye: főisp. gr. Szapáry István, alisp. Földváry Mihály, főj. Ilkey Sándor. Fszb. *Kecskeméti felső j.*: Dezsöffy Emil. *Kecskeméti alsó j.*: Teszáry László. *Kis-kún felső j.*: Szondy Dénes. *Kis-kún alsó j.*: Mihalovits Béla. *Pesti felső j.*: Ladányi László. *Pesti közép j.*: Halász Zsigmond. *Pesti alsó j.*: ifj. Szilágyi Lajos. *Pilisi felső j.*: Matyók Bencze. *Pilisi alsó j.*: Bódiz László. *Solti felső j.*: Halász Sándor. *Solti közép j.*: Gajáry Antal. *Solti alsó j.*: Eötvös Géza. *Váczi felső j.*: Kemény Gusztáv. *Váczi alsó j.*: Kapczy Vilmos. — *Rend. tan. vár. Czepléd*: polgm. Gubody Fer., rendk. Kovács István. *Kis-Kún-Félegyháza*: polgm. Molnár István, rendk. Tóth Károly. *Kis-Kún-Halás*: polgm. Vári Szabó István, rendk. Szekér Pál. *Nagy-Körös*: polgm. Póka Kálmán, rendk. Gubody Gedeon. *Szent-Endre*: polgm. Dumesa Jenő, rendk. Szelvényi Imre. *Vác*: polgm. Réty Ignác, rendk. Emerich Lajos.

Pozsony megye: főispán gr. Zichy József alisp. Klempa Bertalan, főj. Petöcz Jenő. Fszb. *Pozsonyi j.*: Bézay Szilárd. *Hegyentuli j.*: Nagy Agost. *Nagy-szombati j.*: Kiss Vilmos. *Szempezi j.*: Burián Pál. *Felső-csallóközi j.*: Molnár László. *Alsó-csallóközi j.*: Szabó Károly. *Külső j.*: Uj István. — *Rend. tan. városok Bazin*: polgm. Eisele Endre, rendk. Kulir József. *Modor*: polgm. Boruta Pál, rendk. Dubovszky József. *Nagy-Szombat*: polgm. Nekánovich Miklós, rendk. Kratky Ferencz. *Somorja*: polgm. Sidó István, rendk. Dolnay Ödön. *Szent-György*: polgm. Siller Károly, rendk. Waschkau Henrik

Sáros megye: főisp. Szmrecsányi Jenő, alisp. Péchy Zsigmond, főj. Tahy Mihály. Fszb. *Alsó-turczai j.*: Fűzy Sándor. *Felső-turczai j.*: Péchy Ambros. *Sírokai j.*: Mersz István. *Topolyi j.*: Berzeviczy Rezső. *Szekcsői j.*: Semsey Géza. *Makoviczai j.*:

Uss Antal. — *Rend. tan. vár. Bártfa*: polgm.: Rhódy Alajos, rendk. Geffert Menyhért. *Eperjes*: polgm. Fuhrmann Andor, rendk. Teőrös József. *Kis-Szeben*: polgm. Eiselt Antal, rendk. Wittenberger Samu.

Somogy megye: főisp. Tallián Béla, alispán Csépan Antal, főj. Maár Gyula. Fszb. *Kaposvári j.*: Gapsovics Károly. *Szigetvári j.*: Fenyősy Ödön. *Nagy-atádi j.*: Tallián Gyula. *Csurgoi j.*: Sárközy Béla. *Marczali j.*: Paiss Mihály. *Lengyeltóti j.*: Éhn Sándor. *Tabi j.*: Horváth Gábor. *Igali j.*: Svasz József. — *Rend. tan. város. Kaposvár*: polgm. Német Ignác, rendk. Sury Ferencz.

Sopron megye: herczeg Eszterházy Pál, alispán Simon Ödön, főj. Hannibal József. Fszb. *Soproni j.*: Molnár Sándor. *Nagy-mártoni j.*: Robitza Endre. *Kis-mártoni j.*: Faludy Lőrincz. *Pulyai j.*: Schmilár Pál. *Csepregi j.*: Chapó Gyula. *Kapuvári j.*: Kovács Antal. *Csornai j.*: Hajas Gyula. — *Rend. tan. vár. Kis-Márton*: polgm. Permayer János, rendk. Farkas Ferencz. *Ruszt*: polgm. Conrád Lajos, rendk. Magyar Elek.

Szabolcs megye: főisp. Kállay András alisp. Zoltán János, főj. Miklós László. Fszb. *Bogdanyi j.*: Krasznay Péter. *Dadai alsó j.*: Dobos Imre. *Dudai felső j.*: Jármay Jenő. *Kis-várdai j.*: Komoróczy Aladár. *Nagy-kállói j.*: Zoltán István. *Nyirbátori j.*: Vay István. *Tiszai j.*: Erdőhegyi Barna. — *Rend. tan. vár. Nyiregyháza*: polgm. Krasznay Gábor, rendk. Kerekréty Miklós.

Szatmár megye: főisp. Domahidy Ferencz, alisp. . . . . főj. Zanathy Ferencz. Fszb. *Nagy-károlyi j.*: Debreczeni István. *Máté-szalkai j.*: Rába László. *Fehér-gyarmati j.*: Szegedi A. *Erdődi j.*: Galgóczy József. *Szinyér-váraljai j.*: Papp Kálmán. *Nagy-bányai j.*: Smit S. *Nagy-somkúti j.*: Drágos Pál. *Csengeri j.*: Nagy Dániel. *Szatmári j.*: Kovách Jenő. — *Rend. tan. vár. Felsőbánya*: polgm. Lánckzy István, rendk. Puskás Antal. *Nagybánya*: polgm. Turmann Olivér, rendk. Schönherr Antal. *Nagy-*

Károly: polgm. Schusterits Ignác, rendk. Falussy Mihály.

Szeben megye: főisp. gr. Bethlen András, alisp. Thalmann Gusztáv, főj. Tobiás Kornél. Fszb. *Szász-sebesi j.*: Roth Frigyes. *Ujgyházi j.*: Gottschling Károly. *Szebeni j.*: Fabritius Lajos. *Szelistyei j.*: Bran de Lemény Livius. *Szerdahelyi j.*: Branisce Mózes. — *Rend. tan. vár. Nagy-Szeben*: polgm. Hochmeister Vilmos, rendk. Drottloff J. *Szász-Sebes*: polgm. Leonhardt Albert, rendk. Piso János.

Szepes megye: főisp. gróf Csáky Gyula, alisp. Korponay Ágoston, főj. Kail Antal. Fszb.: *Bányai j.*: Winkler Pál. *Löcsei j.*: Mercz Mátyás. *Hernádvölgyi j.*: Montskó Ferencz. *Tátrai j.*: Glósz Kálmán. *Poprád-völgyi j.*: Raisz Aladár. *Magurai j.*: Wyda László. — *Rend. tan. vár. Sz.-Béla*: polgm. Ludwig Ágost, rendk. Gresch Samu. *Göllnitzbánya*: polgm. Menesdorfer Károly, rendk. Dirner Albert. *Igló*: polgm. Scholcz Vilmos, rendk. Huszkó Albert. *Késmárk*: polgm. Cserépi Nándor, rendk. Oszvald György. *Leibitz*: polgm. Roth Gusztáv, rendk. Hoffmann Károly. *Löcse*: polgm. Szönyey Kálmán, rendk. Maguth János. *O-Lubló*: polgm. Dubay Péter, rendk. Lippóczy Vilmos. *Podolin*: polgm. Lippóczy Ferencz, rendk. Fáykiss Vendel. *Poprád*: polgm. Folgens Kornél, rendk. Glatz Vilmos. *Sz.-Olaszi*: polgm. Förszter Gusztáv, rendk. Krivácsy Lajos. *Szepes-Szombat*: polgm. Marczy Sándor, rendk. Krotzschmar Árpád. *Szepes-Váralja*: polgm. Fest Aurél, rendk. dr. Szlifkó Andor.

Szilágy megye: főisp. br. Weselényi Miklós, alisp. Szikszay Lajos, főj. Kovács Lajos. Fszb.: *Krasznai j.*: Nagy Domonkos. *Szilágy-somlyói j.*: Ajtai Albert. *Tasnádi j.* Bölöni Bálint. *Sz.-csehi j.*: Kiss László. *Zsibói j.*: Kovács István. *Zilahi j.*: Viski Zsigmond. — *Rend. tan. vár. Szilágy-Somlyó*: polgm. Gencsy Sándor, rendk. Krizsán Károly. *Zilah*: polgm. Dózsa Elek, rendk. Matolcsy Károly.

Szolnok-Doboka megye: főisp. br. Bánffy Dezső, alisp. Szarvady Pál, főj. br. Diószegi Géza.

Fszb. *Bethleni j.*: Floth F. Adolf. *Csáki-gorbói j.*: Vallya Ferencz. *Deési j.*: Vékony Ferencz. *Szamos-ujvári j.*: Berzencze Miklós. *Kékesi j.*: Nagy Lajos. *Nagy-ilondai j.*: br. Bánffy László. *Magyar-láposi j.*: Vas Imre. — *Rend. tan. vár. Deés*: polgm. Fenyő Lajos, rendk. br. Toroczky Viktor. *Szamos-ujvár*: polgm. Placsintár Dávid, rendk. Duha János.

Temes megye: főisp. Molnár Viktor, alisp. ifj. Ormos Zsigmond, főj. Dobó László. Fszb.: *Központi j.*: Bessenyei Ferencz. *Vingai j.*: Capdebó Ferencz. *Uj-aradi j.*: Kovácsics Gyula. *Lippai j.*: Cabdebó Gergely. *Rékási j.*: Lázár Szilárd. *Buziási j.*: Hollósy József. *Csákovári j.*: Schäffer Béla. *Detta j.*: Unger József. *Verseczi j.*: Csapó Géza. *Fehértemplomi j.*: Pálffy Elemér. *Kubini j.*: Ujváry Kálmán. — *Rend. tan. vár. Fehértemplom*: polgm. Dzida Lajos, rendk. Trittner Bertalan. *Vinga*: polgm. Cserny Márk, rendk. Schäffer Vilmos.

Tolna megye: főisp. gróf Széchényi Sándor, alisp. Simontsits Béla, főj. Madarász Elemér. Fszb. *Központi j.*: Gerenday Lajos. *Völgységi j.*: Döry Pál. *Duna-földvári j.*: Daróczy Tamás. *Simontornyai j.*: Fonyó László. *Dombovári j.*: Szévald Mór.

Torda-Aranyos megye: főisp. gróf Bethlen Géza, alisp. Weres Dénes, főj. Rédingér Béla. Fszb. *Tordai j.*: Szabó Ferencz. *Alsó-járai j.*: Szöts Péter. *Toroczkói j.*: Fosztó Géza. *Marosludasi j.*: Moga László. *Felvinczi j.*: Nádudvari László. *Topánfalvi j.*: Zudor Ákos. — *Rend. tan. vár. Felvincz*: polgm. Mészáros István, rendk. Szacsvai Lázár. *Torda*: polgm. Velits Ödön, rendk. Jakab Gergely.

Torontál megye: főisp. Hertelendy József, alisp. Rónay Jenő, főj. Dániel László. Fszb. *Nagy-becs-kereki j.*: Bakalovics Ágost. *Török-becsei j.*: Tallian Emil. *Nagy-kikindai j.*: Deschán Arthur. *Törökkanizsai j.*: Isszekutz Antal. *Nagy-szt-miklósi j.*: Buocz János. *Perjámosi j.*: Nikolits Bogdán. *Zsombolyai j.*: Belitska Benő. *Cseneji j.*: Delimanich Imre. *Párdányi j.*: Hertelendy Imre. *Módosi j.*:

Lebánovich István. *Bánlaki j.*: Bielek Antal. *Alibunári j.*: Kamenszky György. *Pancsovai j.*: Radoszavlyevits Károly. *Antalfalvi j.*: Hegedüs Miklós. — *Rend. tan. vár. Nagy-Becskerek*: polgm. Krsztits János, rendk. Andrassy Mihály.

Trencsén megye: főisp. Kubicza Pál, alisp. Marsovszky Jenő, főj. Bangya Gusztáv. — Fszb. *Csaczi j.*: Sevcsik István. *Kisucza-ujhelyi j.*: Huszóczy Jusztin. *Zsolnai j.*: Baumgartner Libor. *Bittsei j.*: Wanka Ferencz. *Vág-beszterczei j.*: Baross Károly. *Puchói j.*: Trsztyánszky Tamás, *Illavai j.*:
. . . . . *Trencsényi j.*: Ucsnay József. *Baani j.*: Baross Jusztin. — *Rend. tan. vár. Trencsén*: polgm. Ucsnai Ernő, rendk. Boros Samu.

Turóc megye: főisp. id. Justh Kálmán, alisp. Beniczky Kálmán, főj. Keviczky István. Fszb. *Szentmárton-blatniczai j.*: Ujhelyi Atila. *Mosóc-zniói j.*: Zarkóczy Tivadar.

Udvarhely megye: főisp. Dániel Gábor, alisp. dr. Török Albert, főj. Kénosy Béla. Fszb. *Udvarhelyi j.*: Soó Károly. *Szt-kereszturi j.*: Ferenczy Gyula. *Homoródi j.*: Jakab Gyula. — *Rend. tan. vár. Székely-Udvarhely*: polgm. Farkas Ignác, rendk. Daróczy Imre.

Ugocsa megye: főisp. Lónyai Sándor, alisp. Szentpáli István, főjegyző Ujhelyi Ödön. — Fszb. *Tiszáninneni j.*: Szabó Sándor. *Tiszántúli j.*: Foris István.

Ung megye: főisp. gróf Török József, alisp. Kende Péter, főj. Tabody Jenő. — Fszb. *Ungvári j.*: Durcsák Dezső. *Szobránczi j.*: Köröskényi Elek. *Kaposi j.*: Köröskényi Nándor. *Bereznai j.*: Lőrinczy Jenő. — *Rend. tan. vár. Ungvár*: polgm. Lehóczky Béla, rendk. Farkas Ferencz.

Vas megye: főisp. Radó Kálmán, alisp. Reiszig Ede, főj. dr. Károlyi Antal. Fszb. *Szombathelyi j.*: Bozzay Gáspár. *Kőszegi j.*: Szabó Elek. *Sárvári járás*: Ajkay Gyula. *Kis-czelli j.*: Vidos Kálmán. *Vasvári j.*: Molnárfy Géza. *Körmendi j.*: Nemes

Ferencz. *Muraszombati j.*: Pollák Pongrácz. *Szt-gotthárdi j.*: Somogyi Miklós. *Német-ujvári j.*: Papp Antal. *Felső-óri j.*: Rusa Lázár. — *Rend. tan. vár. Kőszeg*: polgm. Fügh Károly, rendk. Tipka Ferencz. *Szombathely*: polgm. Szabó Ernő, rendk. ifj. Lankovits József.

Veszprém megye: főisp. gr. Eszterházy Móricz, alisp. Véghelyi Dezső, főj. Kolozsváry József. Fszb. *Veszprémi j.*: Kleczár Ferencz. *Pápai j.*: Horváth Lajos. *Devecseri j.*: Noszlopy Viktor. *Zirczi j.*: Szönyeghy Alajos. *Enyingi j.*: Kenessey Miklós. — *Rend. tan. vár. Pápa*: polgm. Osváth Dániel, rendk. Mészáros Károly. *Veszprém*: polgm. Kovács Imre, rendk. Fejes Antal.

Zala megye: főisp. Svastits Benő, alisp. Csertán Károly, főj. Gozony László. Fszb. *Tapolczai j.*: Szentmiklóssy Gyula. *Sümei j.*: Soós Pongrácz. *Keszthelyi j.*: Takáts Imre. *Kanizsai j.*: Svastits Károly. *Pacsai j.*: Gaál Miklós. *Zalaegerszegi j.*: Thassy Miklós. *Novai j.*: Vértessy Béla. *Alsó-lendvai j.*: Nagy József. *Perlaki j.*: Kostyál Ferencz. *Letenyei j.*: Thassy Lajos. *Csúktornyai j.*: Vrantits Károly. *Szt-gróthi j.*: Bottka Ferencz. — *Rend. tan. vár. Nagy-Kanizsa*: polgm. Babochay György, rendk. Szakonyi József. *Zalaegerszeg*: polgm. Kováts Károly, rendk. Nagy Sándor.

Zemplén megye: főisp. Molnár István, alisp. Matolay Etele, főj. Viczmándy Ödön. Fszb. *S.-a.-ujhelyi j.*: Dokus Gyula. *Nagymihályi j.*: Füzessey Tamás. *Szerencsi j.*: Matulay Béla. *Varannói j.*: Füzessey György. *Bodrogközi j.*: Bencsik István. *Homonnai j.*: Haraszi Miklós. *Tokaji j.*: Füzessey Ödön. *Sztropkói j.*: Bartos István. *Gálszécsi j.*: ifj. Nemthy József. *Szinnai j.*: Kossuth Elek.

Zólyom megye: főisp. báró Radvánszky Béla, alisp. Csipkay Károly, főj. Huszágh István. Fszb. *Breznóbányai j.*: Battik Ödön. *Beszterczebányai j.*: Lazonovich Imre. *Zólyomi j.*: Skrovina Mátyás. *Nagyszalatnai j.*: Leustach Lajos. — *Rend. tan. vár.*

Besztercebánya: polgm. Bittera Kálmán, rendk.
 . . . . . *Breznóbánya*: polgm. Lopusny Samu,
 rendk. Bruoth János. *Zólyom*: polgm. Szalay Gusztáv,
 rendk. Krall János.

b) **Városok.**

Arad (sz. kir.): főisp. Fábián László, polgm. Salacz Gyula, rendk. Urbányi János.

Baja (sz. kir.): főisp. Sándor Béla, polgárm. Drescher Ede, rendk. Scheibner Gyula.

Budapest főváros: főpolgm. Ráth Károly, polgm. Kamermayer Károly, alpolgm. Gerlóczy Károly és Kada Mihály.

Debreczen (sz. kir.): főisp. gróf Schonberg-Degenfeld József, polgm. Simonffy Imre, rendk. Boczkó Sámuel.

Győr (sz. kir.): főisp. gróf Batthyány Lajos, polgm. hely. Zechmeister Károly, rendk. Angyal Armánd.

Hód-Mező-Vásárhely (thjf. vár.): főisp. Kállay Albert, polgm. Kristó Lajos, rendk. Nagy Sándor.

Kassa (sz. kir.): főisp. Darvas Imre, polgárm. Münster Tivadar, rendk. Saád Lajos.

Kecskemét (sz. kir.): főisp. gróf Szapáry István, polgm. Lestár Péter, rendk. Hajagos Illés.

Kolozsvár (sz. kir.): főisp. gróf Béldi Ákos, polgm. Albach Géza, rendk. Deák Pál.

Komárom (sz. kir.): főisp. Zuber József, polgm. Tátray József, rendk. Balkay Adolf.

Maros-Vásárhely (sz. kir.): főisp. báró Bánffy Zoltán, polgm. Györfi Pető, rendk. Lázár Benedek.

Nagy-Váradi (thjf. város): főisp. báró Döry József, polgm. Sal Ferencz, rendk. Serényi Gusztáv.

Pancsova (thjf. város): főisp. Nikolits Sándor, polgm. Pétery Pál, rendk. dr. Rutner Sándor.

Pécs (sz. kir.): főisp. Kardos Kálmán, polgm. Aidinger János, rendk. Lechner Gyula.

Pozsony (sz. kir.): főisp. gróf Zichy József, polgm. Dröxler Gusztáv, rendk. Kozsehuba János.

Selmecz- és Bélabánya (sz. kir.): főisp. br. Majthényi László, polgm. Ocsovszky Vilmos, rendk. Szitnyai József.

Sopron (sz. kir.): főisp. hg. Eszterházy Pál polgm. Finck János, rendk. Glózer József.

Szabadka (sz. kir.): főisp. Kállay Albert, polgm. Mamusits Lázár, rendk. Hevér Géza.

Szatmár-Németi (sz. kir.): főisp. Domahidy Ferencz, polgm. Böszörményi Kár, rendk. Kiss Gedeon.

Szeged (sz. kir.): főisp. Kállay Albert, polgm. Pálffy Ferencz, rendk. Szluha Agoston.

Székesfehérvár (sz. kir.): főispán gr. Cziráky Béla, polgm. Havranek József, rendk. Seidel Lajos.

Temesvár (sz. kir.): főispán Molnár Viktor, polgm. dr. Telbisz Károly, rendk. Dragovanics György hely.

Újvidék (sz. kir.): főisp. Flatt Viktor, polgm. Petzi Popovich István, rendk. Balla Emil.

Versecz (thjf. város): főisp. Nikolics Sándor, polgm. Seemayer János, rendk. Bodó Lajos.

Zombor (sz. kir.): főisp. Sándor Béla, polgm. Csihas Benő, rendk. Valter Nándor.

Magyar kir. pénzügyminiszterium.

Miniszter: *Wekerle Sándor* — Államtitkár: *Láng Lajos*.

***

Kereskedelmi m. kir. miniszterium.

Miniszter: *Bellusi Baross Gábor*. — Államtitkár: *Lukács Béla*.

Magyar kir. posta és távirda-igazgatóságok:
Budapesten; Kassán; Nagy-Szebenben; Nagy-Váradi; Pozsonyban; Sopronban; Temesváron; Pécsen; Zúgráiban.

Földmívelési m. kir. miniszterium.

Miniszter: gróf *Szapáry Gyula*. — Államtitkár: *Fejér Miklós*.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium.

Miniszter: *gr. Csáky Albin* v. b. t. t. — Államtitkár: *dr. Berzeviczy Albert*. Czimz. államtitkár:

Magyar kir. igazságügyminisztérium.

Igazságügyminiszter: *Szilágyi Dezső*. Államtitkár: *Teleszky István* és *Czorda Bódog*.

Az 1871. évi VIII. t. cz. 35. §-a szerint eljáró legfőbb fegyelmi bíróság. Elnöke: . . . . .

Kir. Curia. Elnök: *Nárai Szabó Miklós*. Másodelnök:

Budapesti kir. ítélő tábla. Elnök: *Mihajlovits Miklós*.

Marosvásárhelyi kir. ítélő tábla. Elnök: *Oberschall Adolf*.

A budapesti kir. főügyészség: főügyész *Kozma Sándor*.

A marosvásárhelyi kir. főügyészség: főügyész *Vita Sándor*.

Az e. f. kir. bíróságok és ügyészségek.*)

Aradi kir. törvényszék. Eln. *Otrubay Károly*; kir. ügy.: *Parecz György*. — *Kir. járbir. Aradon:* *Kugler János*. *Borosjenőn:* *Bagyik Sándor*. *Kisjenőn:* *Tabajdi Sándor*. *Nagy-Buttyinban:* *Seress Ferencz*. *Nagyhalmágyon:* *Frics Lajos*. *Pécskán:* *Issekutz István*. *Radnán:* *Bartos Mihály*. *Világoson:* *Hoffbauer Zsigmond*.

Aranyos-maróthi kir. törvényszék. Eln.: *Kulin Imre*; kir. ügy.: *Simonyi Géza*. — *Kir. járbir. Aranyos-Maróthon:* *Vály Béla*. *Körmöczbányán:* *Havas Béla*. *Léván:* *Gyenes József*. *Verebélyen:* *Nemlaha Gyula*. *Újbányán:* *Királyfalvi Kraft Károly*.

*) Rövidítések: Eln. = elnök, kir. ügy. = királyi ügyész, kir. járbir. = királyi járásbirák.

Balassa-gyarmati kir. törvényszék. Eln.: *Sándor Géza*; királyi ügy.: *Melicher Ferencz*. — *Kir. járbir. Balassa-Gyarmaton:* *Zeke Kálmán*. *Füleken:* *Körtvélyessy Gusztáv*. *Losonczon:* *Bogya János*. *Szécsényben:* *Zsivora Sámuel*. *Szirákon:* *Kun Barnabás*. *Tereskén:* *Tamaskovics Gyula*.

Beregszászi kir. törvényszék. Eln.: *Arnold Sándor*; kir. ügy.: *Szeles Elek*. — *Kir. járbir. Beregszászon:* *Szarka László*. *Alsó-Vereczkén:* *Babinecz János*. *Ilosván:* *Krasznay Viktor*. *M.-Kászonban:* . . . . . *Munkácson:* *Spanyol Kálmán*.

Nagy-Bereznán: *Popovits Miklós*. *Nagy-Kaposon:* *Csonka Béla*. *Nagy-Szöllösön:* *Egri Kálmán*. *Szobrácson:* *Kormos Béla*. *Ungváron:* *Bekény Belizár*.

Beszterczei kir. törvényszék. Eln.: *Kenyeres Adolf*; kir. ügy.: *Láng Gusztáv*. — *Kir. járbir. Beszterczén:* *Sill Henrik*. *Naszódon:* *Pap László*. *Ó-Radnán:* *Kovácsy Albert*.

Beszterczebányai kir. törvényszék. Eln.: *Boleman Lajos*; kir. ügy.: *Kiss József*. — *Kir. járbir. Beszterczebányán:* *Olerini János*. *Breznóbányán:* *Polony János*. *Turócz-Szt-Mártonban:* *Fekete Miklós*, *Znió-Váralján:* *Nemes János*. *Zólyomban:* *Szuchy György*.

Békés-gyulai kir. törvényszék. Eln.: *Novák Kamil*; kir. ügy.: *Czifra Imre*. — *Kir. járbir. Békés-Gyulán:* *Szánthó Alajos*. *Békésen:* *Sterka-Sulutin Sándor*. *Békés-Csabán:* *Szatmári Arisztid*. *Orosházán:* *Lubinszky Ede*. *Szarvason:* *Kontur József*. *Szeghalmon:* *Sall Károly*.

Brassói kir. törvényszék. Eln.: *Deési János*; kir. ügy.: *Phleps Ferencz*. — *Kir. járbir. Brassón:* *Skita Mihály*. *Fogarason:* *Tibald Mihály*. *Hosszúfalun:* *Hersényi Kálmán*. *Sárkányon:* *Gál Domokos*. *Zernesten:* *jb. Penciu Miklós*.

Budapesti kir. törvényszék. Eln.: *Bogisich Lajos*, kir. ügy.: *Havas Imre*. — *Kir. járbir. I—III. kerületben:* *Lithvay Mátyás*. *IV. kerületben:* *Kiss Károly*. *V. kerületben:* *Boronkay Ignác*. *VI. kerület.*

ben: Massanek Rezső. VII. kerületben: Cséry Kálmán. VIII—X. kerületben: Follmann Alajos. IV—X. kerületben: bünt. Gajzágó Manó.

Budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényészék. Eln.: Blaskovich István.

Csikszeredai kir. törvényészék. Eln.: Vajna Tamás; kir. ügy.: Bartha Ignác. — *Kir. járbir. Csikszeredán:* Csanády Béla. *Cs.-Szt-Mártonban:* Márton Ferencz. *Gyergyó-Szent-Miklóson:* Szász Ignác.

Debreczeni kir. törvényészék. Eln.: Jelenffy Kornél; kir. ügy.: Poynár Dénes. — *Kir. járbir. Debreczenben:* Gajzágó Béla. *Derecskén:* Szalay József. *H.-Böszörményben:* Potorán István. *H.-Nánáson:* Beöthy Gábor. *Püspök-Ladányban:* Simonffy Antal. *H.-Szoboszlón:* Lengyel Imre.

Deési kir. törvényészék. Eln.: Balázs Máté; kir. ügy.: Brust Ignác. — *Kir. járbir. Deésen:* Mihály Ferencz. *Bethlenben:* Imreh Domokos. *Csáki-Gorbón:* Ballok Károly. *Kékesen:* Simay Salamon. *Magyar-Láposon:* Pap Sándor. *Nagy-Ilondán:* Bardócz Sándor. *Szamosújváron:* Gajzágó Ferencz.

Dévai kir. törvényészék. Eln.: dr. Sólyom-Fekete Ferencz; kir. ügy.: Horváth Simon. — *Kir. járbir. Déván:* Jasseonovich István. *Algyógyon:* Balog József. *Hátszegen:* Veress József. *Körösbányán:* Zomor Antal. *Maros-Illyén:* dr. Korber Endre. *Pujiban:* P. Vajna Viktor. *Szászvároson:* Nemes Sándor. *Vajda-Hunyadon:* Tornyai Sándor.

Egri kir. törvényészék. Eln.: Hunyor Sándor. kir. ügy.: Berkó Aladár. — *Kir. járbir. Egerben:* Kósa Kálmán. *Gyöngyösön:* Gergely Sándor. *Hatvanban:* Sipos Imre. *Hevesen:* Nemcsik Kálmán. *Pétervásáron:* Reintz Ferencz. *T.-Füreden:* Török Alajos.

Eperjesi kir. törvényészék. Eln.: Palugyai Gusztáv; kir. ügy.: Huszár Nándor. — *Kir. járbir. Eperjesen:* Keczer Imre. *Bártfán:* dr. Brujman Vilmos. *Girálton:* Irinyi Csaba. *Kis-Szebenben:* Marthényi Ferencz. *Lemesen:* Mayer János. *Szvidniken:* Szepesházi Imre.

Erzsébetvárosi kir. törvényészék. Eln.: Nagy Lajos; kir. ügy.: Theil István. — *Kir. járbir. Erzsébetvároson:* Gillyén Lajos. *Dicső-Szent-Mártonban:* Kovátsy Károly. *Hosszuaszón:* Kelemen László. *Kőhalmon:* Végh Albert. *Medgyesen:* Graeser Frigyes. *Nagysinken:* . . . . . *Segesváron:* Simon Albert. *Szent-Ágothán:* Steinburgi Pildner Károly.

Fehértemplomi kir. törvényészék. Eln.: Pászt Vilmos; kir. ügy.: Nikolits István. — *Kir. járbir. Fehértemplomban:* Ottrubay József. *Dettán:* Juschitz Károly. *Károlyfalván:* Moldován Simon. *Kubinban:* Haupt Frigyes. *Oraviczabányán:* Virányi István. *Szászkabányán:* Anner János. *Verseczen:* Eördögh Virgil.

Fiumei kir. törvényészék. Eln.: dr. Celligoi Bódog; kir. ügy.: dr. Heil Fausztin.

Győri kir. törvényészék. Eln.: Sebő Imre; kir. ügy.: Sátor Jenő. — *Kir. járbir. Győrött:* Lacza Károly. *Győr-Szt-Mártonban:* Sipos László. *Magyar-Óváron:* Lepossa Dániel. *Nezsideren:* Karsay Béla. *Téthen:* Galamb Kristóf.

Gyulafehérvári kir. törvényészék. Eln.: Zsakó István; kir. ügy.: Csiki László. — *Kir. járbir. Gyulafehérváron:* Csécs András. *Abrudbányán:* Gely Kálmán. *Balázsfalván:* Enyedy Lajos. *Maros-Ujváron:* Elekes Albert. *Nagy-Enyeden:* Csenátoni Vajda Péter. *Topánfalván:* Loyczel Ferencz. *Vizaknán:* Gajzágó Tivadar.

Ipolysági kir. törvényészék. Eln.: Helmbacher Nándor; kir. ügy.: Zalay Ferencz. — *Kir. járbir. Ipolyságon:* Verebély József. *Korponán:* Libertiny József. *Selmeczbányán:* Hayder Antal. *Vámos-Mikolán:* Polgár József.

Kalocsai kir. törvényészék. Eln.: Pintér Miklós; kir. ügy.: Battlay Imre. — *Kir. járbir. Kalocsán:* Szabó Aladár. *Kis-Körösön:* Salamon Miklós. *Kun-Halason:* Török Elek. *Duna-Vecsén:* Gyanasztai Rihmer Kázmér.

Kaposvári kir. törvényészék. Eln.: Kelemen

Lajos; kir. ügy.: Psik Lajos. — *Kir. járbir. Kaposváron*: Herman Manó. *Csurgón*: Andorka Gyula. *Igalon*: Melicskó Miklós. *Lengyeltótiban*: Röck Gyula. *Marczalin*: Barthodeiszky Emil. *Nagy-Atádon*: Jalsoviczky Lajos. *Szigetváron*: Zsiga Károly. *Tabon*: Grubanovich Géza.

Karánsebesi kir. törvényszék. Eln.: Küchler Sebők; kir. ügy.: Csiki László. — *Kir. járbir. Karánsebesen*: Szentmiklósi Béla. *Bosovicson*: hely. Pethő Zsigmond. *Ó-Orsován*: Németh Phöbusz. *Teregován*: Simon Gábor.

Kassai kir. törvényszék. Eln.: Kéler József; kir. ügy.: Paksy József. — *Kir. járbir. Kassán*: Madarász János. *Szepsin*: Olchváry Elek. *Tornán*: Kaczvinczky Géza. *Abauj-Szántón*: Schwáby Sándor. *Sziksón*: Szentléleki László. *Zsadányon*: Gedeon István.

Kecskeméti kir. törvényszék. Eln.: Gáll Ferencz; kir. ügy.: Horváth Béla. — *Kir. járbir. Kecskeméten*: Sikári Kovács József. *Czepléden*: Báthory István. *Félegyházán*: Czeilik Kálmán. *Kun-Szt-Miklóson*: Baky József. *Nagy-Körösön*: Varga E.

Kézdi-vásárhelyi kir. törvényszék. Elnök: Ponory Sándor; kir. ügy.: Solyom Miklós. — *Kir. járbir. Kézdi-Vásárhelyen*: Fejér Károly. *Kovásznán*: Dobay János. *Szepesi-Szent-Györgyön*: Sylvester Dénes. *Nagy-Ajtán*: Szotyori József.

Kolozsvári kir. törvényszék. Eln.: Péterffy Domokos; kir. ügy.: dr. Biró János. — *Kir. járbir. Kolozsvár vidéki*: Nesztor László. *Kolozsvár városi*: Montovich Gyula. *Bánffy-Hunyadon*: Telegdy Károly. *Hidalmáson*: Schopf Gyula. *Mócson*: Kovács István. *Tekén*: Graeser Károly.

Komáromi kir. törvényszék. Eln.: Pulay Géza; kir. ügy.: Kosár Dezső. — *Kir. járbir. Komáromban*: Keszler János. *Esztergomban*: Magos Sándor. *Muzslán*: Schável Károly, *Nagy-Igmádon*: Tóth Lajos. *Ó-Gyallán*: Emanuel József. *Tatán*: Gábel Ferencz.

Lőcsei kir. törvényszék Eln.: Engelmayer József; kir. ügy.: Kray István. — *Kir. járbir. Lőcsén*: Kail László. *Göllniczbányán*: Mattyasovszky Gábor. *Iglón*: Fest Ottó. *Késmárkon*: Mattyasovszky József. *Lublón*: Gresch Gyula. *Szepes-Szombatban*: dr. Lupkovits József. *Szepes-Váralján*: Haszlinzsky Marczel. *Ó-Falván*: Lehoczky Lajos.

Lugosi kir. törvényszék: Eln.: Péczely Fer. kir. ügy.: Katona Béla. — *Kir. járbir. Lugoson*: Popp Lajos. *Bogsánon*: Paulovits István. *Facséten*: Kraczezh Gyula.

Marosvásárhelyi kir. törvényszék. Eln.: Szentmarjay Dezső; kir. ügy.: Gyártás László. — *Kir. járbir. Marosvásárhelyt*: Hincz Miklós. *Mezőbándon*: Illés Sándor. *Nyárad-Szeredán*: Sándor Lajos. *Szászrégenben*: Rozsnyay Ferencz.

Mármaros-szigeti kir. törvényszék. Eln.: Kosztká Géza; kir. ügy.: Igyártó Sándor. — *Kir. járbir. Mármaros-Szigeten*: Hédev János. *Rahón*: Benda Bertalan. *Felső-Visón*: Jura János. *Husztón*: Horváth Menyhért. *Ökörmezőn*: Taninecz Endre. *Técsőn*: Rétyi Mihály.

Miskolczi kir. törvényszék. Eln.: Ortway Miksa; kir. ügy.: Janó Sándor. — *Kir. járbir. Miskolczon*: Strazsek János. *Edelényen*: Balogh János. *Mező-Csáthon*: Buza Endre. *Mező-Kövesden*: Tarnay Gyula. *Sajó-Szent-Péteren*: Kolozs Barna.

Nagy-becskereki kir. törvényszék. Eln.: Zsiros Lajos; kir. ügy.: Pinkovics János. — *Kir. járbir. Nagy-Becskereken*: Pohut István. *Módoson*: dr. Szőke Károly. *Török-Becsén*: Christ János.

Nagy-kanizsai kir. törvényszék. Eln.: Cseresnyés Sándor; kir. ügy.: Bogyay Ödön. — *Kir. járbir. Nagy-Kanizsán*: Oszterhuber László. *Csáktornyán*: Simon Lajos. *Keszthelyen*: Stocker Antal. *Letenyén*: Philippits János. *Perlakon*: Götz Ferencz.

Nagy-kikindai kir. törvényszék. Eln.: dr. Horváth Ferencz; kir. ügy.: Dús Sándor. — *Kir. járbir. Nagy-Kikindán*: Eidenmüller Ádám. *Billéten*:

Demeter Szilárd. *Nagy-Szent-Miklóson*: Jurkovich Othmár. *Török-Kanizsán*: Georgievics Sándor. *Zsombolyán*: Schwarzer Gyula.

Nagy-szebeni kir. törvényszék. Eln.: Jánosi Sándor; kir. ügy.: Hatfaludy István. — *Kir. járbir.* *Nagy-Szebenben*: Fuchs Lajos. *Szász-Sebesen*: Egyed Kálmán. *Szelistyén*: Popist Nándor. *Szerdahelyen*: Welter Mihály. *Ujgyházán*: Fabritius Frigyes.

Nagy-váradi kir. törvényszék. Eln.: Gyulokay Lajos; kir. ügy.: ifj. Bulyovszky József. — *Kir. járbir.* *Nagy-Váradon*: (városi) Bulyovszky József. *Nagy-Váradon*: (vidéki) Kenéz Sándor. *Belényesen*: Benedek László. *Berettyó-Ujfalun*: Szakáll Pál. *Élesden*: Mütter Ferencz. *Magyar-Cséken*: Göndöcs László. *Margittán*: Toperczer Kálmán. *Nagy-Szalontán*: Tóth Imre. *Székelyhidon*: Fényes Endre. *Tenkén*: Lengyel Károly. *Vaskohon*: Harmathy Károly.

Nyiregyházai kir. törvényszék. Eln.: Megyeri Géza; kir. ügy.: Lázár Kálmán. — *Kir. járbir.* *Nyiregyházán*: Kovács Gerő. *Kis-Várdán*: Vay Péter. *Nagy-Kállón*: Velyáczky Gyula. *Nyir-Bátorban*: Komlóssy Gyula. *Tiszalökön*: Tóth Pápay Soma.

Nyitrai kir. törvényszék. Eln.: Thuróczy Vilmos; kir. ügy.: Csenkey Géza. — *Kir. járbir.* *Nyitrán*: Juhász Vincze. *Érsekújváron*: Turcsányi Lajos. *Galgócson*: Benkeő Géza. *Miaván*: Prónay Kálmán. *Nagy-Tapolcsányon*: . . . . *Privigyén*: Szaniszló Vilmos. *Sellyén*: Husz János. *Szokolczán*: Horváth Lajos. *Szeniczen*: Martényi Sándor. *Vágyhelyen*: Ocsóvszky Ferencz.

Pancsovai kir. törvényszék. Eln.: Herglitz Antal; kir. ügy.: Róth Gergely. — *Kir. járbir.* *Pancsován*: Fritsch Fülöp. *Alibunáron*: . . . . *Antalfalván*: Szmoligovics Dénes. *Perlaszon*: Sárdy J.

Pestvidéki kir. törvényszék. Eln.: Majovszky Vilmos; kir. ügy.: Csiky József. — *Kir. járbir.* *Pestvidéki*: Muttnyánszky Ádám. *Gödöllön*: Kern Aurél. *Monoron*: Koós Emil. *Nagy-Kátán*: Udvardy

Kálmán. *Ócsán*: Lenkey Sándor. *Raczkéven*: Kerese Gábor. *Szt-Andrén*: Csanády István. *Vácson*: Vörösmarty János.

Pécsi kir. törvényszék. Eln.: Sável Kálmán; kir. ügy.: Zsolnay György. — *Kir. járbir.* *Pécse*: Rásky Mihály. *Dárdán*: Balaskó János. *Mohácson*: Szedressy Adolf. *Pécsváradon*: Horváth Mór. *Sásdon*: Rihmer Elek Béla. *Siklóson*: Bauer Rezső. *Szent-Lőrinczen*: Pölt Károly.

Pozsonyi kir. törvényszék. Eln.: Bodroghy István; kir. ügy.: Kramolin Viktor. — *Kir. járbir.* *Pozsonyban*: Petöcz Gábor. *Bazinban*: . . . . *Duna-Szerdahelyen*: Uhlig Károly. *Galánthán*: Michnay Jenő. *Malaczkán*: Berthóty Imre. *Nagy-Szombatban*: Szászy Ágoston. *Somorján*: Szalay Ambrus.

Rimaszombati kir. törvényszék. Eln.: Fornél Jenő; kir. ügy.: Kubinyi Aladár. — *Kir. jár. bir.* *Rimaszombatban*: Löcherer Tamás. *Nagy-Röczen*: Molitorisz János. *Rima-Szécsen*: Lengyel György. *Rozsnyón*: Tichy Mihály. *Tornalján*: Borsody József.

Rózsahegy-i kir. törvényszék. Eln.: Porubszky Jenő; kir. ügy.: Bobrovniczky László. — *Kir. járbir.* *Rózsahegy*: Króner András. *Alsó-Kubinban*: Bulla György. *Liptó-Szt-Miklós*: Jobb Frigyes. *Liptó-Ujváron*: Vitalis Kálmán. *Námesztón*: Szontagh Szaniszló. *Trsztenán*: ifj. Csillagh József.

Sátoralja-ujhelyi kir. törvényszék. Eln.: Hammersberg Jenő; kir. ügy.: Hlavaty József. — *Kir. jár. bir.* *Sátoralja-Ujhelyen*: Balogh Károly. *Gálszécsen*: Görgey Gyula. *Homonnán*: Cseley Gusztáv. *Királyhelmecczen*: Zsarnay Márton. *Nagy-Mihályon*: Olchváry Bertalan. *Szerencsen*: Füleky László. *Sztropkón*: Urbán István. *Tokajon*: Roskovics János. *Varannón*: Antalóczy Antal.

Soproni kir. törvényszék. Eln.: dr. Hérics Tóth János; kir. ügy.: Vághy Mihály. — *Kir. járbir.* *Sopronban*: Gonzales Frigyes. *Csepregen*: Köninger Antal. *Csornán*: Mayer Lajos. *Felső-Pulyon*: Hanni-

bal Mór. *Kapuváron*: Kéry Kálmán. *Kis-Mártonban*: Sohár Lajos. *Nagy-Mártonban* Mátisz Albert.

Szabadkai kir. törvényszék. Eln.: Pécsy Aurél; kir. ügy.: Szalacz Béla. — *Kir. járbir. Szabadkán*: Milasin Jakab. *Bács-Almásón*: Kovacsits Antal. *Baján*: Rácz József. *Topolyán*: Malonyai Ignác. *Zentán*: . . . . .

Szatmár-németi kir. törvényszék. Eln.: Móritz Lajos; kir. ügy.: Zanathy Mihály. — *Kir. járbir. Szatmár-Németiben*: Vericzy Antal. *Erdődön*: Virág Mihály. *Fehér-Gyarmaton*: Gacsályi Lajos. *Halmiban*: Kölcsey Janos. *Máté-Szalkán*: Reök Gyula. *Nagybányán*: . . . . . *Nagy-Károlyban*: Ilyasevits Elek. *Szinyér-Váralyán*: Kamaráth Lajos. *Nagy-Somkuton*: Horváth Ferencz.

Szegedi kir. törvényszék. Eln.: Muskó Sándor; kir. ügy.: Schmidt Imre. — *Kir. járbir. Szegeden*: Wiedermann József. *Battonyán*: Petrovics György. *Csongrádon*: Szarka Mihály. *Hódmező-Vásárhelyen*: Knausz János. *Makón*: Báthy Imre. *Nagylakon*: Váradi Kálmán. *Szentesen*: Farkas Gedeon.

Szegzárdi kir. törvényszék. Eln.: Dezeöffy Géza; kir. ügy.: Szerényi Kálmán. — *Kir. járásbirák. Szegzárdon*: Szendrődy Károly. *Bonyhádon*: Mihalkovits Árpád. *Duna-Földváron*: Szelle Zsigmond. *Gyönkön*: Muraközy László. *Pakson*: Szentpétery József. *Tamásiban*: Gruber Iván.

Székely-udvarhelyi kir. törvényszék. Eln.: Flórián János; kir. ügy.: Diemár Károly. — *Kir. járbir. Székely-Udvarhelyen*: Szabó Dénes. *Okládon*: Farkas Sámuel. *Székely-Keresztúron*: Sebestyén István.

Székesfehérvári kir. törvényszék. Eln.: Daróczy István; kir. ügy.: Fittler Bálint. — *Kir. járbir. Székesfehérváron*: Gazdy Béla. *Adonyban*: Hornoy György. *Moóron*: Kálmán Lajos. *Sárbogárdon*: Salamon Alajos. *Vaálon*: Botka József.

Szolnoki kir. törvényszék. Eln.: Örlei Béla;

kir. ügy.: Tóth Mór. — *Kir. járbir. Szolnokon*: Andrássy József. *Jászberényben*: Becsey Gyula. *Karczagon*: Berényi Gyula. *Kis-Ujszálláson*: Magai Károly. *Mezőtúron*: dr. Dévay Gyula. *Jássapátin*: Hajnal Antal. *Kun-Szent-Mártonban*: Borz Gyula. *Abád-Szalókon*: Dömök Jenő.

Szombathelyi kir. törvényszék. Eln.: Zsitvay Leo; kir. ügy.: Ajkas Károly. — *Kir. járbir. Szombathelyen*: Gruber Ede. *Felső-Eőrön*: Pogány Gusztáv. *Kis-Czellben*: Kováts Antal. *Körmenden*: Illés Antal. *Kőszegen*: Szluha Dénes. *Mura-Szombathban*: Augustich Pongrácz. *Német-Ujváron*: Nagy Jenő. *Sárváron*: Galba Lajos. *Szt-Gotthárdon*: Galgóczy Emil. *Vasváron*: Korchmáros Gábor.

Temesvári kir. törvényszék. Eln.: Mály István; kir. ügy.: Bede Gyula. — *Kir. járbir. Temesváron*: Hofbauer Péter. *Buziáson*: Benedek Géza. *Csákován*: Csapó Elek. *Lippán*: Kövér Ignác. *Rékúson*: Lupia Tivadar. *Új-Aradon*: Medveczky János. *Vingán*: Frohmann Ödön.

Tordai kir. törvényszék. Eln.: dr. Damokos Antal; kir. ügy.: Lázár Aurél. — *Kir. járbir. Tordán*: Csegezy Mihály. *Alsó-yarán*: Felszegi Lajos. *Felvinczen*: Keresztes Árpád. *Maros-Ludason*: Laczhegyi Frigyes.

Trencsényi kir. törvényszék. Eln.: Siebenfreund Béla; kir. ügy.: Ribossy Kálmán. — *Kir. járbir. Trencsénben*: Chudovszky József. *Baunon*: Motesiczky Ernő. *Bittsén*: Akay Kornél. *Csaczán*: Aleitner Nándor. *Illaván*: Baross Antal. *Puchón*: Bubla János. *Vág-Beszterczen*: Nozdroviczky János. *Zsolnán*: Moravszky János.

Újvidéki kir. törvényszék. Eln.: Lobmayer István; kir. ügy.: Popovich Aurél. — *Kir. járbir. Újvidéken*: Kovachich József. *Ó-Becsén*: Bretska Ferencz. *Palánkán*: Tillinger Sándor. *Józseffalván (zsablyai)*: Nikolits Emil. *Titelen*: Szabó Mihály.

Veszprémi kir. törvényszék. Eln.: dr. Laky Kristóf; kir. ügy.: Pongrácz Jenő. — *Kir. járbir.*

Veszprémben: Bohuniczky Ödön. *Pápán*: Mikovényi Ödön. *Devecserben*: Gál Lajos. *Enyingen*: Mészöly Gyula. *Zirczen*: Galamb István. *Balaton-Füreden*: Mórocza Kálmán.

Zalaegerszegi királyi törvényszék. Elnök: Bognár Géza; kir. ügy.: Bessenyei György. — *Kir. járbir. Zala-Egerszegen*: Vízgy Gyula. *Alsó-Lendván*: Karabélyos Elek. *Sümege*: . . . . . *Tapolczán*: Gombás Antal.

Zilahi kir. törvényszék. Eln.: Szőke Bálint; kir. ügy.: Gazda Ferencz. — *Kir. járbir. Zilahon*: Darvas Ignác. *Szilágy-Csehe*: Pap Sándor. *Szilágy-Somlyón*: Mile Mihály. *Tasnádon*: Koronka Károly. *Zsibón*: Benkő József.

Zombori kir. törvényszék. Eln.: Széchény József; kir. ügy.: Dobák Béla. — *Kir. járbir. Zomborban*: Dömötör Pál. *Apatinban*: Demeter Hugó. *Hódságon*: Insits Lajos. *Kulán*: Lederer Gusztáv.

Országos fegyintézetek.

Illaván; *Lipótváron*; *Mária-Nostrán*; *Munkácson*; *Nagy-Enyeden*; *Sopronban*; *Szamosujváron*; *Vácson*; *Szegediker.börtön*; *Aszódi kir. javító-intézet*; *Kolozsvári javító-intézet*; *Kis-hartai közvetítő-intézet*.

M. k. honvédelmi miniszterium.

Honvédelmi miniszter: Komlós-keresztesi báró *Fejérvári Géza* altábornagy, b. t. t., kamarás, I. oszt. vaskor. lov., Szent Istv.-rend kp. k., Mária Terézia r. l., a cs. és k. 46. gyalog ezred tulajdonosa, a budapesti I. ker. országgyűlési képviselője.

Allamtitkár: Vaiszkai és bogyáni *Gromon Dezső*, Szt Istv.-r. ks. k., a tovarisovai kerület országgyűlési képviselője.

Elnöki osztály. Ügyköre: Beadványok felbontása, külön fentartott ügyek elintézése, Rendeleti közlöny szerkesztése stb. Osztályvezető: *Biró Pál* osztálytanácsos. Katonai előadó: győri *Farkas Fidél* gy.

ezredes. Miniszteri parancsörtszt: *Álgya Sándor* huszár százados.

I. ügycsoport (I., II., III., IV. és V. osztályok). Csoportfőnök: *Zsoldos Ferencz* ezredes.

I. ügyosztály. Ügyköre: Kiképzés, mozgósítás stb. Osztályvezető: *Bihar Ferencz* alezredes.

II. ügyosztály. Ügyköre: Összes havidijasok nyilvántartása, személyügyei stb. Osztályvezető: *Weismahr Károly* alezredes.

III. ügyosztály. Ügyköre: Legénységi ügyek, szolgálati könyvek stb. Osztályvezető: *Stanek János* alezredes.

IV. ügyosztály. Ügyköre: Népfelkelési ügyek. Osztályvezető: *Csesznák Benő* alezredes

V. ügyosztály. Ügyköre: Egészségügyi szolgálatra vonatkozó ügyek. A honvédorvosi tisztikar személyi ügyei stb. Osztályvezető: dr. *Csajághy Béla* I. oszt. főtörzsorvos és a honv. orvosi kar főnöke.

II. ügycsoport (VI. és VII. ügyosztályok). Csoportfőnök: *Cserhalmay Ferencz* vezérhadbiztos.

VI. ügyosztály. Ügyköre: Ruházat, felszerelés, elhelyezés stb. Osztályfőnök *Blancz Vilmos* I. oszt. főhadbiztos.

VII. ügyosztály. Ügyköre: Illetékek, élelmezés stb. Osztályfőnök *Schwartz Róbert* I. oszt. főhadbiztos.

III. ügycsoport (VIII. és IX. ügyosztályok). Csoportfőnök: *Bittó Kálmán* miniszteri tanácsos.

VIII. ügyosztály. Ügyköre: Ujjoncsozás, védtörvény stb. Osztályvezető: *Szuborits Antal* czimzetes min. tan.

IX. ügyosztály. Ügyköre: Fősorozás eredménye, hadjutalék stb. Osztályvezető: idősb gróf *Ráday Gedeon* czimz. miniszteri tanácsos.

IV. ügycsoport (X. és XIV. ügyosztályok). Csoportfőnök: *Bárczy István* miniszteri tanácsos.

X. ügyosztály. Ügyköre: Beszállásolás, lószükséglet, altiszti igazolványok, menház stb. Osztályfőnök: *Tibolth Lajos* oszt. tan.

XIV. Ügyosztály. Ügyköre: Alapítványi ügyek. Osztályfőnök. *Jüngling Janos* oszt. tan.

V. ügycsoport (XI. és XVII. ügyosztályok). Csoport-örök: *Gruz Albert* miniszteri tanácsos

XI. ügyosztály. Ügyköre: Athelyezések a hadseregből és viszont, törvényellenes besorozások stb. Osztályfőnök: *Losonczy György* osztálytanácsos.

XVII. ügyosztály. Ügyköre: Külföldön tartózkodó magyar hadkötelesek ügyei stb. Osztályvezető: *Kasics Péter* oszt. tan.

VI. ügycsoport (XII. és XIII. ügyosztályok). Csoportfőnök: *Schytra István* miniszteri tanácsos.

XII. ügyosztály. Ügyköre: Horvát ügyek és foridítások. Osztályfőnök: *Lermann József* osztálytanácsos.

XIII. ügyosztály. Ügyköre: Felszólamlási folyam., elbocsátások stb. Osztályvezető: *Szöts Albert* oszt. tan.

Közvetlenül az államtitkár alá rendelve.

(XV. és XVI. ügyosztályok.)

XV. ügyosztály. Ügyköre: Hadbírói kar személyes ügyei. Honvéd és csendőr büntető igazságszolgáltatásra vonatkozó ügyek. Havidíjasok nősülési ügyei. Osztályvezető: *Dormándi Schöber Károly* tábornok-hadbíró.

XVI. ügyosztály. Ügyköre: Csendőr törzs- és főtisztek mindennemű személyi ügyei. A csendőrség katonai szolgálatára vonatkozó ügyek. A csendőrség szakszerű kiképzése iránti intézkedések. A csendőrségi szolgálati könyvekre vonatkozó intézkedések. A csendőrség szervezetére vonatkozó összes munkálatok. A csendőrség legénységi létszámához tartozó egyének szabadságolására, felülvizsgáltatására és nyugdíjazására vonatkozó intézkedések. A csendőr legénység közigazgatási úton való elbocsátása. A csendőr legénység nősülési ügyei. A m. kir. és m. kir. horvát-szlavon csendőrség jelvény pótdíjalap és jutalmazási alapjára vonatkozó ügyek.

Osztályvezető: murai és köröstarcsai *Török Ferencz* tábornok, a magyar korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének teendőivel megbízva.

Az osztályvezető helyettese: *Neugeboren Gusztáv* csendőr ezredes. Beosztva: szakolczai *Koreska Vilmos* csendőr százados; *Fery Oszkár* csendőr hadnagy.

Segédhivatalok. Főigazgató: *Bogdanffy Ferencz* kir. tanácsos, szolg. kiv. honv. őrnagy.

Honvéd-szakszámvevőseg. Főnök: *Mihályfy Győző* II. oszt. főszámtanácsos.

Magyar kir. állami számvevőségek.

Elnök: *Gajzágó Salamon.*

Horvát-szlavon-dalmát országos kormány.

Bán: Hédervári gróf *Khuen-Héderváry Károly.*
Belügyi osztályvezető: *Stankovic Danilo.*

Horvát-Szlavonország közigazgatási beosztása.

- I. Lika-Krbava megye (székhelye Goszpics). Zengg és Karlopago városokkal.
- II. Modrus-Fiume megye (székhelye Ogulin). Bukari várossal.
- III. Zágráb megye (székhelye Zágráb). Zágráb, Károlyváros, Sziszek, Petrinja és Kosztajnicza városokkal.
- IV. Varasd megye (székhelye Varasd). Varasd várossal.
- V. Belovár megye (székhelye Belovár). Belovár, Körös, Kaproncza és Ivanicsvár városokkal.
- VI. Pozsega megye (székhelye Pozsega). Pozsega és Bród városokkal.
- VII. Verőcze megye (székhelye Eszék). Eszék várossal.
- VIII. Szerém megye (székhelye Vukovár). Zimony, Mitrovicza, Karlócza és Pótorvárad városokkal és városként szervezett Ruma mezővárossal.